genç BİRİKİM

Değerli Okurlarımız,

Yaratıcımız ve sahibimiz yüce Allah'a hamd, peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya salât ve selam olsun. Yeryüzünde bulunma amacı, sadece yüce Allah'a kulluk etmek, onun rızasını gözetmek, yine onun dini, rızası ve davası için çalışmak, yaşamak ve mücadele etmek olan müminlere selam olsun.

***

Günler geçti, zaman ilerledi ve *eylül* ayına ulaştık. Bazı şeylere ve işlere yeniden, tekrar dönmenin işaretidir eylül bu topraklarda. Mekteplerine dönecek talebeler. Mekteplere bağlı olarak hayatını idame ettiren bütün iş güç sahipleri, sıkı bir maratona başlayacaklar. Yine mekteplere bağlı olarak hareket eden alışveriş merkezleri canlanacak, sokaklar, caddeler yoğunlaşacak… Derdi dünya değil inançları olan duyarlı ve erdemli Müslümanlar da eylülle birlikte inancın yani Kur'an ve Sünnet'in, ahlakın, adaletin, merhametin yüklediği vazife ve cihad sorumluluğuyla çalışmalarına, programlarına yeniden ve yenilenerek dönecekler, elhamdulillah.

Diğer yandan hayatını farklı şekil ve ortamlar içerisinde sürdürenler… Cihada durmuş, yalnız bırakılan Müslüman beldeler *Gazze*, *Doğu Türkistan*, *Yemen*, *Arakan*… Depremle imtihan olunan ve binlerce can kaybı yaşanan, yüzlerce evi barkı yıkılan *Afganistan*. O Afganistan ki İslam Emirliği ile izzetli, şerefli hayat sürdürmenin örneğini gösterdi dünya Müslümanlarına, 2021'de zalim, kafir, işgalci ABD'yi topraklarından temizleyerek. Şimdi bizlere düşen, Müslüman Afganistan'ın yaralarını sarmak için seferber olmak, onları kendi hallerine bırakmamaktır.

Ve *Suriye*… Aralık 2024'te zalimler zalimi Baas rejiminden kurtulduğundan beri inişli çıkışlı yollar arayan, yeni başlangıçlar için görüşülmedik devlet ve yönetici bırakılmayan Suriye. Yüce Allah'ın lütuf ve ikramıyla gelen devrimin, yeni ve farklı zalimler eli ve sebebiyle daha farklı yanlışlıklara, kötülüklere düçar kalmamasını ümit ediyoruz.

Gazze'de, *İzzeddin el-Kassam Tugayları*'nın sözcüğü yiğit, kahraman *Ebu Ubeyde*'nin şehadetine dair haberler geliyor. Zaten yaşayan şehitti o ve daha nicesi. Yüce Allah, şahitliklerini de şehitliklerini de en güzel kabul ile kabul eylesin. Aziz ve asil kanlarıyla hem Gazze'nin kurtuluşuna hem de uyumuş, uyuşmuş Müslüman dünyanın yeniden uyanışına vesile olmasını diliyoruz.

Gazze'nin kurtuluşu adına ve yerlerine çakılıp kalmış dünya yönetimlerinin inadına; *Küresel Sumud Filosu,* onlarca ülkeden, yüzlerce vicdan sahibi insanın gayretiyle yola çıkıyor bu günlerde. Güç ve iktidar sahiplerinin sessizliğine güçlü bir haykırış, onurlu bir kıyamdır bu hareket. Ciddi ses getirmesini, Gazze için ilaç, merhem ve dahi kurtuluş olmasını niyaz ediyoruz Rabbimizden.

***

Bu sayımızda; yazarımız Ali Kaçar, **21. Yüzyılda Ortadoğu'da İki Dönüm Noktası** başlıklı makalesinde; *Aksa Tufanı* (7 Ekim 2023) ve *Suriye devrimi* (8 Aralık 2024) özelinde gerek bu süreçlerin geldiği noktaya gerekse bölge ülkelerinin takındığı tavra dikkatlerimizi çekiyor.

Sayımızın dosya konusunu, **Müslümanca Eğitim için Ne Yapmalı? & Öğretmenimiz Gazze** olarak belirledik. Dosya konusu çerçevesinde yazarlarımız; Emrah Doğru, Erdal Tuğrul, Fatih Pala, Mehmet Can Giyik, Rüveyde Bera Pala, Sercan Akbayrak ve Taşkın Önel; farklı fikir ve yaklaşımlarıyla dosyamıza katkıda bulundular.

Ayrıca Ali Kaçar'ın önceki sayılarımızdan devam eden **Siyonizmin Ortaya Çıkış - III**, **Şeyh Said Kıyamı - III** ve **Kemalizm ve Kürtler - IV**, Cefai Demirel'in **Gayba İman Etmek**, Dr. Hüseyin Durmaz'ın **Cupido Mundi'den İnsaniyetin Zirvesine İslam'ın Rolü**, Osman Yıldız'ın **Gazze, Cennetimizi Elimizden Aldı** başlıklı yazılarını; Taşkın Önel'in **Toprak** başlıklı şiirini; Dr. İsmail Ceylan'ın **Gazze'de Ölüm Bir Anda Gelmez, Parça Parça Gelir** başlığını taşıyan değerli çeviri çalışmasını istifadenize sunduk.

Aksa Tufanı'nın İzzeti ve Dünyanın Zilleti dosya konulu Ekim 2025 (280.) sayımızda buluşmak üzere yüce Allah'a emanet olun.

Bu sayımızda...

3 **21. Yüzyılda Orta Doğu'da İki Dönüm Noktası**
Ali KAÇAR

8 **Eylül'de Okunur ve Dokunur Sevda!**
Fatih PALA

11 **Okumayan Toplum Esir Olmuştur**
Emrah DOĞRU

13 **Müslümanca Eğitim İçin Ne Yapmalı?**
Taşkın ÖNEL

15 **Gazze'nin Kalbi Mutmain**
Erdal TUĞRUL

19 **Namazın Kulu Eğiten Çehresi**
Rüveyde Bera PALA

21 **İslami Çalışmada Eğitimin Önemi**
Sercan AKBAYRAK

24 **Müslümanca Eğitim İçin Gerçek Yol Nedir?**
Mehmet Can GİYİK

25 **Cupido Mundi'den İnsaniyetin Zirvesine: İslam'ın Rolü**
Dr. Hüseyin DURMAZ

26 **Gazze'de Ölüm Bir Anda Gelmez, Parça Parça Gelir**
Eman Abu ZAYED

28 **Gazze, Cennetimizi Elimizden Aldı**
Osman YILDIZ

29 **Gayba İman Etmek**
Cefai DEMİREL

32 **Siyonizmin Ortaya Çıkışı-III**
Ali KAÇAR

37 **Kemalizm ve Kürtler!.. - IV**
Ali KAÇAR

43 **Şeyh Said Kıyamı - III**
Ali KAÇAR

genç BİRİKİM

Yıl: 24 **Sayı:** 279

Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Ali KAÇAR

Genel Yayın Yön.
Fatih PALA

Yazışma Adresi
Korkutreis Mah. Yeşilirmak Cad. No:9/1
Çankaya - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

ISSN: 3062-0252

Yönetim Yeri
Korkutreis Mah.
Yeşilirmak Cad. No:9/1 Çankaya - ANKARA

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı
Strazburg Caddesi No : 31/17 Sıhhiye - ANKARA
Telefon: 0 312 229 1881

Baskı Tarihi
10.09.2025

Abonelik Şartları: Yurtiçi abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 900 (dokuzyüz) Türk Lirası'nı (Elden teslim fiyatıdır. Kargo ile teslim alacak abonelerimiz için kargo ücreti abonelere aittir.) "Mustafa SARICA Kuveyt Türk Katılım Bankası TR920020500009457261200001 IBAN No'lu" hesaba yatırmanız yeterlidir. Dijital dergi aboneliği için yine aynı hesaba 1 yıllık abonelik ücreti olan 600 (altıyüz) Türk Lirası'nın yatırılması yeterlidir.

Temsilcilikler:
Ankara : Satılmış Ediz, 0534 259 06 03
Bolu : Remzi Korkmaz, 0505 773 07 01
Erzurum: Kenan Akçil, 0535 038 25 25
Gümüşhane : Furkan Pala, 0535 883 50 59
İstanbul: Nizamet Karakuşoğlu, 0552 239 60 67
Kayseri : Fatih Pala, 0535 245 31 93

web : http://www.gencbirikim.net
e-mail : gencbirikimdergisi@gmail.com

21. Yüzyılda Orta Doğu'da İki Dönüm Noktası

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

21. yüzyılda, yaşadığımız bölgede iki önemli olay gerçekleşmiştir. Bu olaylardan biri 7 Ekim'de başlayan Aksa Tufanı, diğeri ise 8 Aralık'ta Nusayri diktatörlüğünün devrilmesidir. Her iki olayla ilgili farklı değerlendirmeler yapılsa da gelecekte tarihçilerin, 21. yüzyılı konuşurlarken bu olayları baz alarak değerlendirmelerde bulunacakları muhakkaktır. Her iki olay, özellikle de 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan Aksa Tufanı, 21. yüzyılda insanlık adına bir çığır açmış, milat oluşturmuştur. Bu olayları önemli kılan, bir avuç inanmış insanın, insanlık tarihinin en vahşi yaratıklarının ölüm kusan silahlarına karşı, nasıl kahramanca direnebildiğini bizlere göstermiş olmasıdır. Dünya, bu vesileyle insanlık tarihinde benzerine çok az rastlanan, destansı bir kahramanlığa şahit olmuştur. Yine Aksa Tufanı ve inanmış, inancı için ölümü göze almış bu insanlar; yeryüzünün en vahşi yaratıkları olan ve ABD'nin başını çektiği küresel emperyal ve siyonist güçlerin baş edilemez, yenilemez bir güç olmadığını da göstermiştir.

> ***Aksa Tufanı, kolay verilen bir karar neticesinde gerçekleşmiş değildi. Filistinliler, özellikle de Gazze, gün geçtikçe kan kaybetmekteydi. Çünkü siyonist katiller istedikleri zaman Gazzelilerin yaşam alanlarına saldırılar gerçekleştirerek mahremiyetlerini kirletmekteydiler. Bu da Gazzelilerin yavaş yavaş ölümüne neden olmaktaydı. Oysa kahramanca çarpışarak ölmek, siyonist katillerin saldırılarında ölmekten çok daha erdemliydi. İşte Hamas, Kassam Tugayları bunu yapmaya çalışmıştır.***

7 Ekim 2023'te Aksa Tufanı, böylece yenilmez, baş edilemez denilen siyonist İsrail'e bir ilki yaşatmıştır. Çünkü bu tarihe kadar her defasında siyonist İsrail saldırmış, Filistinliler ise bu saldırılar karşısında sadece kendilerini savunmaya çalışmışlardır. Siyonistlerin her saldırısından sonra ise Filistinliler onlarca şehit vermiş ve bulundukları yerler yaşanmaz hâle getirilmiştir. Hiçbir insani ölçü gözetilmeden ve uluslararası kurallar çiğnenerek gerçekleştirilen bu saldırılar, genellikle sadece kınanmış ancak hiçbir yaptırım uygulanmamıştır. Bu nedenle siyonistler, her saldırıdan sonra işgal alanlarını daha da genişletmişlerdir. Filistin topraklarında, 1948'den beri bu tür insanlık dışı saldırılara

hemen hemen her yıl, bazen birden fazla kez şahit olunmuştur.

İşte Filistinliler, Hamas, İzzeddin El-Kassam Tugayları ilk olarak[1] 7 Ekim'de kendileri saldırıya geçmişlerdir. Uzun yıllar yaptıkları hazırlıkların sonunda kendilerine, özellikle de Mescid-i Aksa'ya yönelik siyonist saldırıları dünya kamuoyuna duyurmak için harekete geçmişlerdir. Aksa Tufanı, kolay verilen bir karar neticesinde gerçekleşmiş değildi. Filistinliler, özellikle de Gazze, gün geçtikçe kan kaybetmekteydi. Çünkü siyonist katiller istedikleri zaman Gazzelilerin yaşam alanlarına saldırılar gerçekleştirerek mahremiyetlerini kirletmekteydiler. Bu da Gazzelilerin yavaş yavaş ölümüne neden olmaktaydı. Oysa kahramanca çarpışarak ölmek, siyonist katillerin saldırılarında ölmekten çok daha erdemliydi. İşte Hamas, Kassam Tugayları bunu yapmaya çalışmıştır.

Siyonist Vahşet, Soykırımı Aşmıştır

Elbette 8-9 Ekim 2023'ten bu yana, tarihte benzeri görülmemiş bir vahşet işlenmektedir. Bu vahşeti gerçekleştiren taraf, sadece siyonist İsrail değildir. Bu vahşetin arkasında, başta ABD olmak üzere bütün Batı dünyası ve iş birlikçi bölge yöneticileri bulunmaktadır. Dolayısıyla bu ülkeler ve yöneticileri, siyonist katiller kadar hatta daha fazla suçludurlar ve elleri kanlıdır. Bu vahşete hatta ABD'nin Hiroşima ve Nagazaki'ye attığı bombalardan çok daha fazla bomba atılmasına rağmen, Gazze'nin direnci kırılamamıştır. Evet, aileler yok edilmiş, yeni doğmuş bebekler, kadınlar, yaşlılar, hastaneler, ambulanslar, okullar, camiler bombalanmış, kısacası Gazze yerle bir edilmiştir. Barınacak bir yer kalmamış, sığınılacak güvenli yerler bile bombalanmıştır. Her gün, her gece üzerlerine ölüm kusan bombalar yağmasına rağmen Gazzeliler, Allah'a dayanmışlar ve sadece ona tevekkül ederek "Yerlerimizi, yurtlarımızı asla terk etmeyeceğiz." demeye devam etmişlerdir. Çünkü onlar şehadeti, siyonist ve emperyal güçlerin sunacakları bütün dünyalıklara tercih etmişlerdir. Siyonist işgal altında yaşamaktansa savaşmayı, direnmeyi düğün, bayram olarak değerlendirmişlerdir.

Evet, son 2 senedir tarihte benzerine hiçbir dönem rastlanmayacak bir vahşet işlenmektedir. Bu vahşet, sadece bombalarla, kimyasal silahlarla gerçekleştirilmemektedir. Bombalardan daha acı olan, Gazzelilerin açlıkla teslim alınmaya çalışılmasıdır. Oysa tarihin hiçbir döneminde, insanların aç bırakılarak teslim alınmaya çalışıldığı görülmemiştir. Siyonist katiller güruhu, başta ABD olmak üzere Batılı ülke yönetimlerinin ve daha üzücü olan ise halkı Müslüman olan ülke yönetimlerinin yardımıyla ilk defa gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Gazze'de devam eden bu vahşetin karşısında sesi en çok çıkan, Türkiye gibi gözükmektedir. Bu, özellikle hükümet yanlısı yazılı ve görsel iletişim organları tarafından da sabah akşam yoğun bir şekilde gündeme getirilmektedir. Ancak Türkiye'nin, bu kadar sert konuşması ve gerçekleştirdiği bunca diplomatik görüşmeler ne siyonist katillerin katliamını ne de siyonistlere destek veren başta ABD olmak üzere küresel emperyal güçleri durdurabilmiştir. Gazze için kendileriyle defalarca toplantı yapılan Arap ülke yönetimleri bile harekete geçirilememiştir. Türkiye yönetimi, bu sert konuşmalarına rağmen, siyonist İsrail'e yönelik -7 ay sonra ticareti kısıtlaması hariç- hiçbir adım da atmamıştır. Kısa bir süre öncesine kadar limanlarında, havaalanlarında hiçbir engelleme, kısıtlama bile uygulamamıştır. Nitekim siyonist İsrail Askerî Endüstrileri (IMI) şirketine teslim edilmek üzere, silah üretiminde kullanılan çelik çubuk taşıyan Vela isimli geminin İsrail'e ulaşmasını engellemesi için Birleşmiş Milletler (BM) Filistin özel raportörü Francesca Albanese, Türkiye'ye bir çağrı yapmıştır. Bu çağrıda "Türk yetkilileri, bu geminin ve yasa dışı kargosunun İsrail'e ulaşmasını engellemeye çağırıyorum." diye seslenmişti. Üzülerek belirtelim ki bu gemi, 9 Haziran'da Mersin limanına yanaşmış, ertesi gün de herhangi bir engellemeyle karşılaşmadan siyonist İsrail'e gitmiştir.

Daha da önemlisi, siyonist İsrail'e can suyu mesabesinde olan Azerbaycan gazı, halen Türkiye üzerinden siyonist İsrail'e akıtılmaktadır. AKP'nin grup başkan vekili Özlem Zengin'in, "Bu petrolden varil başına 1,27 dolar kazanıyoruz." demesi ise iktidarın Gazze'ye ve Gazze'nin masum halkına bakışını yansıtmaktadır. Bu olay, aynı zamanda iktidarın, sert konuşmalarında ne kadar samimi olduğunu göstermektedir. Zaten büyükelçiliğin hâlâ açık olması, daha önce inkâr edilmesine rağmen, 7 ay boyunca

1 6 Ekim 1973 Cumartesi günü Yom Kippur Savaşı, Mısır ve Suriye'nin siyonist İsrail'in işgal ettiği yerlere saldırmasıyla başlamıştı. Daha geniş bilgi için bkz. Ali Kaçar, *İsrail'in 11 Eylül mü?* Hertaraf haberi sitesi.

doğrudan, şimdilerde ise üçüncü ülkeler üzerinden ticaret yapılmaya devam edildiği iddiaları, havaalanlarının ve limanların –eğer doğruysa- yeni kapatılmış olması, iktidarın tutarlı olmadığını açıkça göstermektedir. Eğer iktidar samimi ise öncelikle bu konularda ciddi adımlar atmasıgerekmiyor mu?

Ne yazık ki Türkiye yetkililerinin yaptıkları sert konuşmalar, meclisin aldığı son karar ve diplomatik görüşmeler, sadece zahiri kurtarmaya yöneliktir. Bu tür konuşmaların ve kararların, siyonist İsrail ve destekçisi ABD tarafından hiç de ciddiye alınmadığı, devam eden soykırımdan anlaşılmaktadır. Bunu, siyonist Netanyahu'nun her gün daha çok masum sivili katletmesinden ve deli Trump'ın saçma sapan konuşmalarından da anlamak mümkündür.

Erdoğan ve hükümet yetkilileri, söylediklerinde samimilerse ve gerçekten söylediklerinin gerçekleşmesini istiyorlarsa;

1. Çok sert konuşmalarına gerek yok, ciddi ve ses getirici adımlar atsınlar. Yani siyonist büyükelçiliği kapatarak diplomatik ilişkileri, Türkiye üzerinden İsrail'e giden ve can suyu gibi olan Azeri petrolün akışını tamamen kessinler.

2. Gazze'deki masum halk, ABD tarafından gönderilen silahlarla katledildiğine göre 'kıymetli dostum' dediği Trump'ı siyonist İsrail'e silah göndermekten vazgeçirmeye çalışsın. Trump'a kafa tutsun –zaten buna gücü yetmez-, tehdit etsin, demiyoruz. Ama bazı şeyleri hissettirecek bir tavır alması gerekmektedir. Erdoğan, Trump tarafından da çok sevildiğine ve övüldüğüne göre, herhalde sözünü dinleyecektir.

Bu adımlar atılmadan "Filistin, Gazze, Mescid-i Aksa bizim sevdamızdır." sözlerinin de çok sert(!) konuşmaların da hiçbir anlamı olmayacaktır.

'Türk Evi'nde Erdoğan, Netanyahu ile Acaba Ne Görüşmüştü?

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile siyonist Netanyahu, 20 Eylül 2023'te yani 7 Ekim'den kısa bir süre önce New York'taki 'Türk Evi'nde görüşmüşlerdi. Filistin'de bunca katliam işlenirken ve Mavi Marmara dolayısıyla şehit edilen Türkiyeli 10 Müslümanın kanı henüz kurumamışken acaba siyonist katil Netanyahu ile Erdoğan ne görüşmüşlerdi? Üstelik bu görüşmede Netanyahu, çok sıcak karşılanmıştı. Görüşme, birbirlerinin kravatlarıyla şakalaşacak kadar samimi bir havada gerçekleşmişti. Oysa Netanyahu, bildik Netanyahu idi; katledilen birçok Filistinli masumun kanı eline bulaşmış bir katildi. Arzımevudu gerçekleştirme ve büyük İsrail'i kurma hayaliyle yanıp tutuşan fanatik bir siyonistti. Bunu, Türkiye devletinin bilmemesi mümkün değildi. Üstelik bu görüşme, bir başlangıçtı ve devamı gelecekti. Çünkü bu görüşmeden sonra Netanyahu, Türkiye'ye gelecekti. Netanyahu'nun ya-

pacağı bu ziyaretten sonra Türkiye cumhurbaşkanı Erdoğan, "katil" dediği, "kasap ve terörist" dediği Netanyahu'nun iktidarda olduğu, işgal edilmiş topraklardaki siyonist İsrail'e gidecekti. Acaba neden? New York'taki görüşmede ne konuşulmuştu ve bu karşılıklı ziyaretlerde de ne konuşulacaktı? Bu ziyaretlerin amacı ne idi, bunlar şimdilik bilinmiyor. Ya da en azından biz bilmiyoruz. Ama gerçeklerin er ya da geç açığa çıkma gibi bir huyu vardır, bunun da ortaya çıkması, çok sürmeyecektir.

Ama şu bilinmelidir ki Netanyahu'nun o kanlı ellerini sıkanlar, tarih önünde hesap vermekte zorlanacaklardır. Bugün yaptıkları sert konuşmalar da kendilerini kurtaramayacaktır.

Nusayri Diktatörlüğünün Yıkılışı

21. yüzyılın ikinci önemli olayı ise 8 Aralık 2024'te, Suriye'de meydana gelmiştir. Bu tarihte, Orta Doğu'nun 1963'ten beri devam edegelen en zalim BAAS rejimi, Esad ailesinin 1970'ten beri devam eden Nusayri diktatörlüğü yıkılmıştır. Halkın sevinci ve baba Esad'ın heykellerinin yerle bir edilmesi, Beşşar'ın ülkeden siyonist İsrail'in himayesinde korkakça kaçması, Nusayri diktatörlüğünün sonunun geldiğini göstermekteydi. Aslında sadece Nusayri diktatörlüğünün yıkılmış olması bile başlı başına çok önemli bir olaydı. Çünkü bu olay, halkın çoğunluğunu demir yumrukla yöneten rejimin de insanların preslendiği, insani her türlü imkândan yoksun bırakıldığı, Sednaya, Palmira (Tedmur) ve daha birçok cezaevinin[2] de sonunu getirmiştir. Bu zindanlarda suçsuz yere 45-50 sene gün yüzü görmeden yatan insanların, özgürlüklerine kavuşmaları da elbette çok önemlidir. Peki, bunlar yeterli midir? Elbette ki yeterli değildir. Çünkü Nisan 1964 tarihinde, Sultan Camii kıyamının, Said Havvaların 1970'te başlattıkları silahlı mücadelenin, 1976'da işkence altında şehit edilen Mervan Hadid'in ve Hama olaylarının başlama nedeni, sadece Nusayri diktatörlüğü değildi; Suriye'de İslami hükümlerin egemen olduğu bir yönetim kurmak amaçlanmıştı. 2011'de Esad rejimine karşı başlayan halk ayaklanmasına katılan Suriyeli ve Suriye dışından gelen mücahitlerin asıl amacı, böyle bir yönetim kurmaktı. Bu yönetim için verilen mücadelede, nice mücahidin kanı dökülmüş ve niceleri de esir düşmüştü.

İşte 27 Kasım 2024 tarihinde İdlib'den başlayan ve kısa sürede Nusayri diktatörlüğünün yıkılmasını sağlayan mücahitlerin asıl amacı, böyle bir yönetim kurmaktı. Yoksa Nusayri diktatörlüğünden biraz farklı; laik, demokratik, siyonist İsrail, ABD ve iş birlikçi Arap ülke yöneticileri ile iyi geçinen, onların kabulünü sağlamak için ilkelerinden vazgeçmiş bir yönetim değildi. Bu henüz olmuş değil, inşallah da olmaz, diye ümit ediyoruz. Ama görünen köy kılavuz istemez, diye de bir atasözü var.

Ancak görünen odur ki bugüne kadar Suriye'de, mücahitlerin istediği bir yönetim henüz gerçekleş(tiril)memiştir. Elbette Suriye'de yeni yönetimin karşılaştığı zorluklar, sıradan ve kısa sürede kendi dinamikleriyle aşabileceği zorluklar değildir. Çünkü Nusayri diktatörlüğü, sadece ülkenin maddi imkânlarını yağmalamakla kalmamış, aynı zamanda ülkeyi, destekçisi ülkelere de peşkeş çekmiştir. Ayrıca Beşşar Esad tarafından verilen koordinatlar doğrultusunda siyonist İsrail, yüzlerce hedefi bombalayarak Suriye'nin askerî ve ekonomik altyapısını yok etmiş; gemilerini, tersanelerini, fabrikalarını, havaalanlarını kullanılamaz hâle getirmiştir. Aynı zamanda PKK, PYD, YPG ya da SDG, Dürziler, Şebbihalar, rejimin kalıntıları Nusayriler de yeni rejim aleyhine ABD ve siyonist İsrail'in yanında yer almışlardır. Bir de ABD'nin Suriye'de kurduğu üsler ve PKK/PYD'ye olan desteği; Rusya'nın, İran'ın, Türkiye'nin ayrı ayrı hatta yer yer çatışan menfaatleri… Üstüne üstlük iflas etmiş bir ekonomi, dağılmış ordu, kevgire dönmüş Suriye sınırları...

Bütün bunlara ilave olarak yönetimin başında bulunan Ahmet Eş-Şara'nın başına konulan 10 milyon dolarlık ödül, Suriye'ye uygulanan yaptırımlar, hazinenin tamtakır oluşu, yönetimi daha da zorlamıştır.

İşte Suriye'nin yeni yönetimi, bu zorluklardan kurtulmak için "Denize düşen, yılana sarılır." misali ABD güdümlü Arap ülkeleriyle ilişki kurmaya çalışmıştır. Bilindiği gibi Şara, ilk dış ziyaretini Suud'a yapmıştır. Suud'la ve diğer Arap ülke yöneticileriyle yapılan bu görüşmelerin sonucunda, ülkenin ihtiyacı olan finans temin edilmeye çalışılmıştır. Suriye yönetimi, bu ülkelerden temin ettiği finans imkânıyla me-

2 Bu iki cezaevinin dışında, onlarca işkence ve ölüm merkezi bulunmaktadır. Bunların içinde öne çıkan ölüm merkezleri; Şam'daki Sednaya, Mezze ve Kabun; Humus'taki Balone ve Tedmur'dur. Daha geniş bilgi için bkz. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-devrilen-rejim-50den-fazla-merkezde-72-ayri-iskence-uyguladi/3419846

murlarının maaşlarını ödemeye başlayabilmiştir. Ancak kurulan bu ilişkiler, görünüşte zorluğu aşmak şeklinde algılansa da aslında var olan zorluklara, yeni zorluklar ilave etme anlamına gelecektir. Çünkü bu yardımların karşılıksız yapılması, mümkün değildir. Üstelik bu ülke yönetimleri, bölgedeki İslami hareketlere en az siyonist İsrail kadar düşmanlık beslemektedir.

Suriye yeni yönetiminin Türkiye ile de çok yakın ve sıcak ilişkileri bulunmaktadır. Bu ilişkilerin tarihi, çok eskilere dayanmaktadır. Nitekim MİT başkanı İbrahim Kalın, 13 Aralık'ta Suriye'yi ilk ziyaret eden kişi olmuştur. Ancak Türkiye rejimi de kurulduğu günden bugüne İslami yönetime karşı olan bir rejimdir. Yani Türkiye'de egemen olan rejim; laik, demokratik ve Atatürk'ün ilke ve inkılâplarına bağlıdır. Dolayısıyla Suriye'de, 8 Aralık devrimini gerçekleştiren mücahitlerin anlayışı ile bağdaşmayan bir anlayışa sahiptir.

Şara yönetiminin Batılılarla ilişki kurmasında da muhtemelen böyle bir rejime sahip Türkiye etkili olmuştur. Şara'nın "Herkesle görüşebiliriz." tarzı sıcak mesajları, Batılılarla ilişkilerin gelişmesini hızlandırmıştır. Ve kısa bir süre içerisinde Batılı ülkelerden birçok diplomat, istihbarat ajanı, gazeteci Suriye'ye gelmeye başlamıştır. Ahmed Şara, neredeyse Batılı gazeteci ve diplomatlarla sabah akşam görüşür hâle gelmiş ve ajanslara da çokça açıklamalarda bulunmaya başlamıştır. Bu durum ise yeni yönetimin zor durumda kalmasına, kabul edilmesi zor yeni adımlar atmasına neden olmuştur. Tüm bunlar, Suriye'nin yeni yönetiminin elini kolunu bağlamıştır. Dolayısıyla yeni yönetim, bu ilişkiler çerçevesinde adım atmaya ve onlara göre yönetimi şekillendirmeye başlamıştır. Bu, doğru mudur? Elbette ki doğru değildir.

Batılılar tarafından yapılan yumuşak açıklamalara ve Suud'da Trump'la Şara'nın görüşmesine rağmen siyonist İsrail, gün geçmiyor ki Suriye'ye saldırması. Suriye'nin en stratejik yerlerini; Millî Savunma Bakanlığını, Şara'nın sarayını, istihbarat binasını vurması, "Tavşana, kaç; tazıya, tut." mu deniyor sorusunu akla getirmektedir. Siyonist İsrail'in, Suveyda'da Dürzilerin, kuzey ve doğuda PKK/PYD/SDG'nin saldırılarına ve açıklamalarına karşı Suriye Cumhurbaşkanı Ahmed Şara, "Kim barış istiyorsa Ahmet Şara hazırdır, kim savaş istiyorsa Ebu Muhammed El-Culani hazırdır." açıklaması da bir şeye yaramamıştır. Çünkü siyonist İsrail, Şam'ın 15-20 km yakınındaki yerleri işgal etmiş ve yeni Suriye rejimine güneyde asker bulundurmamasını isteme cüretini bile göstermiştir. Siyonist İsrail; Dürzileri, PKK/PYD/SDG'yi ve Nusayri rejiminin kalıntılarını kullanarak Suriye'ye neredeyse her gün saldırmaktadır. Bu saldırılardan ve siyonist İsrail'in azınlıkları desteklemesinden dolayı Suriye, yönetilemez hâle getirilmiştir. Haklı olarak "Şara yönetimi, Suriye'nin neresine egemendir?" sorusu akla gelmektedir. Çünkü Suriye'nin kuzey ve doğusu ile güneyi (Suveyda, Kuneytra, Dera ve Golan Tepeleri) sanki siyonist İsrail'in güdümündedir. Bu olup bitenler, ABD'nin bilgisi haricinde mi? Buna inananlar, ABD'nin çok yüzlülüğünü ya da yüzsüzlüğünü bilmiyorlar, demektir. Tom Barrack'ın açıklamaları, sadece zaman kazanmaya dönüktür. Tom Barrack da Trump da Netanyahu da aynı amacı gerçekleştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadırlar. Bu, asla unutulmamalıdır. Barrack'ın açıklamalarına da kendisine de asla güvenilmemelidir. Barrack, Suriye'de ve Türkiye'de ABD'nin havuç politikasını uygulamaktadır.

Amerika'nın, Suriye ile ilgili yaptırımları hafifletmesi, Şara'nın başına koyduğu 10 milyon dolar ödülü de kaldırması önemlidir. Ama unutulmasın ki ABD'nin bu adımları atması, Suriye'nin ve Şara'nın yararına gözükse de asla böyle değildir. Çünkü ABD, bu adımları asla karşılıksız atmamıştır.

Siyonist İsrail'in anladığı tek şey, güçtür. Bu, yeni Suriye yönetimi tarafından gösterilmeden siyonist katillerin saldırıları asla durmayacaktır. Suriye'de muhalifler, Nusayri rejimine karşı 14 yıl savaşmışlardır. Üstelik Esad rejiminin arkasında Rusya, İran ve ABD olduğu hâlde bu mücadele verilmiştir. Böylesi bir mücadele tekrar göze alınmazsa Suriye'nin 4'e, 5'e bölünmesi kaçınılmaz olacaktır.

Siyonist İsrail'e, PKK/PYD'ye ve azgınlaşan Dürzilerle Nusayrilere güç gösterilmezse Suriye'ye ve dökülen kanlara yazık olacaktır. Şu denebilir, "Suriye'nin ne gücü var ki?" O zaman Suriye parçalanır. Aslında bu keferelere güç gösterildiği zaman olacaklarla şimdi olanlar arasında çok fark olmayacaktır. Suriye'de 14 yıl savaşmış mücahitler, hâlâ Suriye'deler. Bunların verecekleri savaş, sıradan bir mücadele de olmayacaktır.

Dosya:
Müslümanca Eğitim için Ne Yapmalı? & Öğretmenimiz Gazze

Eylül'de Okunur ve Dokunur Sevda!

Fatih PALA
fatihpalafatih@gmail.com

Dünyaya, hidayete, rahmete, merhamete, adalete; gözlerimizi "yazılanları okuma"yla açtıran Rabbimiz Allah'a (cc) hamd olsun. Okumalarımızı nitelendiren ve anlamlandıran bir hayatla bizlere numune-i imtisal olan yüce Allah'ın Resul'üne (sav) salat ve selam olsun.

Eylül geldi ve değişti çehresi günlerin ve demlerin. Sıcak günlerin, yerini yavaş yavaş soğuklara emanet bıraktığı günlerin başlangıcı eylül. Düşen yaprakların, beraberinde hüznü getirdiği ve sonbahar günlerinin rengini, yeryüzüne bir kanat gibi gerdiği vakitlerin ilkidir eylül.

Eylül, sosyal hayatın doğum günlerini yüreğinde saklayarak gelir bir bir. Yeniden, yenilenerek döner insanlar hayata. Bu yeni hâlleri, eskiyi aratır mı bilinmez. Kimileri periyodik hayırlı buluşmalarını ertelerler eylüle. Kimileri, 'yaz dönemi' diyerek ara verdikleri malum muhabbetlerine, eylülün selamıyla tekrar başlarlar. Kimileri eylülle mekteplerine dönerler. Hatta kimi yazarlar, yeni eserlerini eylülde yayımlatırlar.

Eylüle dair çok şeyler söylenip çok şeyler yazılmıştır. Ama yazılanlar ve söylenenler hiç, şu bağlamda oldu mu, bilemiyorum: Eylül, bu topraklarda, yeni mecraların başlangıç noktası olma niteliğini taşır. Ayrıca eylül, keskin nişancıların ve hayat karartıcıların, nice on yıllar sonra, tam on ikiden vurarak insanların hayatlarını tersine döndürme özelliğini korur adında, her sene-i devriyesi geldiğinde.

Eylüle dair çok şeyler söylenip çok şeyler yazılmıştır. Ama yazılanlar ve söylenenler hiç, şu bağlamda oldu mu, bilemiyorum: Eylül, bu topraklarda, yeni mecraların başlangıç noktası olma niteliğini taşır. Ayrıca eylül, keskin nişancıların ve hayat karartıcıların, nice on yıllar sonra, tam on ikiden vurarak insanların hayatlarını tersine döndürme özelliğini korur adında, her sene-i devriyesi geldiğinde. Yaz günlerinin rehavetinin nihayete erdiği vakitlere ilk adımlar, eylülle atılır. Yeni bir sezona, yeni bir döneme girmenin, ilginç ve tarifi zor hissiyatı, tüm bedeni kaplar. Yeni he-

sapların yapıldığı, yeni planların kurgulandığı demdir eylül. Öyle yoğun bir muhtevası vardır ki eylülün, bazen onu ifade etmek için kelimeler kifayetsiz kalır. Kim bilir, şu an o kelime kıtlığının ve dahi kısırlığının tam ortasındayımdır belki de.

Eylülde Gel, Kitap Okuyalım

Sözün burasında, yazar Yusuf Tosun'un Çıra Yayınları arasından Eylül 2008'de çıkan *Kayıp Kuşağa Mektup* isimli eserindeki *Eylülde Gel* denemesine dikkat çekmek istiyorum. Eserinde, yazar; bazen *Sevgili Dost*, bazen *Değerli Dost*, bazen *Kıymetli Dost* bazen de *Aziz Dost* diye hitap ederek başladığı toplam 26 mektubunda, kayıplarda olduğunu düşündüğü muhatap kuşağa, muhabbetlerini sunuyor. Kitabı okuyalı çok olmasına rağmen, bu bölüm, aklımdaki önemli ve dikkatli yerini koruyor hâlâ. Özellikle söz konusu yazının son bölümü, okuyucu kalbinin hızla çarpmasına vesile oluyor. Çünkü orada, "Eylül'de gel, kitap okuyalım." diyor yazar, içten bir davetle, oldukça hoş bir nidayla.

Muhatabına, "Tekrar eylülde gel, altını çize çize Seyyid Kutub, Mevdudî, Hasan El-Benna okuyalım." teklifinde bulunuyor. *Yoldaki İşaretler*'i (Seyyid Kutub), *İslam'ın Elifbası*'nı (Fethi Yeken), *Dört Terim*'i (Mevdudî) gündem ediyor. *Mekke Rasullerin Yolu*'nda (Ali Ünal) yürünüp *Şeytan ve Dostları*'na (Mehmed Alagaş) lanet etmeye çağırıyor. Sonra *İslam Ekonomi Doktrinleri* (Muhammed Bakır Es-Sadr) oluşturmanın ve *Yılların İzi*'ne (Mahir İz) kulaç atmanın çarelerine bakıyor. *Dullar Kampı*'na (Meral Maruf) uğramayı, Afganistan'da yani *Cihadı Kuşanan Topraklar*'da (Bekir Tank) bulunmayı salık veriyor. *Gençlerle Baş Başa* (Ali Fuat Başgil) vermeyi, yaratılış serüvenini *Bakara* suresinden öğrenmeyi, sohbeti *Asr* suresiyle kapatmayı diliyor. *Tevhid ve Şirk*'in kesinlikle Salih Gürdal'dan okunmasını ve İhsan Süreyya Sırma'nın yanı başında *İslami Tebliğin Mekke Dönemi ve İşkence* ile *İslami Tebliğin Medine Dönemi ve Cihad*'a uzanılmasını düşlüyor.

Yine, "Eylülde gel, kitap okur gibi gazete ve dergi okuyalım." diyor mektubunu yazdığı o aramaya koyulup özlem duyduğu özel kuşağa. Hele sınav gecelerinde, sınavla alakasız kitaplar

okumayı asla aksatmamayı dillendirmesi yok mu! Burada sağıma ve soluma bakınmadan yazarın beni anlattığını anlıyorum. Hiç unutmam, üniversite günlerimizin birinde, devlet yurdunda ve aynı odada beraber kaldığımız bir kardeşim, o günlerde Müslüman gençlik tarafından önemsenen ve kitapları çok okunan bir yazarın, yeni çıkan bir kitabını almış ve elinde gezdirdiği hâlde bir türlü okumamıştı, okuyamamıştı. Geceydi ve sabaha sınav vardı. Ders çalışmaktan patlama noktasına gelen kafamı dinlendirmem gerekiyordu. Baktım garibim kitap, ortalıkta gezindiği hâlde, bir okuyucu bulamamışlığın mahzunluğunu yaşıyordu. Yeter bu kadar çektiğin, diyerek elime alıp bitirmeden bırakmadım kitabı. Sınav sonucu ne mi oldu? İnanın, hatırlamıyorum. Ama eserden aldıklarım, zihnimde hâlâ tazece duruyor.

Müslümanlar, Zamanlarını Hayırla Doldurmanın Derdine ve Sevdasına Düşerler Eylülde

Eylülde olmak, yenilenip de görev başına geçmek demektir. Muhtevası olabildiğince geniş olan bir zaman dilimini, kelimelerin acizliğince dillendirmek kolay olmuyor. Eylül gelince İslam'ın aziz izini süren muhteşem yürekli, gayretkeş Müslümanlar; zamanlarını, zerresine kadar hayırla doldurmanın derdine ve dahi sevdasına düşerler. Herkesin ve her sistemin bir hesabının olması gibi, idrak sahibi ve dava ehli Müslümanların da vahiy kaynaklı, vahiy merkezli hesapları ve projeleri vardır. Peygamberleri Hz. Muhammed aleyhisselamı; biricik örnek, *önder,* rehber ve öğretmen olarak kabul edenler, onun getirdiği yolun membaı Kur'an-ı azimüşşandan mülhem, kendilerine tavizsiz rotalar çizerler. Ulvi bir anlam dünyası geliştirirler. Basiret ehli ve feraset yüklü bu insanlar, her ne kadar kimi *'çehreleri, çevreleri ve çerçeveleri' endişelendirseler de dünyanın umudu olma şerefini alınlarında*, zihinlerde, yüreklerinde ve bileklerinde taşımaktadırlar.

Eylül böyledir işte. Henüz içindeyken ve günlerini bir bir yaşıyorken onu konuşalım, ondaki güzellikleri paylaşalım ve dostlarımızla kaynaşalım istedik, bu sözlerimizle. Eylülün getirdikleri de var elbette götürdükleri de… Gelmesiyle bizde bıraktığı hoşnutluk, götürdüklerini söz konusu ettirmiyor. Eylül, güzel başlar ve güzel giderse bütün sezon bereketli geçecek demektir.

Dönmek Yok, Sürdüreceğiz Savaşı...

Genelde dünyanın ve özelde bütün ciddi, dertli, davetçi Müslümanların gündemlerinin en başında yer alan ve yük akımız olan *Gazze cihadı*, *Aksa Tufanı*, *İzzeddin El-Kassam Tugayları* okumanın ve yazmanın en soylusuna, en şereflisine, en benzersizine şahit kılıyor bizleri. Kimilerinin sadece okuduğu, kimilerininse hem okuyup hem yazdığı hakikatleri, tüm hücrelerine kadar hissedip yaşayarak dünyaya öğretmen oldu ve olmaya devam ediyor *Gazze* ve *Gazze'nin yiğit Müslümanları*. Bu eylül, onların ölümsüz ve dönümsüz destanlarına şahitlik etme özelliğini de taşısın öte yandan.

Yalnız bırakılsak savaş yolunda,

Olmasa yanımızda yol arkadaşı,

Karşımıza çıksa bütün bir dünya,

Dönmek yok sürdüreceğiz savaşı

dörtlüğünde ifadesini bulan, yıllar yılı dinlemeye doyamadığımız marş, *Aksa Tufanı*'yla yeniden boy veren Filistin davasını, dört bir yana haykırmış oluyor.

Yüce Rabbimiz, bir an önce Gazzemizin ve bütün mazlum düşürülmüş beldelerimizin, zalimlerin ellerinden kurtulmalarını kolaylaştırıp çabuklaştırsın. Kardeşlerimizin açlıklarını ve susuzluklarını gidersin. Yüce İslam yolunda can verenlerin şehadetlerini kabul eylesin. Bütün olumsuz şartlara rağmen imkânsızlıklardan imkân devşirerek ve yalnızca yüce Allah'a güvenip dayanarak savaşmaya devam eden kahraman mücahitlerin attıklarını isabet ettirsin. Sabırlar versin ve muzaffer kılsın onları, dünyanın görüp tanık olacağı en zalimlere karşı. Âmin.

Okumayan Toplum Esir Olmuştur

Emrah DOĞRU

Allah'ın ilk emri "oku"maktır. Bilgisizce hareket etmememiz Rabbimiz tarafından istenmektedir. Rabbimiz ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan (asılıp tutunan zigottan) yaratmıştır. Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, (böylece) insana bilmediğini bildiren Rabbin, sonsuz kerem sahibidir."

Okumanın ne kadar değerli ve önemli olduğunu Rabbimiz açıkça beyan etmiştir.

Nitekim fen okunur, sosyal okunur, matematik okunur, Türkçe okunur, tarih vs. okunur ama bunları Kur'an ve sünnetle bağdaştırmadan okursak kesinlikle hata işlemiş oluruz. Doğruyu ve yanlışı bulmak için, Kur'an ve sünnete başvurmalıyız. Çünkü kâfirler ve zalimler; İslam unutulsun, İslam'ın kuralları kötü bilinsin, İslam'dan herkes nefret etsin, diye var güçleriyle çalışıyorlar.

Okumak diyoruz, evet ama bunu iki türlü değerlendirebiliriz. İlk olarak vahiy kaynaklı okumak, yani Kur'an ve sünnete dayalı bir okuma… İkinci olarak da dünyalık, Kur'an ve sünnetten habersiz bir okuma... Yani hayatının hiçbir alanına Allah'ı karıştırmamak... Hayatımıza Allah'ı karıştırmadan yaşamak, fen okumak, tarih okumak, matematik, biyoloji okumak, hikâye ve masal okumak; doğru bir okuma değildir. Allah'ın karıştırılmadığı okuma biçimleri, yanlıştır.

Nitekim fen okunur, sosyal okunur, matematik okunur, Türkçe okunur, tarih vs. okunur ama bunları Kur'an ve sünnetle bağdaştırmadan okursak kesinlikle hata işlemiş oluruz. Doğruyu ve yanlışı bulmak için, Kur'an ve sünnete başvurmalıyız. Çünkü kâfirler ve zalimler; İslam unutulsun, İslam'ın kuralları kötü bilinsin, İslam'dan herkes nefret etsin, diye var güçleriyle çalışıyorlar.

Yukarıda söylediklerimi bazı kesimler yanlış anlamasın diye tekrar vurguluyorum: Fen bilgisi, matematik, tarih, Türkçe vs. okunmaz demiyorum, elbette okunur. Müslüman her konuda bilgili olmalıdır. Ama bunları okurken Kur'an ve sünnetten habersiz olmayalım diyorum.

Günümüzde maalesef okuma eylemi yok denecek kadar az.

Uzmanlara göre Türkiye'de kitap okuma oranı her geçen gün düşüyor. Uzmanlar, kitap

okuma oranlarının düşmesiyle birlikte özellikle gençlerin zihinsel sağlık ve yeteneklerinin de tehlike altına girdiğine dikkat çekiyor.

Yapılan araştırmalar, gençlerin zihinsel yeteneğini ve sağlığını olumsuz etkileyen akıllı telefon ve sosyal medyanın, kitap okumaya ilgiyi azalttığını ortaya koymaktadır. Türkiye'de televizyon ve internete saatlerce vakit ayrılırken kitap okumaya kişi başı ayrılan süre günde yalnızca bir dakikadır. Yine Türkiye, dünyada %0,1'lik kitap okuma oranıyla 86. sırada yer almaktadır. Japonya'da kişi başına 25, Fransa'da 7 kitap düşerken, Türkiye'de 12 bin kişiye bir kitap düşüyor.

Müslümanlar okuma eylemini gerçekleştirmiyor. Telefonlar, tabletler okumanın önüne geçmiş durumda. Zaten kâfirlerin istediği de buydu: Okumasın, araştırmasın, düşünmesin; biz yapalım, onlar uygulasın, onlar yaşasın mantığını empoze ettiler. Başarılı da oldular. Müslümanlar okumuyor, düşünmüyor, üretmiyor; sadece yiyor, içiyor, geziyor, tüketiyor. Az bir şey düşünmeye başladıklarında ise hemen tepesine vuruyorlar: "Sen düşünme, biz senin yerine düşünürüz, biz senin yerine yaparız." diyorlar.

Baksanıza İslam âlemine, iki milyar Müslüman var ama kâfirlerin gözetimi altında yaşıyorlar. Kâfirler ne derse, nasıl yönlendirirse o şekilde bir hayat sürüyorlar.

Nitekim başlığımızda da dediğimiz gibi, **"Okumayan toplum, esir olmuştur."** O yüzden okumalıyız ve düşünmeliyiz. Kur'an'la irtibatımız hiç kesilmemeli. Bakara, Âl-i İmran, A'râf, En'âm surelerinden haberimiz olmalı. Daha sonra da dünyalık işlere koşmalıyız.

Bakın, Efendimiz Bakara suresi hakkında ne diyor:

"Bu sure, Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadislerinde en çok zikrettiği ve övdüğü suredir." Nebi şöyle buyurmuştur:

"Evlerinizi (taat, zikir ve Kur'an'ı terk ederek) kabirlere çevirmeyin. Muhakkak ki şeytan, içinde Bakara suresi okunan evden kaçar." (Müslim 780)

"Bakara suresini okuyun çünkü onu almak (okumak, tedebbür etmek, onunla amel etmek) berekettir. Onu terk etmek ise hüsran ve pişmanlıktır." (Müslim 804)

Nitekim Kur'an-ı Kerim bazılarının sadece zor anlarda, ölüm ya da hastalık anında akıllarına geliyor. Hâlbuki bu şekilde olmamalı. Kur'an, her daim gündemimizde olmalıdır.

Kur'an-ı Kerim'i gündemine almayanların, günümüzde ne hâlde olduklarını açıkça görmekteyiz. Kur'an'ı gündemine almayanlarda; haksızlık, hırsızlık, adaletsizlik, ahlaksızlık, fuhuş, zina, çıplaklık, faiz, şirk, edepsizlik, kin, nefret gibi şeyler olur. Bunlar da öldüğümüzde ebedi hayattaki sonumuz olacaktır.

Efendimiz bizlere yine uyarıda bulunmaktadır:

"Kur'an-ı Kerim'i okuyun. Zira Kur'an, kendini okuyanlara kıyamet günü şefaatçi olarak gelecektir. Zehraveyn'i yani Bakara ve Âl-i İmran surelerini okuyun. Çünkü onlar kıyamet günü, iki bulut veya iki gölge veya saf tutmuş iki grup kuş gibi gelecek, okuyucularını müdafaa edeceklerdir. Bakara suresini okuyun. Zira onu okumak, berekettir. Terki ise pişmanlıktır. Onu tahsil etmeye sihirbazlar muktedir olamazlar." (Müslim, Müsâfirîn 252)

Şu da unutulmamalıdır: Okuduğumuzu hayatımıza geçirmeliyiz, yaşamalıyız. Okuduğumuzu hayatımıza geçirmezsek bizlere pek bir faydası olmayacaktır.

Okumayı bırakmayan Gazze'yi örnek almalıyız. İki yılı aşkındır zor şartlarda Siyonistlere karşı mücadele veriyorlar ama isyan etmiyorlar. Müslümanların onları yalnız bırakmalarına kızıyorlar, Allah'a şikâyet ediyorlar. Beklentileri doğru, şikâyetleri doğru. Fakat Gazze'deki kardeşlerim, dünyadaki Müslümanlar bitik hâlde. Hepsi kâfirlerin esiri olmuş. Okumayı bıraktıkları için hiçbiri düşünemiyor, hiçbiri akledemiyor. Çünkü Kur'an'la irtibatları yok, Peygamber'in yaşantısına vâkıf değiller.

Sizler mücadele ediyorsunuz Allah için, o zor ortamda dahi Kur'an'la irtibatınız devam ediyor. Maalesef tüm Müslümanlar esir olmuş durumdalar. Rabbim sizlere zafer nasip etsin. İslam âlemine de Kur'an'ı ve Peygamber'i anlamayı, esir olmaktan kurtulmayı nasip etsin. Âmin.

Müslümanca Eğitim İçin Ne Yapmalı?

Taşkın ÖNEL

Eğitim, insanın hayatını şekillendiren en önemli süreçlerden biridir. İnsan, doğduğu andan itibaren öğrenmeye muhtaç bir varlık olarak hayatına başlar. Ancak eğitimin yalnızca bilgi aktarmakla sınırlı olmadığı, aynı zamanda değerler kazandırmak, kişiliği inşa etmek ve insanı hayata hazırlamak gibi boyutlarının da olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda "Müslümanca eğitim" kavramı, yalnızca akademik başarıya odaklanan değil, aynı zamanda iman, ahlak ve maneviyatı merkeze alan bir eğitim anlayışını ifade eder. Peki, günümüzde Müslümanca bir eğitim için ne yapılmalıdır?

Müslümanca eğitimin ilk hedefi, insanı yaratılış gayesine uygun yetiştirmektir. Kur'an-ı Kerim'de insanın Allah'a kulluk için yaratıldığı bildirilir. Dolayısıyla Müslümanca eğitim, bireyin Rabbini tanımasını, peygamberini örnek almasını ve hayatını İslami prensiplere göre düzenlemesini sağlamayı amaçlamalıdır. Eğitim; bilgi, beceri ve ahlaki değerleri bir bütün olarak insana kazandırmalıdır.

Müslümanca eğitimin ilk hedefi, insanı yaratılış gayesine uygun yetiştirmektir. Kur'an-ı Kerim'de insanın Allah'a kulluk için yaratıldığı bildirilir. Dolayısıyla Müslümanca eğitim, bireyin Rabbini tanımasını, peygamberini örnek almasını ve hayatını İslami prensiplere göre düzenlemesini sağlamayı amaçlamalıdır. Eğitim; bilgi, beceri ve ahlaki değerleri bir bütün olarak insana kazandırmalıdır. Bu noktada, çocuklara küçük yaşlardan itibaren hem dinî hem de dünyevi bilgilerin dengeli şekilde öğretilmesi önemlidir.

Müslümanca Eğitimin Temeli, Aile

Müslümanca eğitimin temeli, hiç şüphesiz ailede atılır. Çocuğun ilk öğretmeni annesi ve babasıdır. Peygamber Efendimiz (sav), *"Hepiniz çobansınız ve hepiniz güttüğünüzden sorumlusunuz."* buyurarak aile bireylerinin sorumluluğunu vurgulamıştır. Ebeveynlerin, çocuklarına İslam ahlakını yaşayarak örnek olmaları, onların eğitiminde en etkili yöntemdir. Sözle verilen nasihatler, dav-

ranışlarla desteklenmediğinde etkili olmaz. Bu nedenle aile içinde dürüstlük, adalet, paylaşma, merhamet ve sabır gibi İslami değerler yaşanarak aktarılmalıdır.

Müslümanca Eğitimde Okul ve Öğretmen

Aileden sonra eğitim sürecinin ikinci önemli ayağı, okul ve öğretmenlerdir. Okul, bireye sistematik bilgi kazandırırken aynı zamanda sosyalleşmeyi sağlar. Müslümanca eğitimde okulların yalnızca fen ve sosyal bilimleri değil, aynı zamanda dinî bilgileri de vermesi gerekir. Öğretmenlerin de yalnızca ders anlatan kişiler değil, aynı zamanda ahlakıyla, tavırlarıyla öğrencilerine rehberlik eden örnek şahsiyetler olması önemlidir. Öğretmenin öğrenciye sevgisi, ilgisi ve sabrı, eğitimde kalıcı etkiler bırakır.

Kaynaklar ve Materyaller

Müslümanca eğitimde, kullanılan kaynakların ve materyallerin içeriği de son derece önemlidir. Eğitim materyallerinin hem modern dünyanın ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olması hem de İslami değerlere aykırı unsurlar içermemesi gerekir. Öğrencinin okuduğu kitap, izlediği film, dinlediği müzik bile onun eğitiminde belirleyici rol oynar. Dolayısıyla hem aile hem de eğitim kurumları, çocukların karşılaştıkları kaynakları titizlikle seçmeli ve yönlendirmelidir.

Müslümanca Eğitim, Bireye Neler Kazandırmalı?

Bugünün dünyasında bilgiye erişim oldukça kolaydır. İnternet sayesinde birkaç saniye içinde milyonlarca bilgiye ulaşmak mümkündür. Ancak asıl mesele, bilgiyi ahlaki ve faydalı bir şekilde kullanabilmektir. İşte bu noktada değerler eğitimi devreye girer. Müslümanca eğitim, bireye dürüstlük, adalet, saygı, sorumluluk ve merhamet gibi değerleri kazandırmalıdır. Aksi takdirde bilgi, fayda yerine zarar verebilir. Örneğin; dürüstlükten yoksun bir bilim adamı bilgiyi insanlık için değil, çıkarı için kullanabilir.

Müslümanca eğitim, günümüzde birçok zorlukla karşı karşıyadır. Küreselleşme, internet ve medya aracılığıyla İslam'ın temel değerleriyle çelişen yaşam biçimlerini yaygınlaştırmaktadır. Bu durum, gençlerin kimlik karmaşası yaşamasına yol açmaktadır. Dolayısıyla Müslümanca eğitim, modern dünyanın imkânlarını kullanırken aynı zamanda bu tehditlere karşı bilinçli ve koruyucu bir yaklaşım geliştirmelidir. İnternet, sosyal medya ve dijital oyunlar, doğru kullanılmadığında bir tehdit; doğru kullanıldığında ise bir fırsattır.

Müslümanca Eğitim İçin Yapılması Gerekenler

- Aile, çocuklara dini ve ahlaki değerleri yaşayarak öğretmelidir.

- Okullar hem bilimsel hem de dini bilgileri dengeli şekilde vermelidir.

- Öğretmenler, yalnızca bilgi aktaran değil, aynı zamanda ahlaki rehberlik yapan şahsiyetler olmalıdır.

- Eğitim materyalleri İslami değerlerle uyumlu seçilmelidir.

- Değerler eğitimi, bilgi öğretimi kadar önemsenmelidir.

- Modern dünyanın getirdiği imkânlar, İslam'ın prensipleriyle uyumlu şekilde kullanılmalıdır.

Sonuç Olarak

Müslümanca eğitim yalnızca belli derslerle sınırlı bir süreç değil, hayatın tamamına yayılan bir anlayıştır. Çocuklarımızı ve gençlerimizi hem dünya hem de ahiret mutluluğunu hedefleyen bir eğitimle yetiştirdiğimizde hem bireyler hem de toplum olarak daha huzurlu, adaletli ve erdemli bir geleceğe doğru yol alabiliriz.

Gazze'nin Kalbi Mutmain

Erdal TUĞRUL

Öğreten, eğiten, terbiye eden ve ebedi kurtuluş yolunu insana gösteren Allah'a (cc) hamd olsun. Zaten hamd edilmeye layık olan, sadece odur. Ondan başka kimi dinlerse dinlesin, insanın hakikate ulaşması mümkün mü? Ne kadar güzel laf yaparsa yapsın ağızlar, sözler şiir gibi dökülse de dillerden, akılları ikna edip esir alsa da zamanın eğitmenleri, bir türlü tatmin olmuş kalbe ulaştıramıyor.

"Tatmin olmuş kalp" ne kadar da güçlü bir söylem. Teslim olduğu kudretten başka hiçbir şeye ihtiyaç duymayacak kadar özgür ve sağlam bir kalbin sahibini ne ile korkutup hangi vaatlerle kandırabilir ki şeytan ve dostları? **"Bunlar, iman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle mutmain olanlardır. Haberiniz olsun; kalpler, yalnızca Allah'ı anmakla mutmain olur"** (Rad, 28).

Çok uzun zamandır sadece adı ile var olan ümmetin, yönetici ve kuruluşların, din kodamanlarının, kürsü şovmenlerinin, sözde insan hakları savunucularının, adalet cübbesini giyenlerin, dünyaya barışı getireceklerini iddia eden süper güçlü delilerin, şekilden ibaret dindarların ve bir asra yakın zamandır koyun postuna bürünerek ağlaya ağlaya mazlum Filistin halkını katlederek siyonizmi meşrulaştıran vahşi canavarların unvanlarını yitirdikleri yerdir Gazze.

Günümüz insanının problemlerinden biridir, tatmin olamama. Ne kadar kazanırsa kazansın, hep daha fazlasını ister. Güzel olan bir şeye ulaştığında daha güzelini görünce hemen onun peşine düşer. Sahip olduğu varlıklar için nelerden vazgeçmiyor ki? Bitmek bilmeyen bir yarışın içinde ömrünü tüketip en sonunda kazandıklarını bırakıp terk ediyor bu âlemi.

İnsan, peşin olanı sever; uğraştığı, uğruna mücadele ettiği şeyin karşılığını hemen almak ister. **"Gerçek şu ki bunlar, çarçabuk geçmekte olan (dünya) yı seviyorlar. Önlerinde bulunan ağır bir günü bırakıyorlar."** (İnsan, 27). Fakat Allah (cc), asıl mükâfatın, ahirette olduğunu bildirir. İslam'ı tercih eden her Müslüman, mükâfatını asıl yurt olan "ahiret yurdunda" bekler. Bu bekleyiş için iman edenlerin kazanması gereken imtihan süreçleri vardır. Allah'ın

(cc) lütfettiği mallar, canlar, evlatlar, makamlar, beden gücü, söz gücü, kalem, güzellik şan ve şöhret gibi birçok imtihan aracı varken insanın düz bir hayat yaşadığını düşünmesi, sadece bir zandan ibarettir. Böylesine mükemmel dizayn edilmiş bir âlem içinde hayat sürüp hiçbir şekilde sorumluluk hissetmemek, olsa olsa *hayvani bir dürtüdür.*

Müslüman Toplumlar, Kıyam Ehlidir

İmtihan için hazırlanmak gerekir. Bilmek, anlamak ve künhüne varmak gerekir. Hazırlığını yapmadığımız, etüt etmediğimiz, dersine çalışmadığımız bir sınavdan başarıyla çıkma ihtimalimiz sıfır. Müslümanlar olarak bizi bekleyen çetin bir "din günü" olduğuna iman etmişiz. Bütün soruların cevaplarının elimizde olması gibi bir avantaja sahibiz üstelik. Bir yanda ebedi yurdun hakikat bilgisi, öte yanda geçici ve aldatıcı dünyanın oyun ve eğlencesi. Oyun ve eğlence olanlar, hakikatin bilgisini nasıl bastırıyor veya cehalet, bilgeliğe nasıl üstünlük kurabiliyor ve daha sorulabilecek birçok sorunun, bir cevabı olmalı. Müslüman toplumlar kıyam ehlidir. Zulme rıza göstermez, adaleti ayakta tutmak için can verirler, hakikati haykırmak için çoğunluğa ya da güce ihtiyaç duymazlar. Yeryüzünde tek başına kalsa bile *"Ben Müslümanların ilkiyim."* diyerek haklı davasında kıyama dururlar. Bütün bunları yapabilmek için kesin bir teslimiyet gerekir ki bu teslimiyet, mutmain olmuş bir kalbin işidir. Hâl böyle iken nasıl oluyor da bugün yeryüzünde İslam coğrafyaları, fiziki ve kültürel sömürü altında olabiliyor?

İslam toplumları da dâhil, İslam denince insanların aklına ilk gelen şeylere şöyle bir baktığımızda yansıyanların, İslam'ın hakikatleri olmadığını görürüz. Bunun en büyük sebebi; bilgisizlik, daha da korkunç olanı ise yanlış bilgiye sahip olmak. Hakikate ulaşma adına hiç bilmeyen, yanlış bilenden daha şanslıdır. Yanlış anlaşılmış bir din, herkes için ve her açıdan büyük bir tehlikedir. Spekülasyona, suistimale açık kitlelerin oluşmasını kolaylaştırır. Bu açıdan baktığımızda din eğitiminin, dinin esaslarına göre yapılması zorunluluktur.

Peki, bir toplumda ya da ailede Müslüman bireyler nasıl yetiştirilmelidir ki yaradılış gayesine uygun davranabilsin? Normal şartlarda herhangi bir bireyin, çevresine veya diğer canlılara, bırakın zarar vermesini, selameti için katkı yapması bir vazife iken bugün olması gereken güzel bir davranış, haberlerde çarşaf çarşaf servis ediliyor. İyiliği ödev olarak benimsetmeyen müfredat, şaşkınlıkla karşılanan ayrıcalıklı bir tutummuş gibi görebiliyor.

Peki, bir toplumda ya da ailede Müslüman bireyler nasıl yetiştirilmelidir ki yaradılış gayesine uygun davranabilsin? Normal şartlarda herhangi bir bireyin, çevresine veya diğer canlılara, bırakın zarar vermesini, selameti için katkı yapması bir vazife iken bugün olması gereken güzel bir davranış, haberlerde çarşaf çarşaf servis ediliyor. İyiliği ödev olarak benimsetmeyen müfredat, şaşkınlıkla karşılanan ayrıcalıklı bir tutummuş gibi görebiliyor.

Eğitim, İnsan Olma Sanatında da Başrolde

Eğitim, her işte olduğu gibi insan olma sanatında da başroldedir. Beşer ve insan arasındaki farktan daha önce bahsetmiştik. Beşerden insana geçiş sürecinin en belirleyici elemanıdır, eğitim. Herkes aldığı eğitimin, yürüyen bir temsilcisidir. Burada önemli olan, eğitimin mahiyetidir. Nasıl bir toplum oluşturulmak isteniyorsa eğitim o doğrultuda olur. Müslüman toplumların durumuna bakılırsa İslam'ın esasları ile çelişkili birçok davranışın, insanların hayatlarına sızdığını hatta tamamen yerleştiğini görüyoruz.

Seküler dünya görüşüyle kapitalist sistemin pençelerinde yaşam mücadelesi veren kitlelerin, dini kaygıları kalmamış gibi. Emperyal sistemin, kimliksizleştirme üzerine tasarladığı yaşam biçimi, bütün dünya halkları tarafından yadırganmadan kabul görmüş durumda. İdeolojilerin yok olduğu bir zaman diliminde ya-

şıyoruz. İnsanların çoğunun, sorgulama ve itiraz etme yeteneklerini unuttuğu hatta bunun egemenlerce suç sayıldığı bir dönem. Maalesef bu durağanlık ve kimliksizleştirme projesinden Müslüman toplumlar da payına düşeni almış durumda.

Şimdi sormamız gereken birçok soru varken en önemlilerinden biri, ne yapmalı? Kendimizi, ailemizi, çevremizi hatta bütün insanlığı köleliğe sürükleyen bu küresel güce karşı, korunmak için nasıl önlemler almalıyız?

Önce problemler olduğunu kabul edip onlarla yüzleşmeli, daha sonra bu problemlerin iyiden iyiye analizini yapmalıyız. Daha önce de söylediğimiz gibi, İslami eğitim sistemi içten dışa, bireyden topluma doğru ilerler. Her Müslüman sorumlu birer davetçi olduğu gibi, aynı zamanda örnek bir şahsiyettir. Örneklik ise en etkili tebliğ metodudur. İslam, söyledikleri ile yaptıkları çelişenleri tasvip etmez. Söz ile amelin birbirleri ile örtüşmesini ister. Bu demek oluyor ki eğitime kendinden başlamalı insan. Müslümanlar, dünya hayatının imtihan yeri olduğunun bilincindedirler. Bu imtihan süresince her hal ile karşılaşabileceğimiz bir hakikattir. Asıl olan bu durumlarla karşılaştığımız an, sergileyeceğimiz tutumumuzdur. İmtihanı nasıl karşılayacağımızı belirleyen unsur ise nasıl bir ilaha, nasıl bir dine iman ettiğimiz ve bu inanç hakkında nasıl bir eğitim aldığımızdır. İnandığımızı iddia ettiğimiz ilkeler hakkında edindiğimiz bilgilerin kaynağı bizzat o dinin öz kaynağı olmalı. Yani bütün Müslümanlar, samimi bir şekilde Kur'an ve sünnet ışığında aydınlanmalı ve etrafını bu bilincin ışığı ile aydınlatmalı. Kendini bu hassasiyet ile yetiştiren biri; ailesinin, çocuklarının, arkadaşlarının ve bütün çevresinin bu hakikatlerden haberdar olmasının, vazifesi olduğunun bilincinde olacaktır. Küresel güçler, insanları maddi zaafa uğratıp lükste ve hazda kazanılması imkânsız bir yarışa sokmuş, manevi dirence karşı büyük bir savaş başlatmıştır. Bu savaş, hayatlarımızda birçok sahte otorite oluşturmuştur. Otorite olarak birden fazla ve adil olmayan mercinin kabul edildiği yerde, sağlıklı bir toplumun, sağlam bir duruşun olması beklenemez. Üstelik bozgunculuk, böyle toplumlarda ahlak hâlini alır. Birçok ilahın hüküm sürdüğü zihinlerde mutlak bir kaos, tatminsizlik, bencillik, dünyaperestlik, maddeye kölelik ve kula kulluk gibi birçok hastalık hasıl olur.

"Eğer her ikisinde (gökte ve yerde) Allah'ın dışında ilahlar olsaydı elbette ikisi de bozulup gitmişti. Arşın Rabbi olan Allah, onların nitelendiregeldikleri şeylerden yücedir." (Enbiya, 22).

Gazze Halkı Bütün Dünyaya Ders Veriyor

Otorite olarak sadece Allah'ın (cc) egemenliğini kabul eden, mutlak bir teslimiyet ile Allah'a teslim olan bir topluluktan alınacak birçok ders vardır. Bütün bireylerini gönülden bağlayan bu ilahi otorite sayesinde bir makine gibi işleyen topluluklar oluşur. *Gazze halkı*, buna güzel bir örnek olabilir. *Gazze halkı*, şu anda bütün dünyaya ders veriyor. Bir topluluk düşünün; canıyla, malıyla, eşiyle, çocuğuyla açlık ve susuzlukla imtihana tabi tutulurken *"Allah bize yeter. O ne güzel vekildir."* diyerek büyük bir teslimiyet gösteriyor. Dillerinden dökülen "hamd" ve "şükürler", her taraftan esir alınmış, gönüllerinde birçok otoritenin hüküm sürdüğü insanlara ilham kaynağı oluyor. Hepimizin Gazze'den öğreneceği çok güzel dersler var. *Gazze halkı*, dünyaya özgürlüğün ve cesaretin ne olduğunu sanki yeniden hatırlatıyor. Herhangi bir şeyin değerinin küçük bir azınlık tarafından belirlenip diğer insanlara dayatılmasına başkaldırıdır *Gazze*. Zorbalığa, mecburiyetlere, adaletsizliğe, alternatifsizliğe, gönüllü köleliğe başkaldırının adresidir *Gazze*. Yeryüzünde Allah'tan (cc) başka güç ve otorite tanımamanın, insana neler kazandırdığının gösterildiği ve öğretildiği yerdir *Gazze*. Maskelerin düştüğü, yalanların ortaya döküldüğü, yüzyıllardır insanları süslü kelimelerle aldatıp sömürenlerin gerçek yüzlerinin dünyaya gösterildiği yerdir *Gazze*. Asırlardır İslam'ı karalayanların, Müslümanları terörist ilan edenlerin, en küçük bahane ile İslam coğrafyalarına çöküp gerek maddi gerek kültürel sömürüyü alışkanlık hâline getirenlerin sahtekarlıklarının ortaya çıktığı yerdir *Gazze*. Çok uzun zamandır sadece adı ile var olan ümmetin, yönetici ve kuruluşların, din kodamanla-

rının, kürsü şovmenlerinin, sözde insan hakları savunucularının, adalet cübbesini giyenlerin, dünyaya barışı getireceklerini iddia eden süper güçlü delilerin, şekilden ibaret dindarların ve bir asra yakın zamandır koyun postuna bürünerek ağlaya ağlaya mazlum Filistin halkını katlederek siyonizmi meşrulaştıran vahşi canavarların unvanlarını yitirdikleri yerdir *Gazze*.

Dünya halklarına çok şey anlattı, Müslüman halklara çok şey anlattı *Gazze*.

Aç, susuz bırakılan çocuklarıyla, parçalanan bedenleriyle, talan edilen evleri, caddeleri ve sokaklarıyla çok şey anlattılar bütün insanlığa. Sanki Gazze halkına çetin bir görev yüklemiş yüce yaradan. Hz. Musa'yı (sav) firavuna gönderdiği gibi...

"Sen ve kardeşin mucizelerim ile (desteklenmiş olarak) gidin ve beni anmakta gevşeklik göstermeyin. Firavuna gidin. Çünkü o azmıştır. Ona yumuşak söz söyleyin. Belki öğüt alır yahut korkar. Musa ve Harun, şöyle dediler: 'Ey Rabbimiz! Şüphesiz biz, onun bize karşı aşırı davranmasından yahut azmasından korkuyoruz.' Allah, şöyle dedi: Korkmayın çünkü ben sizinle beraberim. İşitirim ve görürüm." (Taha, 42-46).

Gazze Halkında Rastlamadıklarım

Allah, her şeyi işiten ve görendir. Kalbi bununla mutmain olan için korku yoktur. Bugün ise bu firavunlara karşı, koskoca dünyada bir avuç insan mücadele veriyor. Gazze halkında; sert söz, yakınma, pişmanlık, davasından taviz verme, isyan ve ye'se düşme gibi hiçbir olumsuzluğa rastlamadım, takip ettiğim kadarıyla.

İnsanlık, bir seçim yapmak için yol ayrımına gelmiş durumda. Bugün durdurulmayan zalim, yarın kartopu gibi bütün insanlığın tepesine, daha büyümüş olarak düşecek. Yaşanan manzaraya baktığımızda gördüklerimiz karşısında bir çözüm üretememek, ne kadar içler acısı bir durum! Abluka altında olan *Filistin* fakat tutsak olan bütün insanlar... Dünyanın gözü önünde açlıktan ölen çocuklara rağmen, hiç kimsenin elinden bir şey gelmiyorsa "Kim hür, kim köle?" tekrar gözden geçirmek gerek.

Gazze; direniyor, konuşuyor, anlatıyor, öğretiyor...

Namazın Kulu Eğiten Çehresi

Rüveyde Bera PALA

Ruhuna hâkim olamayan, bedenini bataklıklardan kurtaramayan bir neslin seyircileriyiz. Sorgulanan her şey peşinden derin bir yok oluşu getiriyor. Öğrenmek için değil, karşı koymak için aranıyor bilgiler. Doğruyu yaymak bir yana, doğru olanı kavramak güç geliyor. Devrine uymayan duruşlar söz konusu olduğu vakit, bir anda kaypak zihinler ürüyor. İmanına biraz olsun ehemmiyet gösterenlere ise -*orada burada mesnetsiz fikirlerin doğurduğu çığırtkanlar susmazken*- kendi davasına bedel ödeyememek ağır geliyor. Kıpırdanmak bu kadar zor olmamalı, diyor içinden. Suskunluğunu zırh edinip her vakada bulunduğu yere apışıp kalmayı yakıştırmamalı insan kendine. Bir yerden başlanacaksa dirilmek için, açılması gereken kapılar varsa dağların eteklerinde, çağlar boyu süren zulümler bitmiyorsa, vadilerce büyüyen seraplar gün geçtikçe artıyorsa, renkler ruhlarla birleşince tarumar oluyorsa, çirkinlikler örtülmüyorsa taş duvarlarla; yersiz gururlar, hesapsız taşkınlıklar, hezeyan dolu küfürler almış başını gidiyorsa, aydınlık yolları açan kılıçları kuşanmalı mümin kimliğini vicdanına yerleştiren herkes.

Göğsünde hayat boyu yaşatacağı bir köz olmalı Müslüman'ın. Tenine değen her acıya karşı bilenmeli. Dininden koparılmaya çalışılan, susturulmaya çalışılan nidaları doruklara çıkarmalı. Namazı tutmalı, namaza tutunmalı Müslüman. Namazsız yaşadığı her günün ateş olarak kendine döneceğini, açıldığını sandığı her yolun bir bir kapanacağının farkında olmalı.

Göğsünde hayat boyu yaşatacağı bir köz olmalı Müslüman'ın. Tenine değen her acıya karşı bilenmeli. Dininden koparılmaya çalışılan, susturulmaya çalışılan nidaları doruklara çıkarmalı. *Namazı tutmalı, namaza tutunmalı Müslüman*. Namazsız yaşadığı her günün ateş olarak kendine döneceğini, açıldığını sandığı her yolun bir bir kapanacağının farkında olmalı. Ruhunun helakini kendi elleriyle yazmamalı.

Bile isteye karanlığa gömdüğü hayatını kendi gözleriyle göremez belki insan fakat savrula savrula yüzüne çarpan pişmanlıkları avucuna sığmadığı vakit anlar ki hayatının kire bulanmış ufukları kalbini kör etmiş. Basmakalıp güzellik-

ler (!) ömrüne renk (!) katmış fakat göremediği her güneş bir leke oluşturmuş kalbinde. Yanı başından sayısız çağıltı geçmiş, okyanuslar yoluna çıkmış belki ama boşluğa tutunan iradesi engel olmuş görmesine.

Namazı tutmalı, namaza tutunmalı Müslüman. Oyun ve eğlenceden men edildiğinin, dünya için var edilmediğinin farkında olmalı. Secdeye kapanışları olmalı, yaraları olmalı. Sicim sicim dualar dökülmeli kalbinden. Çağına meydan okuyan bir duruşu, düşmanı ürküten bakışları olmalı. Yeri geldiğinde sessizliğin o acınası duvarlarını yıkmalı. Feryat etmeli küfrün zorba hükümlerine. Emellerine bedelsiz ulaşamayacağını bilmeli.

Namazı tutmalı, namaza tutunmalı Müslüman. İbadetlerin vereceği sekineti hissetmeli içinde. Hiçbir eksiklik namazın eksikliği kadar boşluk oluşturmaz insan ömründe. O boşluğu oluşturmamak için, dipsiz kuyularda kaybolmamak için, perişanlığı tatmamak için *eğitmeli kendini*. Ruhuna yerleştirdiği her şeyin hesabını yapmalı. Perdenin ardında sakladıklarını, apaçık ortaya koyduklarını, cilalayıp bir köşede sakladıklarını ve çamura bulayıp tenhalarda koruduklarını bir bir gözden geçirmeli. Bir hevesle yaptığı tercihleri düşünmeli. Peşine düştüğü sevdaların taktığı çelmeleri fark etmeli. Yüreğini işgal eden şeylerin ömrüne müdahale etmesine nasıl izin verdiyse aynı şekilde elinin tersiyle ateşe atmalı her birini. Aksi takdirde korumaya kalktığı karanlık heveslerin bizzat kendini ateşe sürükleyeceğini bilmeli.

Namazı tutmalı, namaza tutunmalı Müslüman. Gemiye davet edildiği zaman güveneceği başka bir dayanak olmamalı. Şevkle yerini almalı o kuvvetli yapıda. Gerçeği görmeyen kavimlerin bir parçası olmaktan, hevasına tapan bozguncuların arasına karışmaktan korkmalı. İçinde doğduğu yanlışlardan göç edip asrın parçalamak için uğraş verdiği doğrulara feda etmeli kendini. Ruhuyla, bedeniyle, tüm varlığıyla namaza ait olmalı. Ve bilmeli ki namaza ait olan Müslüman, dinine layık olma yolundadır.

İslami Çalışmada Eğitimin Önemi

Sercan AKBAYRAK

Bismillahirrahmanirrahim

İslam'ın en çok önem verdiği konulardan biri de eğitimdir. Eğitim dediğimiz şeyin her şeyden önce "kariyer sahibi bir birey yetiştirmek" olmadığının altını çizmek gerekir. Bu da elbette önemlidir ancak en ulvî görevimiz değildir.

İslami eğitimin öncelikli hedeflerinden biri "salih insan"ı inşa etmektir. Kişi ister erkek ister kadın, toplumdaki görevi ne olursa olsun ister yönetici ister yönetilen ister mühendis ister doktor ister çöpçü isterse de bir iş inşaatçı olsun fark etmez. Hedefimiz, salih bir insan ve salihlerden kurulu bir topluluğun ortaya çıkabilmesi için mücadele etmektir.

İslami eğitimin öncelikli hedeflerinden biri "salih insan"ı inşa etmektir. Kişi ister erkek ister kadın, toplumdaki görevi ne olursa olsun ister yönetici ister yönetilen ister mühendis ister doktor ister çöpçü isterse de bir iş inşaatçı olsun fark etmez. Hedefimiz, salih bir insan ve salihlerden kurulu bir topluluğun ortaya çıkabilmesi için mücadele etmektir.

İslami eğitimin en önemli hedeflerinden biri de "yalnız Allah için yaşamak" unsurudur. Bu unsurla beraber yeşeren nesillerimizin, yaşadığı her ihtilaf ve farklılıkları, bir kusur olmaktan ziyade rengarenk bir çiçek bahçesi misali görünecektir.

Sahabeler (radıyallahu anhum), kendi aralarında ihtilaflar yaşıyordu fakat onlar aldıkları o "yalnız Allah için yaşamak" eğitimi ile ayrılığa düşmüyorlardı. Bugün Müslümanların yaşamış olduğu problemlerin temelinde ise bu eğitim yoksunluğunun da etkisi bulunmaktadır.

Eğitimde Gayri İslami Atılımlar

İslam dışındaki tüm ideolojilerin hedefi, kendisine sürekli halde itaat eden iyi bir vatandaş yaratmaktır. Salt olarak sadece iyi bir vatandaş profili ortaya çıkarmak düşüncesi ise gayri İslami olarak bir "ulus devlet" idealidir. Bu, bir hedef olarak sınırlı ve yetersizdir. Bu eğitimle birlikte -Türkiyeli Müslümanlar olarak bizim de çok iyi müşahede ettiğimiz üzere- her daim içerisinde yaşadığı devletin ya da toplumun karakterini taşıyacak bir birey ortaya çıkacaktır. Böylece kişi, hayırlı da şerli de olsa "iyi bir vatandaş olarak devletini sever, devlet

düşmanı değildir; iyi biri ancak devlete düşman fikirleri var, vatan haini" vs. ölçü dahilinde değerlendirilecektir. Bunlar, tamamen İslam nazarından uzak yaklaşımlardır.

Bir devletin en büyük amacı, ideolojik dayatmayla birlikte bir "yığınlar" ordusu oluşturacak "mankurt" yetiştirmektir. Devlet için, öl deyince ölecek, git dediğinde gidecek, konuşmayacak, yorum yapmayacak vs. muhafazakâr yığınların varlığı gereklidir. Bu hedeflerinde de genel anlamda başarılı oldukları görülmektedir. Türkiye özelinde var olan portrenin yorumunu ve tefekkürünü, siz okurlara bırakıyorum.

Devlet, bu hedefini, okulları ele geçirerek sağlamaktadır. Bunun en canlı örneği, batıdaki yenilik hareketleriyle beraber eğitim sisteminin kilisenin kontrolünden çıkıp laik ve seküler devletin kontrolüne geçmesinde ve Türkiye gibi devletlerin batılılaşma çabalarıyla birlikte yaşamış olduğu değişimlerde görmekteyiz. Bu değişen eğitim tekelliğiyle birlikte batıda ve batıyı taklit eden topraklarda yasalara ve kanunlara tam bağlı, toplumsal etiği önceleyen ancak laik, seküler, haya duygusundan yoksun, ateist bir toplum türemiştir. Çünkü ortada birçok ulvi hassasiyetten soyutlanmış eğitim bulunmaktadır.

Gayri İslami olan tüm ideolojiler -yetersiz de olsa- iyi bir vatandaş ve iyi bir insan yetiştirebilme gayesini eğitim programları ve caydırıcı kanunlar ile başarabilmiştir. İslam ise zaten tüm öğretilerinde bunu öğütlemektedir. Çünkü İslami hassasiyeti olan bir Müslüman, pratikte iyiliği de prensip edinmiş olmalıdır. Müslüman şuuru dediğimiz şey otomatik olarak devreye girer. Allah'a yakınlaşan bir kalp, yalnızca hayra odaklı olmalıdır. Salih bir kalp ile şer bir arada yaşayamaz.

Batı, eğitim sistemindeki bu değişim ile sınırlı kalmamış ve emperyalist niyetle işgal ettiği topraklara da bunu dayatmıştır. Fiili işgalin olmadığı yerlerde dahi zihin kodlarıyla oynayarak işgal etmeye çalışmıştır.

Haçlı emperyalizminin, özelde İslam dünyasına yönelik ortaya koyduğu eğitim faaliyetlerindeki hedefi, İslam adına, batının İslam ile ilgili gündem ettiği ve körüklediği şüphelerden sarılı, öğrenim görmüş cahil ve düşman bir nesil yetiştirmek idi. Batılı emperyalistler, yetişen bu neslin zihnine, Batı medeniyetinin gerçek hayatı temsil ettiğini, bunun tek gerçek ve ideal örnek olduğunu, Müslümanların ise içinde bulundukları bu geri kalmış sendromu ve daha iyi ilerleme (muasır medeniyet) noktasındaki hedeflerinin başarısı için İslam'ı terk edip Batı'ya yüzlerine dönmeleri gerekiyor, düşüncesini iyice empoze etmiştir.

Başta Hindistan ve Mısır ülkeleri olmak üzere Pakistan, Suriye, Türkiye ve sair ülkelerde ortaya çıkan fırkaların ortaya attıkları düşünce ve yorumlara dikkat ettiğimizde, emperyalistlerin bu gerçeği nasıl da lehlerine çevirdiklerini ve ne kadar da başarılı olduklarını müşahede edebiliriz.

Hindistan ve Mısır, bu işgali en acıklı ve en etkili bir şekilde tadan iki ülke olarak nelerin ortaya çıkabildiğine iki yüz yılda şahit olmuştur. Haçlı emperyalistler, her bölgeye gönderdikleri silahsız askerleri "oryantalistler" vasıtasıyla bunu gerçekleştirdi. Haçlılar, eğitim eksikliğinin olduğu her toprağı oryantalist sihirbazlar eliyle ve kurumlarıyla doldurarak bu işgali başardılar.

Türkiye'de, son yüzyılda gelinen nokta, ortadadır. On yılda, on beş milyon gencin tebcil etmesi, bu haçlı emperyalistlerin metotlarıyla baskılanarak gerçekleştirildi. Ancak buna rağmen nuru tam anlamıyla söküp atabilmiş değillerdi. Ne kadar uğraşsalar da didinseler de tam olarak emellerine ulaşabilmiş değiller.

Eğitim Noksanlığı ve Eğitimde Yapılması Gerekenler

Ne yazık ki ahiret bilinci zayıf anne babaya sahip olan evlatlarımız, İslam'a odaklanma noktasında biraz bocalamakta ve Allah için yaşama duygusuna erişebilme de zorluk yaşamaktadır. Anne babanın İslam üzere idame ettikleri yaşamları doğru eğitim metoduyla bir tohumun yeşermesine vesile olduğu gibi; yanlış eğitimle o tohumun filizden yoksun kalıp kurumasına neden olabilir.

Müslümanlar mümkün olduğunca birçok ortak noktada buluşabilirken eğitim noktasında "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" havasında olması üzücü bir durumdur. Halbuki evlatlarımıza yönelik okul eğitimi, bizler için miting-

lerden, konferanslardan, vakıflaşmaktan daha mühimdir. Ortak bir payda da buluşup bu noktada -ne kadar geç kalınmış da olsa- devamı olabilecek adımlar atmamız gerekmektedir.

Bugün eğitimin önemi daha da artmıştır. Günümüz davetçilerinin önündeki en büyük engel, "La ilahe illallah" demekle birlikte bu hakikatin tam tersi olan hatta bunu reddedebilen bir toplum ile yaşamalarıdır. Ondandır ki bu gerçeğe yönelik eğitim ortaya konmalıdır.

Şunu unutmamalıyız ki İslami eğitim, bazı erdemleri, hikmetleri, nasihatleri gençlerin önüne seren ve bununla yetinen değil; nurdan bir iplik misali bunları bireylerin bilincine, fikir dünyasına, kalbine nakşeden bir sistemdir.

Eğitim kalitesi olmayan topluluklar, gelişemeyen bir insana benzer. Pratik olarak istenen sonucu vermeyen bir eğitim, yok olmaya mahkumdur. Bu eğitim yetersiz olup hep sorunlarla boğuşacaktır.

Evlatlarımız, yumuşacık bir hamur gibidir. Her halde ve her nitelikte rahatlıkla şekillenebilir. Dolayısıyla idrak etmeye başladığı andan itibaren eğitimine önem verilmelidir.

İslami eğitimin güzel sonuçları için ilk şart, salih ve saliha eş seçimidir. Çünkü eğitime muhatap olacak nesil, bu seçimin bir sonucudur. Sonuçları daha hayırlı kılacak öncelik evlilikteki kriterler ve seçimler olacaktır.

Ebeveynlerin İslami duyarlılığı, bir evladın salih bir kalbe sahip olması için olmazsa olmazdır. İstisnalar olmakla beraber, ebeveynlerin İslam'dan yoksunluğu rabbani bir kalpten uzak olan evladın doğuşuna sebebiyet verecektir. Hayata dair her şeyin ilk olarak tecrübe edildiği yer olan aile mefhumu, tabii olarak İslami hassasiyetin de ilk filizlendiği yerdir. O yüzden ebeveynlerin Allah'a yöneliş noktasında daha şuurlu olması gerekir.

İlk olarak ebeveynlerin atması gereken bu hassasiyetin, kolay kolay yıkılamayacağını bilmeliyiz. Evlatlarımız, aile içerisinde İslam'ın hudutlarını, havasını o kadar net tatmalıdır ki ileriye dönük atılan adımlar daha bilinçli bir hal alabilsin. Unutmayalım ki o "hassasiyet kırıntısı", her zaman kalpte var olacaktır. Yanlışı gösteren, hatadan döndüren, pişmanlığı getiren o kırıntılar olacaktır.

Evlatlarımızı ilk kucaklayan ortam içinde bulunduğu yuvasıdır. O yüzden yuvanın etrafını hayırlarla çevrelememiz gerekir. En büyük hayır da "La ilahe illallah" olduğu için ebeveynin bu sözü çokça zikretmesi gerekir. Böylece evladımızın ilk söylediği, ilk konuştuğu sözler "kelime-i tevhit" olabilsin. Böylece bu kelimenin bereket haznesi tüm benliğine işlemiş olacaktır.

Sunacağımız eğitim, kültürü sünnet olan nesil ortaya çıkarmalıdır. Yoksa kültürel anlamda kapitalist yaşama yönelmiş bir nesil değil.

Eğitimde bireysel farklılıklar göz ardı edilmemelidir, Allah teala hiçbir insanı %100 olarak aynı potansiyelde yaratmamıştır. Dolayısıyla herkesin sahip olduğu yetkinlikler iyi analiz edilip ona göre yön verilmelidir. Genel eğitim ise "iman edip salih amel işleyenler" ayetinde belirtildiği üzere olabilir.

Aykırı olarak gördüğümüz her Müslüman, özelde ise gençlerimiz diyelim, bizim ortaya koyduğumuz eğitim sisteminin bir eksikliği, yetersizliğinin kurbanı olabilir. O yüzden bizim eğitim metodumuz, şifalı bir bitki gibi olmalı ki böylece kalplerde var olan hastalıklara tedavi olabilsin.

Son Olarak

Hatırlatmakta fayda var ki eğitimin aktarıldığı en önemli yer, ailedir. Okul, aileden sonra gelir. Ama bugün ebeveynler, bu asli ve ulvi görevi ihmal etmektedir. Son dönemlerde daha fazla artan Müslüman nesillerdeki İslam'dan uzaklaşma görüntüsü ebeveynlerin de çöküşünün bir göstergesidir. Bu açığı bir nebze kapatabilmesi açısından okullaşma süreci dikkate alınmalıdır.

Evlatlarımız, kıblesi batı olanların hazırladığı müfredat ile laik, seküler, pozitivist, hümanist beyinlere dönüştürülmektedir. Sistem bununla da yetinmeyip hayatın her noktasını buna göre şekillendirmektedir. Gelinen raddede dünyevileşmiş ve materyalist bir dünya algısı oluşmuştur.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir. Selam ve dua ile…

Dosya:
Müslümanca Eğitim için Ne Yapmalı? & Öğretmenimiz Gazze

Müslümanca Eğitim İçin Gerçek Yol Nedir?

Mehmet Can GİYİK

Bugün eğitim dendiğinde akla gelen sistemler, çoğunlukla Batı merkezli paradigmalar üzerine inşa edilmiştir. Ancak Müslüman bireylerin zihnen ve ahlaken inşa edilmesi, yalnızca teknik bilgi aktarımıyla değil, aynı zamanda değer merkezli bir eğitimle mümkündür. Müslümanca bir eğitim, insanı sadece "meslek sahibi" değil, aynı zamanda "emanet bilincine sahip bir kul" olarak yetiştirmeyi hedefler. Peki, bu nasıl başarılabilir?

Bugün eğitim, bilgi aktarmaktan çok daha fazlasını ifade ediyor. İnsan inşası, sadece zihinle değil, kalple ve ruhla olur. Ne var ki mevcut eğitim sistemleri, insanı çoğu zaman sadece ekonomik bir varlık olarak ele alıyor. Oysa Müslümanca bir eğitim, insanı Allah'ın halifesi olarak görür; onun fıtratına uygun bir terbiye süreci sunar. Peki, Müslümanca bir eğitim nasıl inşa edilir?

Bugün eğitim, bilgi aktarmaktan çok daha fazlasını ifade ediyor. İnsan inşası, sadece zihinle değil, kalple ve ruhla olur. Ne var ki mevcut eğitim sistemleri, insanı çoğu zaman sadece ekonomik bir varlık olarak ele alıyor. Oysa Müslümanca bir eğitim, insanı Allah'ın halifesi olarak görür; onun fıtratına uygun bir terbiye süreci sunar. Peki, Müslümanca bir eğitim nasıl inşa edilir?

Her şeyden önce eğitimin amacı yeniden tanımlanmalıdır. Müslümanca bir eğitim, insanı sadece sınavlara değil, hayata hazırlar. Bilgiyi, araç; ahlakı ise temel kabul eder. "Oku" emrinden hareketle başlayan bir medeniyetin çocukları olarak okumanın sadece kitapla sınırlı olmadığını bilmemiz gerekir. Evreni, insanı ve kalbi de okumak gerekir.

İkinci olarak eğitimcinin rolü gözden geçirilmelidir. Müslümanca bir eğitimde öğretmen, sadece bilgi veren değil, aynı zamanda örnek olan şahsiyettir. Yaşantısıyla, tutumuyla ve ahlakıyla bir modeldir. Bu yüzden eğitimde bilgi kadar, hikmet de önemlidir. Hikmetten yoksun bilgi, insanı faydalı kılmak yerine, kibirli hâle getirebilir.

Aile ise bu sürecin ilk halkasıdır. Okuldan önce çocuk, annesinin kucağında ve babasının sözlerinde eğitim alır. Evinde dua eden bir çocukla ekran karşısında büyüyen bir çocuk arasında büyük farklar vardır. Ailede başlayan bu eğitim, okulda istikamet bulmalı, camide ruh kazanmalıdır.

Müslümanca bir eğitim için müfredat da yeniden düşünülmelidir. Kur'an ve sünnet merkezli bir eğitim anlayışı, hayatın her alanına dokunmalıdır. İslam tarihi, sadece olaylar dizisi değil; aynı zamanda bir karakter eğitimi örneğidir. Ashabın hayatı, çocuklarımıza sadece geçmiş değil, birer ideal sunmalıdır.

Son olarak unutulmamalıdır ki eğitim, sadece gençleri değil, tüm toplumu ilgilendirir. Bir nesli ihmal eden toplum, geleceğini kaybetmeye mahkûmdur. Müslümanca bir eğitim, sadece bireysel başarıyı değil, ümmet bilincini de inşa eder.

Cupido Mundi'den İnsaniyetin Zirvesine: İslam'ın Rolü

Dr. Hüseyin DURMAZ

Modern dünyanın bireyci ve tüketim odaklı insan tipolojisi, insani değerlerin giderek aşındığı bir noktaya ulaşmıştır. Bu paradigma, bireyi sınırsız arzu ve tatmin arayışıyla kısıtlayarak toplumsal bağlardan ve etik sorumluluklardan koparmıştır.

Cupido Mundi olarak adlandırılan bu model, sadece bireysel tatminin peşinden koşan, mutluluğu maddi kazançta arayan, nihayetinde manevi olarak boşlukta kalan bir insan tipolojisini temsil eder. Ancak bu anlayış, insanın fıtratına ve yaratılış amacına uygun değildir.

İslam, insana özüne dönüşün kapısını açan bir inanç ve yaşam sistemidir. *Adalet, merhamet, dayanışma* ve *Allah rızası için çalışma* gibi temel değerleriyle bireyi yalnızca kendine odaklı bir varlık olmaktan çıkarır ve evrensel bir sorumluluğun parçası hâline getirir. İslam, temel inanç çerçevesi ve ahlaki karakteri içerisinde farklılıkları bir zenginlik olarak görür; ayrıştırıcı değil, birleştirici bir dil kullanır. Gazze gibi insani krizlerin yaşandığı yerlerde, bu değerlerin nasıl hayat bulduğunu görüyoruz. Bir canı kurtarmayı, tüm insanlığı kurtarmakla eşdeğer gören anlayış, bu inancın toplumsal karşılığını ortaya koymaktadır. Dayanışma, sadece bir zorunluluk değil, insani bir değer olarak kabul edilir.

Adalet, merhamet, dayanışma ve Allah rızası için çalışma gibi temel değerleriyle bireyi yalnızca kendine odaklı bir varlık olmaktan çıkarır ve evrensel bir sorumluluğun parçası hâline getirir. İslam, temel inanç çerçevesi ve ahlaki karakteri içerisinde farklılıkları bir zenginlik olarak görür; ayrıştırıcı değil, birleştirici bir dil kullanır. Gazze gibi insani krizlerin yaşandığı yerlerde, bu değerlerin nasıl hayat bulduğunu görüyoruz.

İslam, Farklılıkları Zenginlik Olarak Görür

İslam'ın temel ilkeleri, bireyi kişisel tatmin arayışından kurtarır ve onun en yüce amacını, Allah'ın rızasını kazanmak olarak tanımlar. Bu, karşılık beklemeden yapılan fedakârlıkların; insanlığın çıkarını, bireysel menfaatlerin önüne koyan bir yaşam tarzının temelidir. Aynı zamanda İslam, farklılıkları ayrışma değil, zenginlik olarak görür ve bütün insanlığı yüksek bir ahlaki düzene çağırır. Bu düzen, tahriften uzak, saf ve temiz bir inanç sistemiyle mümkündür.

İnsanın kurtuluşu; bireycilikten, çıkarcılıktan ve sınırsız tüketim arzusundan uzaklaşmasında yatmaktadır. İslam, bu kurtuluşun anahtarıdır. Adalet, merhamet ve dayanışma gibi ilkeleriyle insanlığın vicdanına rehberlik eden tek sistemdir. Sadece bireysel tatmini değil, toplumsal adaleti de gözeten bir inanç olarak insanlık için eşsiz bir kurtuluş reçetesi sunar.

Bugün, modern dünyanın insanlıktan uzaklaşan paradigmasına karşı, İslam'ın sunduğu bu değerler, insanlık için bir yeniden diriliş reçetesi olarak değerlendirilebilir. Gazze'deki dayanışma ve fedakârlık örnekleri, bu değerlerin hayata nasıl geçirilebileceğine dair somut birer kanıttır. İslam'ın doğru anlaşılmış ve uygulanmış hâli, insanlığı yeniden insan yapan bir rehberdir ve onun tek kurtuluş yoludur.

Gazze'de Ölüm Bir Anda Gelmez, Parça Parça Gelir

Eman Abu ZAYED
18.08.2025
Al-Jazeera
Çeviren: İsmail CEYLAN

El-Cezire'den Muhammed *Noufal* ve meslektaşlarının öldürüldüğünü duyduğumda aklıma ilk gelen şey, kız kardeşi Janat oldu. Onu üniversiteden tanıyordum; Gazze İslam Üniversitesinde dijital medya eğitimi alan ve kız aksesuarları sattığı bir online mağaza işleten, kibar bir kızdı.

Noufal ailesinin kaderi, soykırımla yavaş yavaş yok edilen Filistinli ailelerin trajedisini açıkça yansıtıyor.

Kardeşinin şehit olmasından önce de ailesinden birkaç kişiyi kaybetmişti. Onu ve içinde bulunduğu yıkıcı acıyı düşündüm. Hikâyesinin, neredeyse iki yıldır tek tek ve yavaş yavaş ölümle yüzleşen birçok Filistinli ailenin kaderini, nasıl yansıttığını düşündüm.

Savaşın başlamasından sadece üç hafta sonra, 30 Ekim 2023'te, bir füze Janat'ın Cebeliye'deki aile evine düştü. Kendisi, kız kardeşleri ve erkek kardeşleri hayatta kaldı ancak Muhammed ciddi şekilde yaralandı. Teyzeleri ve amcaları öldürüldü.

Bir yıl sonra, 7 Ekim 2024'te, Janat'ın en büyük ağabeyi Ömer, bombalanan bir evden yaralıları kurtarmaya çalışırken şehit oldu; İsrail ordusu aynı noktayı tekrar vurarak onu öldürdü. Ardından bu yılın 22 Haziran'ında annesi Muneera hayatını kaybetti. İsrail ordusu bölgeyi bombaladığında akrabalarını ziyaret ediyordu. Muneera, bir şarapnel parçasıyla vuruldu, hâlâ hayatta olarak hastaneye ulaştı ancak 39 saat sonra hayatını kaybetti.

10 Ağustos'ta İsrail, El-Şifa Hastanesi yakınlarındaki bir medya çadırını bombaladı ve Janat'ın kardeşi Muhammed ile altı gazeteciyi öldürdü.

Şimdi Janat'ın geriye sadece babası Riyad, kardeşi İbrahim ve kız kardeşleri Ola, Hadeel ve Hanan kaldı.

"Ağabeyim Ömer vefat ettiğinde babamızın inlediğini ve 'Aman Allah'ım, belimi kırdın.' dediğini duyduk (Janat, ona ulaştığımda bana bu şekilde anlattı). Annem Muneera'yı kaybettiğimizde babam, boğuk bir sesle 'Yıkıldık.' dedi." diye devam etti.

"Gazeteci ağabeyim Muhammed şehit olduğunda ise babam, hiçbir şey söylemedi. Çığlık atmadı, ağlamadı, tek kelime etmedi. İşte o zaman yüreğime korku dolmaya başladı.

Sessizliğinin onu sonsuza dek kuşatacağından korktum. Kederinden çok, hareketsizliğinden korkmuştum."

Muhammed şehit edildikten sonra Janat, kardeşi İbrahim'i gazetecilik işini bırakmaya ikna etmeye çalıştı çünkü onun için korkuyordu. Kendisini, babasını ve kız kardeşlerini desteklemek için kalan son kişi oydu. Ancak o, reddetti ve Allah'ın onlar için yazdığından başka bir şeyin başlarına gelmeyeceğini söyledi. Şehit kardeşlerinin ve meslektaşlarının mirasını takip etmek istediğini söyledi.

Janat için sevdiklerini kaybetmenin acısı, daha da dayanılmaz hâle geldi. "Ne zaman biraz nefes alabileceğimizi düşünsek bir sonraki kayıp, bizi aynı karanlığa geri götürüyordu. Korku, artık geçici bir duygu değil, hayatımızın her köşesinden bizi izleyen sürekli bir yoldaş hâline geldi. Ölüm varoluşumuzun bir parçası hâline geldi ve keder günlük hayatın ayrıntılarına, her duraklayan gülümsemeye ve her uzun sessizliğe yerleşti." dedi.

Janat'ın sözleri, Gazze'deki pek çok ailenin acısını yansıtıyor.

Hükümet Medya Ofisine göre, bu yılın mart ayı itibariyle 2.200 Filistinli aile, nüfus kayıtlarından tamamen silindi, tüm üyeleri öldürüldü. 5.120'den fazla ailede ise sadece bir kişi hayatta kaldı.

Filistinli aileler, her bombalama dalgasında yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

Kendi akrabalarım da nüfus kayıtlarından silindi. Babam Gassan'ın sekiz kuzeni vardı: Muhammed, Ömer, İsmail, Firas, Halid, Abdullah, Ali ve Marah. Geniş ailemizin büyük bir bölümünü oluşturuyorlardı. Savaşın patlak vermesinden sonra onları birbiri ardına kaybetmeye başladık. Her kayıp, sanki tekrarlayan bir keder sarmalına çekiliyormuşuz gibi, yeni bir boşluk bıraktı.

Şimdi sadece Ömer ve İsmail'in eşleri ve iki çocukları kaldı. Babam, bu büyük acıyı sessizce taşıyor, kederini derinlerde saklıyor.

Bugün, Kuzey Gazze'ye yönelik bir başka İsrail saldırısıyla karşı karşıyayız. Geçen yıl İsrail saldırısı on binlerce kişiyi öldürdü. Güneye zorla göç ettirilmeye karşı koyanlar, ağır bir bedel ödedi.

Sevdiklerini kaybeden bizler, bu dehşeti tekrar yaşamak istemiyoruz. Geçen yıl ailem, kuzeyde kaldı ama şimdi bitkiniz. Yaşadığımız bombalama, ölüm ve terörden bitkiniz. Bu sefer gideceğiz. Cebeliye'deki yarı yıkılmış evlerini gururla koruyan Janat'ın ailesi de gidecek.

Hiçbir insanın dayanamayacağı zulümler yaşadık. Artık daha fazla ölüme tahammülümüz yok.

Gazze, Cennetimizi Elimizden Aldı

Osman YILDIZ

7 Ekim sonrası savaşın başlamasıyla birlikte ekranlara yansıyan İsrail vahşeti, kudurmuşluğu, biz Müslümanları çok etkiliyor, bir şeyler yapamamanın üzüntüsüyle sarsıyordu. Sonra büyük, tepkisel gösteriler başlıyor ve insanlar, meydanlara çıkıyordu. Bütün bu eylemlere rağmen -ki bazı kimseler halkı rahatlatmak için yapıldığını söylüyor- İsrail durmuyor, soykırıma devam ediyordu. Üzgündük. Kınamalar, devlet yetkililerinin açıklamaları vesaire etkili olmuyor, İsrail durmuyor, daha da azgınlaşıyordu. Sonra fark ettik ki en üst perdeden konuşanların yakınları, İsrail'le "al gülüm ver gülüm" ticarete devam ediyor, gemiler habire yük taşıyordu. Sonra gördük ki Azerbaycan jet yakıtı Türkiye üzerinden İsrail'e varili bir dolar yirmi yedi sentten pompalanıyor. Tatlı para, hükümet hiç vazgeçer mi? Türkiye'den dört bin siyonist Yahudi kalkıp savaşmak için Gazze'ye gidiyor, soykırım yapıyor, bütün bunlar gözlerimizin önünde gerçekleşiyor, bebekler öldürülüyor, biz seyrediyoruz. Şu anda Gazze'de açlık, en son seviyede. Çocuklar ve insanlar, açlıktan patır patır ölüyor ve biz Müslümanlar sadece üzülüyoruz.

Evet, Gazze; cennetimizi elimizden aldı. Niçin mi? Düne kadar limanlara gelen İsrail gemilerini engelleyemediğimiz, jet yakıtı pompalanmasını durduramadığımız, siyonist katilleri tutuklatamadığımız, mal varlıklarına el koyamadığımız, boykotu layıkıyla yapamadığımız, İsrail'e savaş açamadığımız için değil kimse yanlış anlamasın.

Evet, Gazze; cennetimizi elimizden aldı. Niçin mi? Düne kadar limanlara gelen İsrail gemilerini engelleyemediğimiz, jet yakıtı pompalanmasını durduramadığımız, siyonist katilleri tutuklatamadığımız, mal varlıklarına el koyamadığımız, boykotu layıkıyla yapamadığımız, İsrail'e savaş açamadığımız için değil kimse yanlış anlamasın. Zaten biliyoruz TC, İsrail'e savaş ilan edemez. Çünkü yukarıda saydıklarımızı kısmen de olsa yapamayan bir devlet, yaptıramayan bir halk, savaşı zaten göze alamaz.

Benim asıl sorum şu:

Biz, Türkiyeli Müslümanlar olarak 7 Ekim sonrası Gazzeli kardeşlerimizle dayanışma uğruna ne feda ettik? Hangi lüksümüzden vazgeçtik, hangi seyahatimizi erteledik? Allah için, onların yaşadıkları sıkıntıları düşünelim. Evlerini, çocuklarını feda ettiler. Çoğu, uzuvlarını kaybetti. Ne kadar korkunç bir zulüm altında kaldılar. Babalar, çocuklarının parçalanmış cesedini poşete koyarken biz pazar poşetlerini tıka basa doldurduk. Anneler, çocuklarının cesetlerine kefen bulamazken biz çocuklarımız için marka kıyafetlere paralar aktardık. Onlar içecek su bulamazken bizler kahvelerimizi keyifle yudumladık. Onların çadırlarına bombalar yağarken bizler lüks otellerden tatil için yer baktık. Onların hastaları tedavi için Gazze'den çıkamazken bizler yurt dışı seyahatleri yaptık. Daha neler neler... Bunca acıya ve terk edilmişliğe rağmen, hâlâ Allah'ın dinini, aziz İslam'ı savunmaktan vazgeçmediler. Bir düşünün, Filistinlilerin derdi İslam olmasa ve İsrail'e direnmeyip boyun eğseler nasıl da rahat yaşarlardı. Yani uslu çocuk olsalardı... Fakat onların bir ilkesi ve hedefi vardı: Allah'ın rızası. Peki, ya biz? Biz gerçekten neyden vazgeçtik? Ne fedakârlık yaptık? Artık eskisi kadar Gazze için üzülmüyoruz. Ah, maalesef alıştık! *Önce kendi nefsime sonra siz kardeşlerime sormak istiyorum:*

Sizce de GAZZE, CENNETİMİZİ ELİMİZDEN ALMADI MI?

Gayba İman Etmek

Cefai DEMİREL

Gayb; görülemeyen, elle tutulamayan, duyularımızla bilinemeyen varlıklar, ilişkiler, oluşumlar âlemidir. Allah, melek, kader, ruh, ahiret, cennet, cehennem, bunlardan bazılarıdır.

İmanın temeli, gayba imandır. Rabbimiz, yarattıklarını görünür kıldı. Kendini gizli tuttu. Dünyamızı görünür kıldı, ahireti gizli tuttu. Bedenlerimizi görünür kıldı, ruhları gizli tuttu. Eşyaların değerlerini bilinir kıldı, amellerin değerini gizli tuttu. İman etmenin esası, gayba iman etmektir. Rabbimiz, bizlerin sebeplere mi yoksa kendisine mi inandığımızı görmek istiyor. Her şey aleni aolsa idi inanmayan kimse kalmazdı. O zaman inanan ve inanmayan, iman eden ve iman etmeyen nasıl ayrılacaktı?

İmanın temeli, gayba imandır. Rabbimiz, yarattıklarını görünür kıldı. Kendini gizli tuttu. Dünyamızı görünür kıldı, ahireti gizli tuttu. Bedenlerimizi görünür kıldı, ruhları gizli tuttu. Eşyaların değerlerini bilinir kıldı, amellerin değerini gizli tuttu. İman etmenin esası, gayba iman etmektir. Rabbimiz, bizlerin sebeplere mi yoksa kendisine mi inandığımızı görmek istiyor.

"Eilf, lâm, mim. Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir. Onlar gabya inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden de Allah yolunda harcarlar." (Bakara, 1-3).

Rabbimiz, Bakara suresinin başında Kur'an-ı Kerim'in üzerinde şüphe olmadığından ve inananlar için yol gösterici olduğundan bahseder. Sonra bu kitapta gaybdan haberler olduğunu ve bizlerin, bunları duyu organlarımızla, aklımızla bilemeyeceğimizi, inananların bunlara da inanması gerektiğini söyler.

Rabbimiz, Bakara suresinin 3. ayetinde gayba iman etmemizi söylemektedir. Kur'an-ı Kerim'de, genel görüşe göre 6236 ayet vardır

(Bir başka rivayet 6666). Ve Rabbimiz, Bakara 3. ayette gayba iman edin, demektedir. Rabbimizin Kur'an'ın hemen başında, ikinci sure olan Bakara'nın 3. ayetinde gayb'a iman etmemizi söylemesi, manidardır.

Kendi şahsıma aklıma gelenleri sizinle paylaşmak isterim. Rabbimiz, inanacağımız bu dinin esaslarının çoğunun, bizin için gaybi bilgi olduğundan idrak edemeyeceğimizi, yine de iman etmemiz gerektiğini söylemektedir. Yani zatımı göremezsiniz, melekleri göremezsiniz, gönderdiğim kitabı görürsünüz ama vahiy yolunu göremezsiniz. Ahireti göremezsiniz; mizan, kabir, ruh, cennet, cehennem, cinler, sizler için gaybdır. İman ediyorsanız bunlara inanmalısınız, demektedir.

Rabbimiz, bizlerden; bilgimiz olmayan, bizler için gayb olanlara inanmamızı istiyor. Gerçek imanın, gayba inanmak olduğunu söylüyor. Burayı biraz açmak istiyorum: Pi sayısının 3,14 olduğu herkes tarafından kabul edilir. Çevre, alan hesaplamaları herkes tarafından kabul edilir. Kimse itiraz etmez. Bu, bizler için bilgidir. Herkesin kabul ettiği bir bilgiyle "Sen cennetliksin, sen cehennemliksin." denemez.

Gayb; elle tutulamaz, gözle görülemez. Fakat gayb yoktur, diyemeyiz. Ortada bir masa, bir koltuk varsa "Bunu yapan bir ustası vardır." deriz. "Eser, ustasını açıklar." Yörüngesinde kusursuzca, asırlarca seyreden yıldızlar varsa bunu yapan bir usta vardır. Mükemmel varlıklar varsa bunu yapan usta vardır. Bizler; Allah'ın (cc) vasfını, mahiyetini, mekânını kavrayamasak da eserlerine bakarak varlığını bilebiliriz.

Ortada mükemmel bir nizam vardır, Kâinat, hassas hesaplara bağlıdır, canlılar mükemmel bir anatomiye sahiptir. Toprak, su ve güneşle bizlere bin bir çeşit meyve, sebze vermektedir. Yer çekimi, hassas fizik kurallarına bağlıdır. Böyle bir tabloda insanoğlunun, bunlar tesadüfen olmuştur, deme şansı yoktur. Eser bağırarak *"Beni yaratan bir Allah (cc) var."* demektedir. Bizler için gayb olan yaratıcı kavramı, gayb olmaktan çıkar ve iman olarak karşımıza çıkar.

Rabbimiz, başka resullerine kitaplar ve sayfalar göndermiştir. Bunların hiçbirini görmedik. Rahiplerin yazdığı muhtelif İnciller vardır. Bunlar da birbirleri ile çelişki içindedir. Tevrat diye bilinen kitap -tekvin, levililer, tesniye, çıkış- hahamların farklı üsluplardaki sözleridir. Zebur'dan bilgi, yok denecek kadar azdır. Bizim için gaybdır. Fakat Rabbimiz, bizlere tahrif edilmemiş kitaplarına iman etmemizi söylüyor, biz de iman ediyoruz.

Kur'an'da adı geçen 25 peygamber vardır. Hadislerde, 124 bin peygamber geldiği aktarılıyor *(Müsned, 5/265-266)*. Bizler hiçbirini görmedik. Rabbimiz, bizler için gayb olan resullerine de iman etmemizi söylüyor, bizler de iman ediyoruz.

Melekleri, cinleri, ruhlar âlemini, İblis'i, ahireti vb. gaybi bilgileri Rabbimiz bizlere bildirdi, biz de kabul ettik. İman, bunu gerektirir.

"Derken İsrailoğullarını denizin öteki yakasına geçirdik. Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için onların peşlerine düşmüştü, sonunda firavun boğulmak üzereyken şöyle dedi: 'İnandım ki İsrailoğullarının iman ettiğinden başka tanrı yokmuş. Ben de artık Müslümanlardanım.' dedi" (Yunus, 90). **"Kendisine şöyle nida edildi, 'Şimdi mi?' Hâlbuki daha önce**

sen Allah'a baş kaldırmış ve bozguncular arasında yer almıştın." (Yunus, 91). Firavunun buradaki imanı kabul edilmemiştir. "Şimdi mi?" denilerek iman etmekte geç kaldığı bildirilmiştir.

Firavunun İmanı Neden Kabul Edilmemiştir?

Aklımıza şöyle bir soru gelebilir, firavunun imanı neden kabul edilmemiştir? Ölüm meleği kapımızı çalınca, dünya hayatının sona erdiği belli olunca edilen iman kabul edilmez. Gördüğümüzde iman etmemiz, iman değildir. Öyle olsa idi firavun, Kızıldeniz'de helak olurken ben de iman ettim Musa'nın rabbine, demiş fakat kabul olmamıştır. Firavun gayba iman etmemiştir, gördüğüne iman etmiştir. (Daha önce de Mısır halkı bazı belalara uğramış; kurbağa, suların kan olması, fırtına, çekirge vs. yine iman etmemişti.)

Diğer sebep de duyu organlarımızla algıladığımız şeyler, gayb olmaktan çıkar, bilgiye dönüşür. Bilgiye dönüşen olguları herkes kabul eder. Herkesin kabul ettiği bilgi, iman değildir, bilgidir. Önümüzde gördüğümüz masa, sandalye, telefon, kitap… "Bu nedir?" diye birilerine sorsanız herkes, bu nesnelerin ne olduğunu size söyler. Bu, iman değildir, gördüğüne inanmaktır.

Rabbimiz, bizlerden; bilgimiz olmayan, bizler için gayb olanlara inanmamızı istiyor. Gerçek imanın, gayba inanmak olduğunu söylüyor. Burayı biraz açmak istiyorum: Pi sayısının 3,14 olduğu herkes tarafından kabul edilir. Çevre, alan hesaplamaları herkes tarafından kabul edilir. Kimse itiraz etmez. Bu, bizler için bilgidir. Herkesin kabul ettiği bir bilgiyle "Sen cennetliksin, sen cehennemliksin." denemez.

Bilgi, insanın iman derecesini gösteren bir ölçü değildir. Buna göre firavunun bilgiyi gördükten sonraki imanı, iman etmek değildir. Firavun için gayb kalkmıştır; o, bilgiye inanmıştır.

İman, Gaybı Kabul Etmekle Olur

"O kâfirler yoksa kıyametin ansızın başlarına kopmasını mı bekliyorlar? Onun alametleri şimdiden ortaya çıkmıştır bile. Fakat kıyamet koptuktan sonra, kendilerine yapılan uyarıyı hatırlayıp eyvah, demeleri neye yarar ki?" (Muhammed, 18).

Rabbimiz, bu ayetinde de kıyamet alameti belli olunca hesap defterlerinin kapanacağını, tövbelerin kabul edilmeyeceğini, "İman ettik." demenin, kişiye bir fayda vermeyeceğini, "Eyvah!" demenin faydasız olacağını söylemektedir. Çünkü gayb, kalkmıştır. Kıyamet bilgisi, belli olmuştur. Bilgi belli olduğu zaman, herkes bilgiyi kabul eder. İman, gaybı kabul etmekle olur.

Rabbim; bizleri, bilgimize göre cennete veya cehenneme koymayacaktır. Yüce kitabımızın anlatacağı konular, bizim için gaybi konulardır. Rabbimiz, Kur'an'ın başında muttakilerin özelliklerinden en önemlisi olarak gayba iman etmeyi göstermektedir. Çünkü bu Kur'an, sizler için gaybi meseleleri ele alır, muttaki iseniz bunlara iman etmeniz gerekir, denmektedir.

Allah'ı (cc), resulleri, ahireti, cennet ve cehennemi görüp bunlara inanıyoruz deseydik bu, iman olmazdı; gördüğümüze inanmak olurdu. Gayb ortadan kalkıp her şeyi görse idik Rabbimiz, mizanda ne ile yargılayıp bizleri cennete veya cehenneme koyacaktı? Kimin imanı daha yüksek olacaktı, cennette yüksek mertebeye kim layık görülecekti? Biz bunlara, Allah (cc) "İnanın." dediği için, yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de yazdığı için inanıyoruz. Bunların hepsi, bizim için gaybdır. İman da gayba inanmayı gerektirir.

Siyonizmin Ortaya Çıkışı-III

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

Birinci Siyonist Kongre toplanmış, görevlendirmeler yapılarak Batılı ülkeler nezdinde diplomatik temaslar, Siyonist bankerler nezdinde ise finans temini çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Bir taraftan da Filistin topraklarında, kurulan şirketler ve banka şubeleri vesilesiyle toprak alımları yapılmaya çalışılmıştır.

II. Abdülhamit Olup Biteni Adım Adım İzliyor

Osmanlı padişahı II. Abdülhamit, siyonistlerin bu faaliyetleri karşısında eli kolu bağlı oturmamıştır. Theodor Herzl ile diğer siyonistleri, Filistin'deki gelişmeleri adım adım izlemiş ve gerekli tedbirleri almıştır. Hususi direktifleriyle Berlin, Viyana, Washington, Londra ve Paris'teki Osmanlı büyükelçilerine siyonizm hakkında bilgi toplamalarını, bunların raporlar hâlinde kendisine bildirilmesini istemiştir. Büyükelçiler, bulundukları ülkelerde düzenlenen siyonist toplantılarına casuslar yollayarak olup bitenleri takip etmişler, durumu günü gününe saraya iletmişlerdir. Sefirler kâh bulundukları ülkelerdeki Musevi ileri gelenleriyle görüşme yaparak kâh Siyonist kongrelerine hafiye yollayarak siyonizmin gelişmesini izlemişlerdir. Ayrıca Filistin'de siyonistlere toprak verilmemesi için de elinden geleni yapmıştır.[1]

II. Abdülhamit, siyonizme karşı takip edilecek politikanın esaslarını bizzat tespit ediyor, bu esaslar doğrultusunda hükümet de tedbirler alıyordu. Dört kısımdan ibaret tedbirler, nezaretler arası iş bölümü ile yürütülüyordu. Bilhassa hariciye ve dâhiliye nezaretlerine büyük iş düşüyordu. Hariciye nezareti, yurt dışında bütün diplomatik gayretini göstererek siyonizmin diğer milletler tarafından benimsenmesine engel olacak, düvel-i muazzamanın (büyük devletlerin) Dr. Herzl ve taraftarlarını Filistin doğrultusunda teşvik etmemesine çalışacaktı.

II. Abdülhamit, siyonizme karşı takip edilecek politikanın esaslarını bizzat tespit ediyor, bu esaslar doğrultusunda hükümet de tedbirler alıyordu. Dört kısımdan ibaret tedbirler, nezaretler arası iş bölümü ile yürütülüyordu. Bilhassa hariciye ve dâhiliye nezaretlerine büyük iş dü-

1 Prof. Dr. Mim Kemal Öke, *Filistin Sorunu*, Ufuk Kitapları, Temmuz 2002, İstanbul, s. 67-68

şüyordu. Hariciye nezareti, yurt dışında bütün diplomatik gayretini göstererek siyonizmin diğer milletler tarafından benimsenmesine engel olacak, düvel-i muazzamanın (büyük devletlerin) Dr. Herzl ve taraftarlarını Filistin doğrultusunda teşvik etmemesine çalışacaktı. Bu arada dâhiliye nezareti ise siyonistlerin Filistin'e duhulünü (girmesini) önlemek için gerekli tedbirleri alacak, valileri haberdar edecek, herhangi bir durum için güvenlik kuvvetlerini hazır tutacaktı. Dâhiliye nezaretinin çabalarına rağmen Filistin'e sızan Yahudileri kapitülasyonlardan muaf tutmak ve yabancı himayesinden yoksun bırakmak, Babıâli'ye düşmüştü. Babıâli, Siyonistleri Osmanlı uyruğuna geçirmek suretiyle denetimine almak, hiç olmazsa girişlerinden meydana gelecek zararı asgariye indirmek istiyordu.

Washington elçisi Ali Ferruh Bey, Amerikan Müslümanları başkanı Muhammed Webb ile Mayıs 1898'de görüşmüş, Türk hükümetine yardım etmelerini ve Halife'nin tezini desteklemesini istemiştir. Bu istek üzerine Muhammed Webb, taraftarlarına Amerikan hükümetinin, siyonist yanlısı politikadan vazgeçmesi için tazyikte bulunmalarını sağlamıştır. Avrupa'dan Türkiye'ye göç etmek isteyen Yahudilere, Osmanlı büyükelçiliklerinden vize verilmemiş, kaçak gelmeye çalışanlar sıkı bir şekilde takip edilmiş, buna rağmen gizlice gelenlere yönelik güvenlik güçleri harekete geçirilmiştir. Yahudileri Filistin'e sokmamak için her türlü tedbir alınmıştır.[2]

Abdülhamit, ilk siyonist kongresini de takip ettirmişti. Ayrıca Washington, Berlin, Viyana, Londra, Paris büyükelçiliklerimiz tayin edildikleri ülkelerde, padişahın özel emriyle siyonizm hakkında bilgi toplamışlar ve bu bilgileri raporlar hâlinde Babıâli'den önce mabeyne sunmuşlardır.[3]

Herzl'in, Alman Kayzeri II. Wilhelm ile Görüşmesi

Siyonistlerin lideri, 1896-1902 yılları arasında İstanbul'a tam beş kez gelerek çeşitli temaslarda bulunmuştu. Amacı, dış borç ödemelerinde çok sıkışmış bulunan Osmanlı İmparatorluğunun bu borçlarının ödenmesinde gösterilecek kolaylıklar karşılığında Filistin'de özerk bir Yahudi devleti kurma projesiydi. Siyonist Theodor Herzl, ikinci kez İstanbul'a 1898 yılında gelmişti. Bu gelişine, Alman imparatoru II. Wilhelm'in Sultan II. Abdülhamit'i ziyareti vesile olmuştu. Herzl, onun Sultan üzerindeki nüfuzunu kullanmak istemekteydi. Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğu Yahudi nüfusunun ülkelerindeki güçlü konumundan büyük rahatsızlık duymaktaydılar. Çünkü Yahudiler, bu ülkelerde finans ve basın sektörünün büyük bir kısmını ellerinde tutuyorlardı. Bu yüzden, Alman imparatoru II. Wilhelm de Yahudilerin Avrupa dışındaki herhangi bir yere yerleşimlerine sıcak bakmaktaydı.[4]

Theodor Herzl de amacını gerçekleştirmek için Almanya, Osmanlı devleti ve İngiltere nezdinde girişimlerde bulunmaya devam etmiştir. Alman kayzeri II. Wilhelm'le 1898 Ekim ayında İstanbul'da görüşmüş ve Alman himayesinde, siyonistler tarafından işletilecek imtiyazlı Arazi Kalkınma Şirketinin (Chartered Land Development Company) kurulmasını teklif etmiştir. İmparatorla yaptığı ikinci görüşme, 1898 yılı Kasım ayında Filistin'de gerçekleşmiştir. Bu görüşmede İmparator, Filistin'de Yahudilere bir yurt verilmesine aracı olmayı istemenin, Osmanlının iç işlerine karışmak anlamına geleceğini bildiğinden bu talebi Abdülhamit'e iletmediği gibi, bu istek İngiltere, Rusya ve Fransa'nın da tepkisine yol açacağından dolayı teklifi reddetmiştir.[5]

Herzl'in, Sultan Abdülhamit'le Görüşmek İstemesi

Herzl, bir taraftan Batılı ülkelerde görüşmelerine devam ederken diğer taraftan da Abdülhamit ile görüşmek istemekten vazgeçmemişti. Dolayısıyla Avrupa'da bulunduğu sırada İstanbul'a tekrar gelip Sultan'la görüşme

2 Süleyman Kocabaş, *Siyonizm ve Türkiye*, Yakın Plan Yayınları, 4. bsk. Ocak 2018, İstanbul, s. 142; ayrıca bkz. Öke, age. s. 69 vd.

3 Ertuğrul Bayramoğlu, *Yahudilik ve Siyonizm Tarihi*, Pınar Yay., 1. bsk. Nisan 2006, İstanbul, s. 59

4 https://sivastimes.com.tr/haber/ii_abdulhamid_siyonist_theodor_herzl_ile_nicin_gorusuyordu_-11994.html

5 Tayyar Arı, *Geçmişten Günümüze Orta Doğu*, 4. bsk. Ekim, 2008, İstanbul, s. 116; Alan R. Taylor, *İsrail'in Doğuşu*, Pınar Yay., 1. bsk. Şubat 1992, s. 21; Prof. Dr. Fahir Armaoğlu, *Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları (1948-1988)*, T. İş Bank. Yay., 2. bsk. 1991, Ankara, s. 19; Kocabaş, age. s. 123-124; Prof. Dr. Vahdettin Engin, *Pazarlık*, Yeditepe Yay., Temmuz 2010, İstanbul, s. 88-89

fırsatı aramaktaydı. Amacı, dış borç ödemelerinde çok sıkışmış bulunan Osmanlı İmparatorluğunun borçlarının ödenmesinde gösterilecek kolaylıklar karşılığında, Filistin'de özerk bir Yahudi devleti kurmaktı. 13 Ağustos 1900'de Londra'da toplanan dördüncü siyonist kongre, coşkulu, geniş bir katılımla dört gün sürmüştü. Herzl, bu toplantılar boyunca destekçilerine ısrarla şöyle seslenmişti: "Bizler, Sultan'dan [Abdülhamit] yakında izin alacağımızdan umutluyuz ve organizasyon, seçilmiş göçmenlerle devam edecektir."[6] Daha önce kendisine aracılık eden Newlinsky, 1899'da ölünce yeni aracı olarak Sultan Abdülhamit'in Avrupa'daki casusu, İngiliz asıllı Musevi Türkolog Prof. Arminuis Vambery'i[7] bulmuştur. Newlinsky gibi, Vambery de siyonistti. Çok karanlık ilişkiler geliştirmiş olan Vambery, Britanya İmparatorluğunun doğudaki en önemli ajanlarından biri olarak biliniyordu. Herzl hatıralarında, Vambery ile ilgili olarak şu bilgileri kaydetmiştir:

"Bu yetmişlik, sabık Yahudi, son derece enteresan bir adam, on iki dili rahatlıkla konuşuyor, şimdiye kadar beş din değiştirmiş ki bunlardan ikisinde bilfiil din adamı olarak da çalışmış. Bu kadar dolaştıktan sonra da gayet tabii olarak ateistlikte karar kılmış. Bana bir sürü 1001 gece hikâyesi, Sultan'la ahbaplığını vs. anlattıktan sonra hem Türklerin hem İngilizlerin casusluğunu yaptığını itiraf etti. 'Ben zengin bir adamım, senden para da istemem zira bana bol bol yetecek kadar var. Sırf bu davaya inandığım ve gerçekleşmesini istediğim için senin hesabına çalışırım.' demiştir."[8] Yazdığı mektuplarda;

"Vambery Amca, lütfen Sultan'a, beni şu iki sebepten ötürü kabul etmesi gerektiğini yazıver.

1- Kendisine bütün dünya matbuatı nezdinde yardımcı olabilirim.

2- Sadece benimle görüşmesi dahi onun kredisini yükseltecektir. En iyisi de senin bana tercümanlık etmendir.

Fakat yazın seyahat etmekten hoşlanmadığı için bu teklifimi kabul etmedi.

Beni istasyona kadar teşyi etti, çocuğum ağır hasta olduğu için, derhal dönmek zorunda idim.

Yarın Vambery'e şu mektubu göndereceğim:

Aziz Vambery Amca,

Birbirimizi derhal anlamamızdan belli ki her ikimizin de Yahudi tarafımız, diğer hüviyetlerimizi bastırıyor. Bize değil, bana yardım edin. Benim Sultan'la kongre toplanmadan önce muhakkak konuşmam şart. Bu konuşmadan o da size bahsettiğim faydaları görecektir. Davamıza, bu büyük hizmeti yapmanızı rica ederim. Bunu yaparsanız hatırınız aramızda daima yaşamaya devam edecektir.

21 Haziran

Vambery, Sultan ile mülakat işinin yazışma suretiyle olamayacağını bildiriyor, hemen mektup yazdım:

Aziz Vambery Amca,

Dediğini beğenmedim. Sen de sanki anadan doğma Türk imiş gibi, işleri 'yavaş' tutuyorsun. Ama benim kaybedecek vaktim yok. Mesele senin için daha yeni olduğundan bir sürü düşünüp, bir o kadar çubuk çekip işi biraz savsaklamaya karar verdiğini zannediyorum.

Bana daha başlangıçta, 'Ben aptal bir öğretmen değilim.' demiştiniz. Sizi bir aksiyon adamı olarak görüyorum, benim ırkımdan gelen bir kimse, her türlü işin altından kalkmayı bilir.

Aziz amcacığım, gerçekten her şeyi yapabiliriz fakat yeter ki isteyelim.

Sultan'la olan yakınlığınız, size şöyle bir mektup yazma hakkını vermektedir zannederim:

'Al, sana birini gönderiyorum. Bu adam senin sıkıntılarına bir son verecektir; onu kabul et ve sözlerine kulak ver, ondan sonra da istersen defet gitsin.'

6 Ayşe Hür'ün, *Theodor Herzl, Siyonizm ve II. Abdülhamit* yazısı için bkz. https://www.avlaremoz.com/2017/10/15/theodor-herzl-siyonizm-ve-ii-abdulhamid-ayse-hur/

7 Vambery, Macar Yahudisi, şarkiyata meraklanmış, 1857 yılında İstanbul'a gelmiş ve Fuat Paşa'nın kâtibi olmuştur, az sonra da ihtida ederek İslam'ı din olarak seçmiştir. Reşit Efendi adı altında Orta Asya'da seyahatler yapmış, neşriyatta bulunmuştur. Budapeşte'ye dönüşte Protestan ve üniversiteye profesör olmuştur. Türkiye'ye çeşitli sebeplerle birçok seyahat yapmış, Abdülhamit'in şahsi dostluğunu kazanmış ve son yıllarda da Herzl hesabına çalışmaya başlamıştır. 1913'de de vefat etmiştir. Bkz. Kutluay, age. s. 235

8 Doç. Dr. Yaşar Kutluay, *Siyonizm ve Türkiye*, Akçağ Yay., 1973, Ankara, s. 236

İşte söyleyeceğin, sadece bunlardan ibaret ama istersen tabii daha fazlasını da yapabilirsin.

Hürmetlerimle

Th. Herzl[9]

1900 yılında Osmanlı devletinin borçlanma arayışı içine girmesi, Theodore Herzl'i II. Abdülhamit'le görüşebilme konusunda yeniden umutlandırmıştı. Bu konuda Vambery, kendisine yardımcı olacaktı. Yukarıda belirttiğimiz mektuplarla Vambery'den, kendisini Abdülhamit'le görüştürmesi için yardımcı olmasını istemiştir.

Bir başka mektubunda da Siyonist kongrenin Londra'da toplanacağını, başkanlık divanının, her yıl olduğu gibi, bu yıl da Sultan'a bağlılık telgrafı göndereceğini belirtmiştir. 31 Ağustos 1900 tarihinde ise Herzl, Abdülhamit'e tahta çıkışının yıldönümünü kutlayan bir telgraf göndermiştir. Eylül 1900'de Vambery, Padişah'ın kendisini mayıs ayında kabul edeceğini Herzl'e bildirmiştir. Buna inanmakta zorlanan Herzl, birçok girişimle görüşmenin gerçekleşmesi için çaba harcamıştır. Nihayet 8 Mayıs 1901'de Vambery, Herzl'e Abdülhamit tarafından kabul edileceğini kesin olarak duyurmuştur. Yalnız Padişah, Herzl'i bir siyonist olarak değil, dünyadaki Yahudilerin lideri ve meşhur bir gazeteci olarak kabul edecekti.

Theodore Herzl'in yıllardır peşinde koştuğu olay, nihayet gerçekleşecekti. 13 Mayıs 1901 tarihinde İstanbul'a gelmiş ve birkaç gün bekledikten sonra 17 Mayıs 1901 tarihinde, cuma selamlamasından sonra Padişah tarafından kabul edilmiştir.

Herzl, görüşmeyi hatıralarında uzunca anlatmıştır.

Özetle:

"Birkaç dakika beklemiştik ki antrenin sağında bulunan kabul salonuna beni vestibülden (binanın giriş salonu, hol) geçirerek götürdüler. "Sultan" önümdeydi. Elini uzattı ve oturduk. Koltuğuma derhal ve mükemmelen gömüldüm. O ise divana, kılıcı bacakları arasında oturdu.

(…) Dünyanın başka köşelerinde Yahudilere karşı girişilen zulümleri hatırlattım. Kendi hesabına, imparatorluğunun bütün sınırlarını, iltica etmek isteyen Yahudilere açık tuttuğunu söyledi." [10]

Bu görüşmede Osmanlının borçları gündeme gelmiştir. Ancak bu görüşme, bazıları tarafından yanlış aktarılmıştır. Bu konudaki yanlışları ve gerçekleştirilen bu görüşmeyi Prof. Dr. Vahdettin Engin şöyle aktarmıştır:

"Öncelikle görüşme sırasında Theodore Herzl'in, Filistin'den toprak satın alma tarzında bir talebi, hiçbir şekilde gündeme getirmediği görülüyor. Dolayısıyla daha önce de 1896 Newlinsky görüşmesi vesilesiyle vurguladığımız efsanevi bir söylem daha yıkılmış oluyor. Bu, nedir? Öteden beri söylenegelenlere itibar edecek olursak 'Theodore Herzl, Sultan II. Abdülhamit'in huzuruna çıkıp Filistin'den, Yahudilere toprak satmasını talep etmiştir'. Peki, aralarında böyle bir diyalog geçiyor mu? Hayır. Demek ki Herzl, II. Abdülhamit'in huzurunda kesinlikle böyle bir talepte bulunmamış. Doğal olan da budur. Aksi olsaydı yani Herzl, 'Bize Filistin'den toprak satın.' deseydi anormal bir durum meydana gelmiş olurdu. Koskoca Osmanlı İmparatorluğunun devlet başkanının karşısına geçip bize toprak satın diyorsunuz. Olmayacak iş. Nitekim böyle bir şey olmadı. Konuşmanın ne yönde cereyan ettiği, üç aşağı beş yukarı Herzl'in anılarından anlaşılıyor.

İkinci önemli noktaya gelecek olursak yine öteden beri söylenegelen ve bir öncekinin devamı mahiyetinde bir başka efsanevi söylem vardır. O da şudur: Güya Herzl'in Filistin'den toprak satılmasını istemesi üzerine II. Abdülhamit, son derece sinirlenmiş ve Theodore Herzl'i huzurundan kovmuştur. İşte gerçek olmayan diğer efsanevi söylem de budur. Sultan II. Abdülhamit, teşrifat kurallarını çok iyi bilen ve uygulayan bir padişahtır. Dolayısı ile kendi davet ettiği bir misafirini, huzurundan kovmaz. Üstelik onunla işi henüz bitmemiştir ve Herzl'den faydalanmayı düşünmektedir. Öyleyse olan, şudur: Bütün kabullerde olduğu gibi, davet edilen kişi ile görüşülür ve Padişah, görüşmenin yeterli olduğuna karar verdiğinde ayağa kalkarak konuşmayı sona erdirir. Sonra da konuk, saygılı bir davranış içinde huzurdan ayrılır. Aynı Theo-

9 Kutluay, age. s. 237-238

10 Daha geniş bilgi için bkz. Vahdettin Engin, age. s. 105 vd.; Kutluay, age. s. 265 vd.

dore Herzl görüşmesinde olduğu gibi.

Peki, II. Abdülhamit'in böyle davranması, kendi için olumsuz bir puan mıdır? Kesinlikle değil. Daha önce belirttiğimiz gibi, Padişah'ın kafasında, ülkesi için ön gördüğü bir plan var ve bunu hayata geçirmeye çalışıyor. Bu aşamada planını uygulamaya yarayacak her türlü gelişmeyi değerlendirmesi ve yararlanması onun bir başarısıdır.

Görüşmede genel anlamda konuşulanları değerlendirdiğimizde ise şunu görürüz. Padişah'ın onayını almadan Filistin'e Yahudi yerleşiminin olamayacağına inanan T. Herzl, güven verici konuşmalar yaparak II. Abdülhamit'in itimadını kazanmaya çalışmaktadır. Nitekim Yahudilerin, Osmanlı devletinde yatırımlar yaparak ülkenin refah seviyesinin artmasına yardımcı olacaklarını ifade etmesi, bu anlamda Padişah'ı olumlu etkileyecek bir söylem biçimidir. Dikkat edileceği üzere Herzl, konuşmalarında ağırlığı bu noktaya vermiştir. Bir de Herzl'ın, Padişah'ın Yahudilere iyi davranmasını ve onlara karşı muhabbet hisleriyle dolu olmasını öne çıkardığı görülmektedir. Kendileri tarafından yapılacak artı bazı jestlerle Yahudilerin Filistin'e yerleşmelerini sağlayacak kararın çıkabileceğini ummakta ama Padişah'ın karşısında bunu direkt olarak dile getirmemektedir."[11]

Ancak Herzl'in Sultan Abdülhamit ile ikinci görüşmesinde, Yahudilerin Filistin'e göç etmeleri karşılığında para teklifinde bulunmuştur. Bu görüşme de 4 Temmuz 1902 Cuma günü gerçekleşmiştir. Padişah'ın ilk sorusu, Herzl'in İstanbul'a neden geldiği olmuştur. Herzl ise kalbinde rahatsızlık olması sebebiyle istirahat için İstanbul'a geldiğini ve bu vesileden yararlanarak da Yahudilerin meselesini Sultan ile bir kere daha görüşmek istediğini bildirmiştir. Padişah'ın iznini alarak konuya giren Herzl, tekliflerini şu şekilde açıklamıştır: Zat-ı şahaneleri Yahudilerin Filistin'e göç etmelerine izin verdiği takdirde, Mısır'ın durumunda olduğu gibi, Filistin'in bir iç özerkliği söz konusu olmayacaktır. Filistin'in kendi bayrağı da olmayacaktır. Filistin'e, Girit'e verilen statünün bir benzeri verilmelidir. Eğer bu teklif kabul edilirse Dünya Siyonist Teşkilatı, Osmanlı devletine istediği parayı verecektir.

Abdülhamit doğrudan reddetmemiş, heyet-i vükelaya intikal ettireceğini, uygun görülmesi hâlinde bir çözüm yolunun bulunacağını söylemiştir. Esasında bir "menfi evet" olan bu cevap, Herzl'i çok sevindirmiştir.[12] Halbuki görüşmeden üç gün sonra hahambaşı Moşe Levi'yi huzuruna çağırarak Herzl'in niyetini bile bile 'bu adamı' kendisine getirdiği için hahambaşını haşlamış ve şöyle demiştir; "Siz hahambaşı, imparatorluğumun bir santim toprağının bile terk edilemeyeceğini çok iyi bildiğiniz hâlde, bu adamı böyle bir teklifte bulunması için nasıl buraya getirirsiniz? Ki söz konusu olan topraklara gerek Müslüman dünyasının gerek Hristiyan dünyasının gözleri çevrilmiştir. Bu adamın tekliflerinin yüzde birini bile kabul ettiğimde benim ve hükümetimin başına neler gelir?"[13]

Herzl, Sultan'ın reddine rağmen, Filistin üzerinde ısrarını sürdürmüştür. En sonunda anlar ki II. Abdülhamit iş başında kaldığı sürece siyonist emel gerçekleşemeyecektir. Bu nedenle karalama kampanyası başlatılmış, 'Kızıl Sultan' lakabı da yine bu Yahudiler tarafından takılmıştır.[14] Sultan II. Abdülhamit'in reddinden sonra Herzl'in yazdıklarından siyonizmin gerçekleşmesi için iki yolun tutulacağı anlaşılmaktadır. Birincisi, Sultan'a karşı meşrutiyetin yeniden ilanı mücadelesini veren Jön Türklerin desteklenip meşrutiyet ilanı ile Sultan'ın iktidarının zayıflatılması ve meşrutiyet rejiminin hürriyet ve serbesti ortamından faydalanılarak kurulacak yeni iktidarla Filistin pazarlığına oturmak ve siyonizmi böylece gerçekleştirmek; ikincisi ise meşrutiyet iktidarları da Sultan II. Abdülhamit gibi ret cevabı verirlerse Türkiye'nin dağıtılmasına çalışmaktır.

II. Abdülhamit'i tahttan uzaklaştırmanın yolunu aramaya başlayan Yahudiler, bu amaçla Jön Türk grubu içine sızmışlar, İttihat ve Terakki Cemiyeti içerisinde büyük rolü bulunan Emmanuel Carasso'yu kendi taraflarına çekerek kullanmışlardır.[15] *(Devam edecek…)*

11 Vahdettin Engin, age. s. 114-116

12 Armaoğlu, age. 20-21

13 Bayramoğlu, age. s.59; Armaoğlu, age. s. 21; Saliha Gümüş'ün agt.

14 Kadir Mısıroğlu, *Sultan II. Abdülhamit*, Sebil Yay., 2007, İstanbul, s. 360

15 Saliha Gümüş'ün agt. s.73

Kemalizm ve Kürtler!.. - IV

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

Erzurum Kongresi, 14 gün (23 Temmuz-5 Ağustos 1919 tarihleri arasında) sürmüştü. Kongrenin sonucunda bir beyanname hazırlanmış ve bunun ülke genelinde dağıtılması sağlanmıştır. Bu beyanname incelendiğinde Millî Mücadele kararlarının, bu kongrede (Erzurum) alındığı açıkça görülecektir. Ancak sonraki yıllarda bu beyannamenin bilinçli olarak yanlış yorumlanmasından ve tarihî gerçeklerin ters yüz edilmesinden dolayı Millî Mücadele kararlarının Sivas Kongresi'nde alındığı yazılıp çizilmektedir. Oysa bu bilgiler, tarihî gerçeklerle uyuşmamaktadır. Çünkü Sivas Kongresi'nde, Erzurum Kongresi'nde reddedilen mandacılık anlayışı tartışılmış ve Türkiye'nin mandacılığını kabul edip etmeyeceğinin öğrenilmesi için, ABD'ye yazı yazılmıştır. Bu yazının altında M. Kemal'in imzası bulunmaktadır. Eğer ABD kabul etmiş olsaydı Türkiye, ABD'nin mandası olacaktı.[1]

Millî Mücadele kararlarının Sivas Kongresi'nde alındığı yazılıp çizilmektedir. Oysa bu bilgiler, tarihî gerçeklerle uyuşmamaktadır. Çünkü Sivas Kongresi'nde, Erzurum Kongresi'nde reddedilen mandacılık anlayışı tartışılmış ve Türkiye'nin mandacılığını kabul edip etmeyeceğinin öğrenilmesi için, ABD'ye yazı yazılmıştır. Bu yazının altında M. Kemal'in imzası bulunmaktadır. Eğer ABD kabul etmiş olsaydı Türkiye, ABD'nin mandası olacaktı.

Kongre'de yapılan tartışmalı oturumların sonucunda alınan kararları üç maddede toplamak mümkündür:

1- Vatanın (Osmanlının) bütünlüğünü muhafaza ve müdafaa etmek,

2- Millî istiklalin dokunulmazlığını ve tamlığını sağlamak, yani tam bağımsızlık, manda ve himayenin kesinlikle reddedilmesi,

3- Kuva-yi Millîyeyi amil ve irade-yi millîyeyi hâkim kılmak.[2]

Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından sonra itilaf devletlerinin, özellikle de İngiltere'nin, çeşitli bahanelerle işgal sınırlarını genişletmesi;

1 Mandacılık konusunun üzerinde daha sonra durulacaktır.

2 Muzaffer Taşyürek, *Erzurum Kongresi I. BMM'de Erzurum Milletvekilleri*, Erzurum Kitaplığı, 1. bsk. Kasım 2000, İstanbul, s. 121

İzmir, Antalya, Adana ve yöresi gibi, memleketin önemli parçalarının ele geçirilmesi, Aydın'daki katlanılmaz Yunan mezalimi, Ermenilerin Kafkasya'da, sınırlarımıza kadar dayanan soykırım ve Müslümanların yok edilmesi politikasıyla yayılma hazırlıklarının giderek artması… Ayrıca Karadeniz'de Pontus hayalinin gerçekleştirmesi amacıyla hazırlıklar yapılması, sırf bu amaçla Rusya kıyılarından, göçmen adı altında Rumların getirilmesi ve bunların silahlandırılması gibi olaylar karşısında kutsal vatanın parçalanması tehlikesini gören milletimiz, hükümetin olayların altından kalkamayacağına inanmaya hatta daha acı ve kabul edilemez kararlara da baş eğeceğinden şüphe duymaya başlamıştır. Bundan dolayı en yakın ve en kanlı tehlikeler karşısında kalan Şarkî Anadolu illerinin, kutsal değerlerini korumak amacıyla millî vicdandan doğmuş derneklerin katılımıyla toplanan Erzurum Kongresi'ne umut bağlamıştır. 23 Temmuz'da toplanan Erzurum Kongresi, 7 Ağustos 1919 tarihinde çalışmasına son vererek Allah'ın lütfu ile aşağıdaki kararları almıştır:

1. Trabzon ili ve Canik sancağıyla doğu illerinden Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Elâzığ, Van, Bitlis illeri, bu saha içindeki bağımsız livalar, hiçbir neden ve vesile ile birbirinden ve Osmanlı toplumundan ayrılmak olanağı düşünülmeyen bir bütündür. Mutlulukta ve mutsuzlukta birliği kabul ve kaderi üzerinde aynı amacı hedef sayar. Bu bölgede yaşayan bütün İslami unsurlar, birbirlerine karşı özveri duygusu ile dolu, soy ve sosyal durumlarına saygılı öz kardeştirler.

2. Osmanlı vatanının bütünlüğü ve millî bağımsızlığımızın sağlanması ve saltanat ve hilafet makamının korunması için Kuva-yı Millîye'yi etken ve millî iradeyi egemen kılmak esastır.

3. Her türlü işgal ve karışma, Rumluk ve Ermenilik oluşturma amacına dönük sayılacağından birlikte savunma ve direnme esas kabul edilmiştir. Siyasal egemenlik ve toplum dengesini bozacak surette Hristiyan ögelere yeni, birtakım ayrıcalık verilmesi kabul edilmeyecektir.

4. Hükümet-i merkeziyenin bir devlet baskısı karşısında buraları terk ve savsama zorunda kalması olasılığına göre, hilafet ve saltanat makamına bağlılığı ve varlık ve millî haklara kefalet eden önlem ve kararlar alınmıştır.

5. Vatanımızda öteden beri birlikte yaşadığımız Müslüman olmayan ögelerin, Osmanlı devleti yasaları ile doğrulanmış, kazanılmış haklarına tümüyle saygı duymaktayız. Mal ve can ve ırzlarının korunması, zaten dinsel gerekler, millî gelenekler ve yasalarımızın esaslarından olmakla bu esas, kongremizin genel kanısıyla da doğrulanmıştır.

6. İtilaf devletlerince mütarekenin imza olunduğu 30 Ekim 1918 tarihindeki sınırımız içerisinde kalan ve her bölgesinde olduğu gibi Doğu Anadolu illerinde de ezici çoğunluğu İslamlardan oluşan ve kültürü, ekonomik üstünlüğü Müslümanların olan ve birbirinden ayrılmaları olanaksız öz kardeş olan din ve soydaşlarımızın oturmakta bulunduğu ülkemizin bölünmesi görüşünden tümüyle vazgeçmekle varlığımıza tarihsel, sosyal ve dinsel haklarımıza saygı gösterilmesine ve bunlara aykırı girişimlerin tutulmasına ve böylece bütünü ile hak ve adalete dayalı bir karar beklenir.

7. Milletimiz; insancıl, çağdaş amaçları yücelten ve fenne uygun, sanat ile ilgili ve ekonomik durum ve gereksinmemizi değerlendirir. Bundan dolayı devletimizin ve milletimizin iç ve dış bağımsızlığı ve vatanımızın bütünlüğü saklı kalmak koşulu ile altıncı maddede açıklanan sınır içerisinde, millî esaslara saygılı ve ülkemize karşı yayılma isteği beslemeyen herhangi bir devletin fenne uygun, sanat ile ilgili ekonomik yardımını kıvançla karşılarız ve bu hakça ve insanca koşulları içeren bir barışın da ivedi karar altına alınması, insanlığın esenliği ve dünyanın dirlik ve düzenliği adına alacağımız millî isteğimizdir.

8. Milletlerin kendi kaderlerini, kendilerinin belirttikleri bu tarihsel çağda hükümet-i merkezîyemizin millî iradeye bağlı olması zorunludur. Çünkü millî iradeye dayanmayan herhangi bir hükümet kurulunun kendine göre ve kişisel kararlarına ulusça uyulmadıktan başka dışarıda da geçerli olmadığı ve olamayacağı şimdiye kadar belgelenmiş, işlev ve sonuçlarıyla tanıtlanmıştır. Bundan dolayı ulusun içinde bulunduğu sıkıntı ve kuşkudan kurtulmak çarelerine kendisinin girişmesine gerek kalmadan

hükümet-i merkezîyemizin millî meclisi hemen ve bir an kaybetmeden toplaması ve bu suretle ulusun kaderi ve ülke için alacağı bütün kararları millî meclisin denetimine sunması zorunludur.

9. Yurdumuzun uğradığı acılar ve olaylar ile bütünüyle aynı amaç ve millî vicdandan doğan derneklerin birleşmesinden ve bağdaşmasından meydana gelen, genel kitle bu kez (Şarki Anadolu Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti) Doğu Anadolu Müdafaa-yı Hukuk Derneği adıyla adlandırılmıştır. İşbu dernek, her türlü particilik akımlarından tamamen arınmıştır. Bütün İslam vatandaşlar, derneğin tabii üyesindendir.

10. Kongre tarafından seçilen bir Temsilciler Heyeti kabul ve köylerden başlamak üzere il merkezlerine kadar kurulmuş olan Teşkilat-ı Millîye (ulusal örgüt) birleştirilmiş ve gerçekleştirilmiştir.

7 Ağustos 1919 Perşembe
İmza
Kongre Heyeti
(İmzalar)[3]

Beyannamede; cemiyetin unvanı, maksadı, teşkilatı, umumi kongresi, temsil heyeti vesaire tespit ve ilan olunmuştur. Başkan, kapanış nutkunda şöyle konuşmuştur:

"Milletimizin kurtuluş ümidi ile çırpındığı en heyecanlı bir zamanda, fedakâr ve muhterem heyetimiz her türlü mezalime katlanarak burada toplandı. Hassas ve necip bir ruh ve pek isabetli bir iman ile vatan ve milletimizin kurtarılmasına ait esaslı kararlar aldı. Bilhassa bütün dünyaya karşı, milletimizin mevcudiyetini ve birliğini gösterdi. Tarih; bu kongremizi, şüphesiz ender ve büyük bir eser olarak kaydedecektir. Muhterem heyetimizin, arkadaşlarımızın hakkında gösterdiği samimi muhabbet ve itimat eserlerine burada alenen teşekkür etmeği bir vecibe sayarım..."[4]

3 https://www.risalehaber.com/osmanlica-ve-gunumuz-turkcesiyle-erzurum-kongresinin-sansursuz-maddeleri-358237h.htm

4 Beyanname maddeleri ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Mazhar Müfit Kansu, s. 114 vd.; Özet olarak da bkz. Prof. Dr. M. Tayyib Gökbilen, *Millî Mücadele Başlarken*, Kronik Yayınları, 6. bsk. Ekim 2022, İstanbul, s. 168-169

Ancak Erzurum Kongresi kararları olarak yayımlanan bu maddeler, sonraki yıllarda anlamından koparılarak değişik şekillerde yorumlanmış ve bazı gerçekler ters yüz edilerek gizlenmiştir. M. Kemal'in, sonradan kitaplaştırılarak kutsal metin[5] hâline getirilen konuşmasında, Erzurum Kongresi'nin maddelerini sansürlediği iddia edilmiştir. M. Kemal, Nutuk'ta; Erzurum ve Sivas Kongrelerinden önce ülkenin değişik bölgelerinde yapılan diğer kongreleri sansürlemiştir. Oysa Erzurum Kongresi'nden bir ay, Sivas Kongresi'nden de iki ay önce Balıkesir'de birleşik bir kongre gerçekleştirilmiştir.[6] Ama Nutuk'ta bu kongreden hiç söz edilmemiş ve inkılap tarihi kitaplarında da üzerinde gerektiği kadar durulmamıştır. Millî Mücadele'nin sivil ayağı, mücadelenin sırf M. Kemal ekseninde ele alınması yüzünden ihmal edilmiştir.

Hatta inkılap tarihinde Erzurum Kongresi'ni M. Kemal'in topladığı iddialarına yer verilmiştir! Oysa M. Kemal, Samsun'da bulunurken Sivas'ta bir kongre toplamayı planlamış ancak Erzurum'da kongre toplanınca bu kongreye katılmak zorunda kalmıştır.[7]

5 Daha geniş bilgi için bkz. Ali Kaçar, *Mayınlı Tarlada Konuşmak*, Genç Birikim Yayınları, 1. bsk. Mart 2023, Ankara, s. 260-282

6 Ülkenin çeşitli yerlerinde düzenlenen kongreler için bkz. *Türkiye Tarihi*, c. 4, *Çağdaş Türkiye 1908-1980*, Mete Tunçay, *Siyasal Tarih (1908-1923)* bölümü, Cem Yayınevi, 4. bsk. Ekim 1995, İstanbul, s. 60 vd.

7 M. Kemal, başlangıçta Erzurum Kongresi'ne alınmamış hatta salondan çıkarılmıştır. Kadirbeyoğlu Zeki Bey, olayı şöyle anlatmıştır: "Camekânlı kapı açılır açılmaz bütün ihtişâmı ile büyük üniformasıyla kaşıklı, püsküllü apoletleriyle irili ufaklı umum nişanlarıyla ve Yâverân-ı Hazret-i Şehriyârî kordonu ile arkasında da Yüzbaşı Cevad ve diğeri Mülâzım Receb Zühdü aynı büyük üniforma ile içeri girmesinler mi! (...)

O dârât, debdebe ile kılıç şakırdılarına karşı murahhaslar (delegeler) hep birden ayaklanmasınlar mı? İşte o vakit taş kafamdan fırladı, ayağa kalkmayan ben ve Rauf Bey'den başka kimse kalmadığını görünce ben de yerimden fırladım. Gayet sert ve haşin bir sadâ ile:

'Efendiler, oturunuz! Paşa, hemen dışarı çıkınız, daha istifanâmenizin (askerlikten istifanın) mürekkebi kurumadan kongre üzerinde bir te'sîr icrâ etmek için bu kıyafetle gelmenize çok teessüf ederim. Hemen çıkınız, başka bir elbise ile gelirsiniz.' diyerek elimle de kapıyı gösterdim.

Sarı olan Mustafa Kemal, o sırada yeşil bir renk aldı. Ve kongre salonunu mevtâî (ölü gibi) bir sükûn kapladı. Yalnız yanımda oturan Rauf Bey:

'Zeki, ne yaptın?" diyerek o kudretli elleriyle sol bacağımı öyle bir sıktı ki tam bir hafta siyah kaldı.

Mustafa Kemal Paşa, üç dakika süren bu sükûtu, rolünü değiştirmek suretiyle bir aktör vaziyeti aldı:

'Efendiler, şimdi bu dakikada kanaat getirdim ki bu memleket, hiçbir vakit istiklâlini zâyi etmeyecek. Bilakis parlak

Cemil Koçak, 24 Temmuz 2011 tarihinde, Star gazetesinde, Nutuk'taki sansür olayına şöyle değinmiştir:

"Atatürk, 1927'de irat ettiği konuşmasında, Erzurum Kongresi'ni ve kararlarını da anlatıyor; bu anlatım bütün ders kitaplarımıza, inkılap tarihine, tabiî tüm kutlama ve tören nutuklarına olduğu gibi aktarılmıştır. Eğer doğru olsaydı bir mahsuru olmazdı tabiî! Atatürk, Nutuk'ta sıra Erzurum Kongresi kararlarına gelince bir tür yoruma başvuruyor. Bu kararları, o zaman nasıl anladığımı açıklayayım, demek suretiyle aslında kararların asıllarından değil de kendi yorumlarından söz edeceğini bildiriyor ancak kararların orijinalinden ne metinde söz ediyor ne de belgelerde bunlara yer veriyor. Sadece Nutuk ile yetinirsek bu kararların asıllarını hiçbir zaman öğrenemeyiz. İşte bu nedenle karşılaştırmalı bir metin okuması yapılmadan Erzurum'da gerçekte ne gibi kararlar alındığını bilemeyiz.

Hilafetin korunması kararı da sansürlenmiştir.

Ne mi göreceğiz? Bakalım. Atatürk, ilk maddede millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez, denildiğini söylerken orijinal metinde, Trabzon iliyle Canik (Samsun) sancağının, şark illeri olarak tanımlanan Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Elazığ, Van ve Bitlis illeriyle bu sahada yer alan ve idari olarak herhangi bir ile bağlı olmayan bağımsız sancakların, hiçbir nedenle ve bahaneyle biri diğerinden ve Osmanlı camiasından ayrılamayacak bir bütün olduğu yazılıdır. Yani sadece doğu illerini içeren bir karar Nutuk'ta bütün yurda aitmiş gibi gösterilmiştir ki doğru değildir. Ayrıca uzun karar metni epey kısaltılmış ve orijinal metinde yer alan ve bu sahada yaşayan İslam anasırından söz edilen cümleyse metinden çıkarılmıştır.

İkinci maddeye gelince evet, tıpkı Atatürk'ün söylediği gibi, Kuva-yi Millîyeyi âmil ve irade-i millîyeyi hâkim kılmak esastır lakin niçin? Nutuk'ta yanıtını bulamıyoruz çünkü orijinal kararın diğer kısmı tamamen atlanmış ama biz orijinalinden devam edelim: Osmanlı vatanının tamamının ve ulusal bağımsızlığın sağlanması ve saltanat ile hilafetin korunması için… Tabii 1927 yılında kongre kararlarının bu şekilde dile getirilmesi artık siyasi olarak hayli mahzurluydu. Çünkü kongre kararlarına karşı gelinmişti.

Üçüncü maddede; orijinal metinde her türlü işgalin ve müdahalenin Rumluk ve Ermenilik teşkili amacına yönelik olarak değerlendirileceğinden bahisle topluca savunma ve direniş esasının kabul edildiği belirtiliyordu. Eğer merkezi hükümet, dış müdahale sonucunda bölgeyi terk etmek zorunda kalırsa hilafete ve saltanata bağlılığı ve millî hukuku üzerine alan her türlü önlem ve kararlar alınmıştı. Nutuk'ta ise bu madde hayli farklı yazılmıştı: Buna göre, Osmanlı hükümeti çökerse her türlü yabancı işgal ve müdahaleye karşı millet topluca savunmaya ve direnişe geçecekti. Nutuk'taki metin yine saltanat ve hilafet sözcüklerinden itinayla temizlenmişti.

Dördüncü maddede, Osmanlı devletindeki Hristiyanların bütün hukukunun korunacağından söz ediliyordu. Nutuk'ta bu karardan hiç söz edilmiyor. Aksine Hristiyan azınlıklara siyasal üstünlük ve toplumsal dengeyi bozacak ayrıcalıkların verilemeyeceğine ilişkin karar alındığından bahsediliyor. Yani gerçek kararın tam aksine.

Yine Nutuk'ta manda ve himaye kabul edilemez, şeklinde karar alındığı yazılıdır. Acaba böyle bir karar alındı mı hiç, diye soracak olursanız hayır. Aksine, alınan karar şöyledir: Milletimiz insanî ve asrî gayeleri tebcil ve fennî ve sinaî, iktisadî hâl ve ihtiyacımızı takdir ettiğinden devlet ve milletimizin dahili ve harici

istikballere mazhar olacaktır. Zirâ içimizde medenî cesâretini hiçbir kuvvetin eğemeyeceğini ben de îman ettiğim (eliyle beni göstererek) böyle şahıslar oldukça bizler yaşayacağız. Bu bizim hakkımızdır.'

Bana doğru bir adım atarak elini uzattı ve sivil elbisesi olmadığı için bunlarla gelmeye mecbur olduğunu beyân-ı itizar etmesi (özür dilemesi) üzerine cevâben:

'Paşa, paşa, üzerindeki hâkî elbise bizim için kâfî idi. Paşalık işaretlerini kaldırınız, Avcı biçimi sivil bir elbise olur. Nitekim içimizde o kıyafette birkaç arkadaşımız da vardır. Siz ise yevmî (günlük) giyilen askerî üniformaya da kanaat etmeyerek büyük üniforma, yâverî kordonu ve bütün nişanlarınızla buraya gelmeniz, çok açık söyleyeyim ki hüsn-ü niyete delâlet etmez. Bununla beraber burada oturamazsınız. Tâ ki sivil giymedikçe burayı şimdi terk etmeniz icâb ediyor. Aksi takdirde biz salonu terk ederiz.'

Mustafa Kemal Paşa, vaziyetin başka türlü çıkar yolu olmadığını görünce hemen geriye dönerek salondan çıkmak sûretiyle kongreyi terk etti. Daha geniş bilgi için bkz. *Kadirbeyoğlu Zeki Bey'in Hatıraları*, (Hazırlayan: Ömer Faruk Lermioğlu), Sebil Yayınevi, 1. bsk. 2007, İstanbul, s. 58 vd.

istiklâli ve vatanımızın tamamisi mahfuz kalmak şartıyla daha önce ortaya konulan sınırlar içinde milliyet esaslarına riayetkâr ve memleketimize karşı istila emeli beslemeyen herhangi bir devletin fennî, sinaî, iktisadî muavenetini [yardımını] memnuniyetle karşılarız. Yani tam aksi. Peki, böyle bir devlet var mıdır; hangisidir sorusuna yanıt vermek ister misiniz? Tabii ki ABD. O sırada başka hangi devlet, bu tanıma uymaktadır sizce? Nutuk'ta hiç sözü edilmeyen bir başka karar daha vardır. Bütün İslâm vatandaşlarının derneğin doğal üyesi olduğunun açıklandığı sondan bir önceki madde. Bu da Nutuk'ta silinmiştir.

10 Madde, Nutuk'ta 7'ye Düşüyor

İşte, orijinal metin ve kararlarla Atatürk'ün bu kararları nasıl anladığını açıkladığı Nutuk metnini yan yana getirdiğimizde Nutuk'ta nasıl tahrifat yapıldığını açıkça görüyoruz. Siz siz olun, Nutuk okurken dikkatli olun. Daha başlarken orijinal karar metninde on madde varken Nutuk'ta yalnızca yedi maddeden söz ediliyor olması dahi başlı başına dikkat çekicidir. İnkılap tarihçilerimiz ise orijinal metinler yerine, onların nasıl anlaşıldığını ders kitaplarına geçirdikleri için, bu türden küçük ayrıntılarla pek ilgilenmezler. Dikkatlerini çekebilmek mümkün değildir, zaten yazacaklarını, "Dikkat!" komutu üzerine yazmışlardır. Gerisi mi? Olsa olsa teferruattır. Tarih ise teferruatlardan ibarettir, diye yazsam acaba dikkati çekebilir miyim?

Tarihi Yeniden Yazmak

Peki ama Erzurum Kongresi'nin kararlarının öyle değil de böyle olduğunu bilmenin ve öğrenmenin önemi ve anlamı nedir? Eğer gerçekten geçmişte ne olup bittiğini öğrenmeye meraklıysanız Millî Mücadele'nin başlangıcı ile sonrası arasındaki derin farkları ancak bu küçük ayrıntılarda ve gerçeğin ortaya çıkması ile anlayabilirsiniz. Erzurum Kongresi, yerel bir kongre idi. Bu sırada toplanmaya başlayan yerel kongrelerin ilki de değildi, dokuzuncuydu.

Karabekir'in ismi, listelerden itinayla silindi. Kongrede seçilen Heyet-i Temsiliye üyelerinin isimlerini sıralarken Atatürk, Nutuk'ta nedense Karabekir'in adını yazmayı ihmal etmiş. Karabekir, Nutuk'a göre heyet üyesi değildir oysa kendisi, üye olduğunu açıklamaktadır. Kime inanacağız? Tabii ki yine belgelere bakacağız. Bir de ne görelim! Karabekir, üstelik altında Atatürk'ün de imzası bulunan bir yazıyla Heyet-i Temsiliye üyeliğine getirilmemiş mi? Peki, neden Nutuk'ta Karabekir adı silinmiştir? 1927 yılında tarih yeniden yazılıyor ve Karabekir, tarihten itinayla siliniyordu da ondan. Oysa sadece Mazhar Müfit Kansu'nun anılarına bakılsa (Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber) kararların Nutuk'ta anlatıldığı gibi olmadığı hemen göze çarpacaktır. Buna rağmen, bütün inkılap tarihçilerinin kullanmakta pek heveskâr oldukları bu anılar dahi dikkati çekmekten uzaktır. Eğer görmek istemezseniz Kansu bile size yardımcı olamaz. Üstelik Kansu da anılarında Karabekir'in üyeliğini açıkça anlatmaktadır.[8]

Sansürle ilgili bir başka iddia da şöyledir:

Nutuk'un 1927 tarihli Osmanlıca baskısının 38 ve 39. sayfalarında Mustafa Kemal Erzurum Kongresi'nin kararlarını aynen değil, "zaman ve çevrenin mecbur kıldığı birtakım ikinci derecede önemli (tâlî) ve esasa ait olmayan (sûrî) düşünce ve kanaatleri ayıklayarak" aktardığını bizzat yazıyor. Yani Nutuk'taki karar metinleri "aynen" değil, yorumlanarak ve kısaltılarak verilmiş ve bu belirtildiği hâlde asıl metin muamelesi görmüştür. Kes-yapıştır inkılap tarihlerinin varacağı kısır nokta, budur işte.

Ancak bir husus gözden kaçıyor. Gazi, bu maddeyi zikrettikten sonra şunu yazıyor: "Beyanname madde 6, nizamname madde 3'ün tafsilatı, nizamname ve beyannamenin 1. maddeleri mütalaa ve tedkik buyurulsun."

Bakın bu not çok ilginç işte. Özet yaptım, şu maddelerden inceleyin, diyor. Öte yandan Atatürk Araştırma Merkezinin beş profesör ve bir emekli albaya yazdırdığı "Millî Mücadele Tarihi"nde o parantez içi not, sırra kadem basmış. Tarihte ne kadar ileriye gittiğimizi buradan da anlayabilirsiniz. Ancak Nutuk'ta Erzurum Kongresi kararlarının Kürtlüğe veya Osmanlıya delalet edebilecek bütün cümlelerinden arındı-

8 Cemil Koçak, Star, 24 Temmuz 2011

rıldığı dikkat çekiyor. Özetle Nutuk, yakın tarihi, 1927 şartlarına göre ayarlayan bir metindir ve tarihçilere düşen görev, son derece önemli bu metni de dikkate alarak ama ona teslim olmadan, gerekirse sorgulayıp eleştirerek yeni bir inkılap tarihini yazmak olmalıdır.[9]

Prof. Dr. Mustafa Budak, Erzurum Kongresi'nde Kürtlük-Türklük olayını şöyle değerlendirmiştir:

Erzurum Kongresi raporunda özellikle Türkler ve Kürtlerin kader birliğine dikkat çekiliyordu. Propaganda edildiği üzere Ermeniler ile Kürtler aynı ırktan olmadıkları gibi, Ermenilerin Hristiyan, Kürtlerinse Müslüman oldukları, Kürtler ile Türklerin tarihî, dinî, siyasi ve kültürel yönlerden birbirlerine daha yakın bulundukları ortaya konulmuştu. Bu husus, raporda şu veciz cümleyle ifade edilmişti: "Vilayât-ı şarkiyyede Türk, Kürtsüz; Kürt, Türksüz yaşayamaz." Bu yakınlığın, deyim yerindeyse "çimentosu", İslam diniydi. Millî Mücadele tarihi literatüründe üzerinde pek durulmamış olan bu rapor, birçok noktadan dikkat çekicidir. Bu kongre, Erzurum ile Trabzon'un Rum ve Ermeni iddialarını reddettiğini, tüm dünyaya haykırmıştır. Bu da tutanaklara "Osmanlı anavatanından ayrılmazlık" olarak yansımıştır.

Sadece Türk-Kürt birlikteliğine vurgu yapılmakla kalınmamış, bu iki kavmin geçmişte olduğu gibi, gelecekte de yaşayacakları coğrafyanın sınırlarını çizmekten geri kalınmamıştı. Şöyle ki "Musul'un cenubundan başlayarak Urfa'ya, Haleb'e ve Bahr-i Hazer'den başlayarak Anadolu'ya kadar uzanan arazide Türkler ekseriyeti teşkil etmekte ve Kürt mecmuaları, bu iki hat arasında ve aynı zamanda Türklerle karışık bir hâlde bulunuyorlar."

Bu sözlerle Türk-Kürt ayrılığı reddedilmekte, yaşadıkları coğrafyanın sınırları çizilmekteydi. Bunun iki anlamı vardı:

1- Doğu vilayetlerinde Türkler ve Kürtler çoğunluk hâlinde yaşadıklarından dolayı Ermenilerin bölgeyle ilgili iddiaları geçersizdi.

2- Tam olamamakla beraber Türkler ile Kürtlerin yaşadıkları coğrafyaya işaret etmek suretiyle Misak-ı Millî'de kriter olarak belirtilen sınırlar veriliyordu. Daha açık söylersek Türkler ile Kürtlerin birlikte yaşayacakları ortak hayat alanını ortaya koymaktaydı.[10]

Peki, Kürtlerin bu büyük sadakatinin nedeni neydi?

Mc Dowall da aynı soruyu sorar: "Kürtler, hükümet emirlerine neden bu denli isteklice uydular?"

Ve yanıtlar: "Müslüman kimliğinin bu işte kuşkusuz büyük payı vardı."

Gerçekten de İslam'ın etkisi çok belirgindi: İranlı yazar Hasan Arfa'nın ifadesiyle "Kürtler, sultan-halifenin kutsal savaş çağrısına uyarak Ruslara karşı cesurca savaştılar." Dr. Hüseyin Koca'nın belirttiği gibi, Kürtler çoğunlukla din adamlarının öncülüğünde savaşa katılmış, "Bölgedeki din âlimleri, müritleriyle hep birlikte Rus-Ermeni, İngiliz ordu ve çetelerine karşı yıllarca savaşmış, şehit ve gazi olmuşlardı."

Kürtlerin Osmanlıya sadakatinde, doğudaki Rus tehlikesinin ve onun bir uzantısı olarak işlev gören Ermeni çetelerin oluşturduğu tehdidin de payı büyüktü. Türkiye kaybederse Kürtlerin yaşadıkları yerler, Ermenistan hâline getirilecekti. Birinci Dünya Savaşı sırasında Rus birlikleri, Kürtlerin yaşadıkları bölgeleri işgale giriştiklerinde Ermenilerin önemli bir bölümü Rus ordusunu kurtarıcı olarak karşılamış ve onların Müslüman (Türk ve Kürt) nüfusa karşı giriştikleri katliama gönüllü olarak katılmışlardı. (…)

Kürt yazar Kemal Mazhar Ahmed'in belirttiği gibi, Ermeni milliyetçi komitelerinin amacı, eskiden Ermenistan olan ama şimdi başka halkların yaşadığı yerleri kurtarmaktı. Örneğin Diyarbakır ve çevresi, bunlara göre Ermenistan'ın bir parçasıydı. Bu ve benzeri düşünceler, Ermeni savaşı günlerinde çıkan yayınlarda, edebî yazılarda katı bir anlayışla göze batacak bir biçimde işleniyordu. Kuşkusuz bu durum, Kürtlerin yüreğine korku saldı."[11] *(Devam edecek…)*

9 Zaman Gazetesi, 1 Nisan 2013

10 https://www.haber7.com/tarih-ve-fikir/haber/1493842-erzurum-kongresinin-gizlenen-gercekleri

11 Mustafa Akyol, *Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek*, Doğan Yayıncılık, 5. bsk. Kasım 2007, İstanbul, s. 74-75

Şeyh Said Kıyamı - III

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

Fethi Okyar, Şeyh Said olayının gerçekleşmesini ve Ankara'ya haberinin gelişini şöyle anlatmıştır: "Bu haber, 11 Şubat 1925'te Ankara'ya geldi. Olay, hükümetin bazı emirlerinin tebliği sırasında jandarmaya karşı gelme, vergi ve asker kaçaklarını saklama gibi, o günlerde ve bilhassa doğu bölgesinde sık sık vukua gelen olayların tesadüflerle sıralanmasından ibaret gibi gelmişti. Kendisi uzun bir süre dahiliye vekilliği görevini ifa ettiği için, olayların mahiyetini biliyordu. Bu olaylara karşı sadece idari ve inzibati ölçülerle değil, daha çok ekonomik, kültürel, sosyal ölçüler ışığında teşhis koymuştu. Olayı, olayın meydana gelişini, olayla ilgili teşhis ve düşüncelerini M. Kemal'e anlatmıştır. Olay, daha sonra 15 Şubat 1925'te toplanacak Halk Fırkası grubuna getirilmiştir.[1]

Millî Mücadele kararlarının Sivas Kongresi'nde alındığı yazılıp çizilmektedir. Oysa bu bilgiler, tarihî gerçeklerle uyuşmamaktadır. Çünkü Sivas Kongresi'nde, Erzurum Kongresi'nde reddedilen mandacılık anlayışı tartışılmış ve Türkiye'nin mandacılığını kabul edip etmeyeceğinin öğrenilmesi için, ABD'ye yazı yazılmıştır. Bu yazının altında M. Kemal'in imzası bulunmaktadır. Eğer ABD kabul etmiş olsaydı Türkiye, ABD'nin mandası olacaktı.

Başbakan Ali Fethi Okyar'ın anlatımından da anlaşılacağı üzere, 13 Şubat 1925 tarihinde meydana gelen Şeyh Said hadisesi, lokal bir olay olarak değerlendirilmiştir. Oysa M. Kemal, bu olayı çok ciddiye almıştı; sadece bölgede değil, ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilmesi taraftarıydı.

Olayın Ankara'da duyulduğu günün akşamı M. Kemal, şimdi müze olarak korunan küçük binada oturuyordu. Çankaya Köşkü henüz inşa edilmemişti. O akşam M. Kemal, kadınlı erkekli kalabalık bir misafir grubunu akşam yemeğine davet etmişti. O akşamı, misafirler arasında bulunan Yakup Kadri Karaosmanoğlu

1 Fethi Okyar, Üç Devirde Bir Adam, Tercüman Yayınları, yayına hazırlayan Cemal Kutay, 1. bsk. 1980, İstanbul, s. 366-367; Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Politikada 45 Yıl, Bilgi Yayınevi, 1. bsk. Kasım 1968, Ankara, s. 77

şöyle anlatmıştır:

"Yemekten sonra, köşkün büyük salonunda üç dört oyun masası kurulmuştu. Birinde Mustafa Kemal Paşa'yla birkaç arkadaşı poker oynuyorduk. Biraz ötemizde İsmet Paşa'yla Fethi Bey'in bulunduğu bir masada, briç partisi yapılıyordu.

Gecenin ilerlemiş bir saatinde içeriye bir yaverin girdiği ve usulcacık masamıza yaklaşarak Atatürk'e bir telgraf verdiği görüldü. Atatürk, elinden oyun kâğıtlarını bırakarak telgrafı aldı; dikkatle okudu ve hâlâ ayakta bekleyen yavere çatık bir çehreyle:

'Götürün bunu, başvekile verin!' dedi.

Hepimiz oyunu kesip gözlerimizi yanımızdaki masaya dikmiş ve Fethi Bey'in telgrafı şöyle bir göz gezdirdikten sonra yavere geri verip hiçbir şey söylemeksizin oyuna devam ettiğini görmüştük.

Bunun üzerine yaver ne yapacağını şaşırmış; bir elinde telgraf, tekrar bizim masaya yaklaşmıştı. Atatürk:

'Şimdi de bunu İsmet Paşa'ya götürünüz!' dedi.

Yaver döndü, telgrafı İsmet Paşa'ya verdi.

İsmet Paşa aldı, okudu ve birden ayağa kalkarak -hatta fırlayarak diyebilirim- telaşlı telaşlı etrafına bakındı, derken eline bir cigara aldı, kibrit aradı, sonra vazgeçti, kendini toparlayıp yerine oturdu.

Bu sahneyi göz ucuyla takip eden Atatürk, bize dönerek yavaşça:

'İşte, iki adam arasındaki fark.' dedi ve ilave etti, 'Şeyh Said çeteleri Şemdinan'a gelip dayanmışlar.'"[2]

Metin Toker ise o akşam olup biteni aktardıktan sonra, Yakup Kadri'den farklı olarak şu bilgileri vermiştir:

"Gazi'nin masasından İsmet Paşa'yı seyrediyorlardı. İsmet Paşa, hükümette değildi ve bir sorumlu mevki işgal etmiyordu. İskemlesini biraz geriye aldı, bir sigara yaktı. Okumaya devam ederken düşünceli bir hâli vardı. Sigarasından derin nefesler çekiyor, satırlar üzerinde duruyordu. Raporu bitirdikten sonra bir an gözleri daldı. Bu sırada, her zamanki alışkanlığıyla kâğıdı elinde ağır ağır burmuştu. Kâğıdı emir subayına geri verdi, oyun arkadaşlarına bir şey söyleyerek kalktı.

Gazi, her şeyin farkındaydı. İsmet Paşa yanından geçerken sordu:

'Nereye?"

İsmet Paşa soruyu bir soruyla karşıladı:

'Raporu sen okuyup göndermedin mi?'

Gazi:

'Evet.' dedi.

'Tedbir almak lazım.' dedi."[3]

Örfi İdarenin (Sıkıyönetimin) İlan Edilmesi

Fethi Okyar, olayın büyümesi ve CHF'deki radikallerin baskısı üzerine farklı tedbirler almak zorunda kalmıştır. Bu konuda en önemli tedbir ise örfi idare (sıkıyönetim) kararı olmuştur. Başbakan Fethi Okyar imzası ile olay bölgesinde bir ay süreyle sıkıyönetim ilan edileceğine dair 23 Şubat 1341 tarih ve 6/908 numaralı tezkere meclise gönderilmiştir. Fethi Bey, ertesi gün, yani 24 Şubat günü meclisin ikinci oturumunda, meclis üyelerine Şeyh Said olayı hakkında geniş bilgi vermiştir. Bu oturumun sonunda da Başvekil Ali Fethi hükümetinin sıkıyönetim talebi, iktidarda olan Halk Fırkasının yanı sıra, muhalefet fırkası olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası tarafından da desteklenerek oy birliğiyle kabul edilmiştir. Bu karar üzerine hükümet, şark illerinin birçoğunda sıkıyönetim ilan ederek askerî birlikleri bu bölgeye sevk etmeye başlamıştır.[4]

Şarkta, 14 ilde sıkıyönetim ilan edilmesinin meclis tarafından kabul edilmesinden sonra

2 Karaosmanoğlu, age. s. 78

3 Metin Toker, Şeyh Said ve İsyanı, Thales Yayınları, 1. bsk. Aralık 2018, İstanbul, s. 52-54

4 Fahrettin Gün, İstiklal Mahkemeleri ve Şeyh Said Kıyamı, Beyan Yayınları, Aralık 2018, İstanbul, s. 158; Ahmet Süreyya Örgeevren, Şeyh Sait İsyanı ve Şark İstiklal Mahkemesi, Temel Yayınları, (Yayına haz. Osman Selim Kocahanoğlu) 2002, İstanbul, s. 55-56

Adalet Bakanı Esad Mahmut (Bozkurt) Hıyanet-i Vataniyye Kanunu'na bir madde eklenmesine dair kanun layihasının (tasarısının) gündeme alınmasını önermiş, bu öneri kabul edilerek adliye encümeni mazbatası (tutanağı) okunmuş ve kanun maddeleri tartışılarak kabul edilmiştir. Üç madde şeklinde düzenlenen bu tasarıyı Mete Tunçay, 14 no'lu dipnotta şöyle belirtmiştir:

Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun 1. maddesinin tadili hakkındaki 15 Nisan 1339 (1923) tarihli kanuna müzeyyel kanun 25 Şubat 1341-No. 556

Madde 1- Dini veya mukaddesat-ı diniyeyi siyasi gayelere esas veya alet ittihaz maksadıyla cemiyetler teşkili memnudur. Bu kabil cemiyetleri teşkil edenler veya bu cemiyetlere dahil olanlar, hain-i vatan addolunur. Dini veya mukaddesat-ı diniyeyi alet ittihaz ederek şekl-i devleti tebdil ve tağyir veya emniyet-i devleti ihlâl ve dini veya mukaddesat-ı diniyeyi alet ittihaz ederek her ne suretle olursa olsun, ahali arasına fesat ve nifak ilkası için gerek münferiden ve gerek müçtemian kavli veya tahriri veyahut fiili bir şekilde veya nutuk iradı veyahut neşriyat icrası suretiyle harekette bulunanlar, kezalik hain-i vatan addolunur.

Madde 2- İşbu kanun, neşr-i tarihinden muteberdir.

Madde 3- İşbu kanunun icrasına adliye vekili memurdur.

Yine bu hava içinde, bir gazete havadisine göre, "Mürteci hocalar camilerde vaazdan men' edileceklerdir." (Cumhuriyet, 27 Şubat 1341) haberi, camilerde vaaz etmeleri yasaklanan on hocanın adı da sayılmaktadır.[5]

Fethi Bey Hükümetinin İstifası

"Ankara'da bir yandan karar altına alınan askerî tedbirler uygulanırken öte yandan karşı ihtilalin kapsamı ve tamamen bastırılması için lüzumlu idari ve siyasi tedbirler üzerinde tartışmalar devam emekteydi.

Başbakan Fethi Okyar; karşı ihtilali, irticai bir ayaklanma hareketi niteliğinde görüyor ve bunun doğu illerine inhisar ettiğini kabul ederek yönetim tedbirlerinin yeter geleceğini ileri sürüyordu. İnönü'nün temsil ettiği grup ise doğu ayaklanmasını geniş bir karşı ihtilal teşebbüsünün ancak bir safhası olarak anlıyor, rejimi devirmeye yöneltilmiş, memleket çapında bir kargaşalık hareketinin yok edilmesi ve ihtilali tamamlayacak olan devrim hamlelerinin yapılması için, lüzumlu koşulları yaratacak daha sert tedbirlere hemen başvurulmasını istiyordu. Bu tedbirlerin başında, istiklal mahkemelerinin kurulması, ihtilal ve devrim ilkelerine aykırı yazı yazan gazete ve dergilerin kapatılarak sahip ve yazarlarının cezalandırılması geliyordu.

Nihayet Halk Partisi meclis grubu, 2 Mart 1925'te yaptığı toplantıda, karşı ihtilal hareketini bütün ayrıntıları ile incelemiştir. Konuşmaları Cumhurbaşkanı Atatürk de parti genel başkanı sıfatıyla takip etmiş hatta söz alarak parti grubunun kendisinden rica ettiği noktaları açıklamıştı. Gazi kararlıydı ve daha ilk bakışta görünüyordu ki o, Fethi Beyin görüşlerine katılmamaktadır. Şu sözleri, olayların akacağı istikameti gösteriyordu:

'Milletin elinden tutmağa lüzum vardır. İnkılabı, başlayan tamamlayacaktır.'" (Ali Fuat Cebesoy'a göre- Siyasi Hatıralar Kısmı-II).[6] Başvekil Fethi Bey, M. Kemal kadar endişeli değildi. Buna rağmen grubun bu toplantısında, ayrıca istiklal mahkemeleri teşekkülü, basının kontrolü ve muhalefet partisindeki karıştırıcı hareketlerin önlenmesi hususundaki tedbirler üzerinde durulmuştu.[7]

Halk Partisi meclis grubunun 2 Mart 1925 tarihli oturumu, on iki saat devam etmiş ve oturumda şiddet taraftarlarıyla itidal (ılımlılık) taraftarları arasında[8] tartışmalar da yaşanmıştır. Fethi Okyar, hükümetin ilan ettiği örfi idare

5 Mete Tunçay, TC'de Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931), Cem Yayınevi, 3. bsk.1992, İstanbul, s. 135; Behçet Cemal, Şeyh Said İsyanı, Sel Yayınları, 10 Ağustos 1955, İstanbul, s. 47; İlhami Aras, Adım Şeyh Said, İlke Yayınları, 2. bsk. Ocak 1994, İstanbul, s. 73; Örgeevren, age. s. 56; Gün, age. s. 161

6 Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam, Remzi Kitabevi, 3. c., 11. bsk. 1992, İstanbul, s. 219

7 Behçet Cemal, age. s. 54; Türkiye Cumhuriyeti'nde Ayaklanmalar, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları, 1972, Ankara, s. 108

8 Aydemir, age. s. 217

rejiminde, bazı hafifletmeler yapmak istemiş ve kabine üyeleri arasında bu yüzden ihtilaf çıkmıştır. Bilhassa Adalet Bakanı M. Esat Bozkurt, Deniz Bakanı İhsan, Ticaret Bakanı Ali Cenani ve İçişleri Bakanı Cemil Uybadın evvelce verilen kararın değiştirilmesine hatta geri bırakılmasına kesin olarak karşı çıkmışlardır.[9]

Mustafa Kemal'in grupta, radikaller gibi düşündüğünü belirtmesi, ibrenin CHF'li radikallerden yana dönmesine neden olmuştur. Ali Fethi Bey, ısrarla alınan tedbirlerle isyanın bastırılabileceğini söylemiş ve hiddetle şöyle demiştir: "Lüzumsuz şiddetle ben elimi kana boyamam."[10] M. Kemal'in istediği ise bütün memleketi kapsayan sıkı önlemlerin alınması, ihtilalin yumruğunun karşı ihtilalin boğazına bastırılmasıydı. Buna karşılık Fethi Bey, isyan bölgesinde bunu yapmaya hazırdı fakat bütün memlekette bunun yapılmasına gerek görmüyordu. Durum, M. Kemal'in sandığı kadar vahim değildi. Fethi Bey, ülke boyutunda önlemlere gerek duymuyordu. M. Kemal ise bu eski arkadaşını fazla saf hatta safdil bulmaktaydı.[11]

Ali Fethi'nin bu tavrı, özellikle de "Ben elimi kana boyamam." Sözü, bardağı taşıran son damla olmuştur. Mustafa Kemal'in tarafgir tutumu, radikalleri güçlendirmiş ve radikaller, hükümetin şiddet politikası izlemesini, istiklal mahkemelerinin kurulmasını, sıkıyönetimin genişletilmesini istedikleri bir takrir (önerge) vermişlerdir. Bu önergenin oylanmasında Ali Fethi lehine 60 oy, muhaliflere ise 94 oy çıkmıştır. Bu oylama, Ali Fethi hükümetinin düşmesi anlamına geldiğinden Ali Fethi Bey, cumhurbaşkanına aynı gün istifasını sunmuştur.[12] 2 Mart 1925 tarihli CHF grup toplantısında yaşananların ardından sıra Ali Fethi Bey'in, cumhurbaşkanına sunduğu istifasını mecliste de açıklamasına gelmiştir.[13]

Ali Fethi Bey, 3 Mart 1925'te Meclis Umumi Heyetinde söz alarak şu beyanatta bulunmuştur:

"Muhterem arkadaşlar, mensup olduğum Cumhuriyet Halk Fırkasının dünkü içtimaında heyet-i vekilenin siyaset-i dâhiliyesi hakkında cereyan eden münakaşa neticesinde, hükümet ekalliyete kalmış olduğundan başvekil sıfatıyla icra vekillerinin istifasını reisicumhur hazretlerine dün akşam takdim ettim. Reisicumhur, istifamızı kabul etmiş ve yeni hükümet teşekkül edinceye kadar vekâleten ifa-yı umur etmekliğimizi rica eylemiştir. Başvekâletim zamanında muhabbet ve muzaheretlerine (yardımlarına) nail olduğum arkadaşlarıma en samimi ve en kalbi teşekküratımı (teşekkürlerimi) arz eylerim."[14]

Fethi Okyar'ın alkışlarla karşılanan bu demecinden sonra, hükümet adına İstanbul milletvekili Rauf Orbay söz almış ve demiştir ki:

"Muhterem arkadaşlar! İç politikası itibariyle partide azlıkta kaldığından istifaya mecbur olduğunu yüksek heyetinize şimdi arz eden Fethi Okyar'ın beyanatı kâfi derecede açık değildir. Genç hâdisesi dolayısıyla birkaç gün evvel yüksek meclise izahat veren Fethi Okyar'ın bu husta aldığı bütün tedbirleri meclis oy birliğiyle tasvip etmişti. Şimdi ise azlıkta kaldıklarından "İstifaya mecbur olduk." demesi kâfi değildir. Bu istifa içeride ve dışarıda bazı telâkkilere yol açabilir. Bu mesele etrafında sayın Fethi Okyar'ın yüksek meclise izahat vermesini faydalı görüyor ve yüksek meclise arz ediyorum."[15]

9 Behçet Cemal, age. s. 54

10 Fethi Bey'in kabinesinde daha önce dahiliye vekilliği yapan Recep (Peker) Bey'in sert konuşmalarına karşılık şöyle konuştu: "Yazık ki idaresizliği ile Kürdistan meselesini çıkaran bir insan, burada beni tenkit ediyor. Aldığımız tedbirler kâfidir. Lüzumsuz şiddetlerle ben elimi kana boyayamam." bkz. Aydemir, age. s. 218

11 Toker, age. s. 68

12 Fahrettin Gün, age. s. 164 vd.; Grup toplantısındaki tartışmalar ve Ali Fethi Bey'in "Elimi kana sürmek istemiyorum." diyerek başvekaletten çekilme konuşması için bkz. Ahmet Süreyya Örgeevren, age. s. 60; Ayrıca bkz. Ş. S. Aydemir, Tek Adam, c. 3 s. 218-219; Ali Fuat Cebesoy, Siyasi Hatıralar, c. I-II. Temel Yayınları, 2. bsk. 2007, İstanbul, s. 544; Ayaklanmalar, s. 112-113; Hakan Kutlu, Şark İstiklal Mahkemesinde 1925-1927 Döneminde Takrir-i Sükûn Kanunun Uygulanması" yüksek lisans tezi için bkz. https://abakus.inonu.edu.tr/server/api/core/bitstreams/0a5b8d6e-3500-4572-9b4a-56268a0035fb/content, s. 98-99

13 2 Mart 1925 günü yapılan ve uzun süren grup toplantısında sertlik isteyen bir önergenin, 60'a karşı 94 oyla kabul edilmesi üzerine azınlıkta kalan Fethi Okyar hükümeti istifa etmek zorunda kalmıştır. Bkz. Tunçay, age. s. 139

14 Fahrettin Gün, age. s. 167; A. Süreyya Örgeevren, age. s. 61; Ali Fuad Cebesoy, age. s. 545

15 Behçet Cemal, age. s. 54-55; Ayaklanmalar, s. 113; Metin Toker, age. s. 70 vd.; Rauf Orbay, Cehennem Değirmeni Siyasi Hatıralarında (c. 2), "Fethi Bey'in istifanamesi okunduktan sonra, ben kürsüye çıkarak istifa eden başvekilin,

Ali Fethi Bey, "Başka verecek izahatım yoktur. Fırkada hükümet ekalliyette (azınlıkta) kalmıştır. Ve bunun üzerine vazifesine devam etmek imkânını göremediğinden reisicumhura istifasını vermiştir." demiştir.[16]

Benzeri konuşma yapan Ali Fuad Bey'e İnönü, şöyle cevap vermiştir:

"Ben hükümet programını söyledikten sonra Ali Fuat Paşa, Fethi Bey hükümeti niçin çekilmiştir, sualini sordu. Kendisine verdiğim cevapta dedim ki arz ettiğim programda bunu açıkça ifade ettim. Mevcut hadiseyi süratle yok etmek istiyoruz. Memleketin fesat hareketlerinden korunması, huzurun ve sükûnun muhafazası için seri, müessir hususi tedbirler almaya gidiyoruz. Yalnız bu hadiseyi önlemek için değil, bütün memlekette muhtemel hadiselere karşı hususi tedbirler alacağız. Bütün bu açık vaziyet karşısında gerek hükümet değişikliğinde gerek yeni hükümetin takip edeceği siyasette malum olmayan hiçbir nokta yoktur.

Fuat Paşa, bu defa sualini değişik biçimde sordu. Öğrenmek istediği şuydu: Fethi Bey kabinesi isyan hareketleri karşısında gerekli tedbirleri almamış mıdır, benim bu hususstaki kanaatim nedir?

Tekrar kürsüye geldim.

Rica ederim, beni Fethi Bey'le burada münakaşaya sevk etmeyiniz. Bunun ne ameli faydası vardır ne de dürüst bir harekettir. Eğer benim programımda ve takip edeceğim politikada kabul olunmayacak noktalar varsa bunları sorunuz. O vakit cevap vermek hem vazifemdir hem iktidarım dahilindedir, dedim."[17]

İnönü Yeniden Başbakan

M. Kemal, Fethi Okyar'ın istifasının ardından hükümet kurma görevini Malatya milletvekili İsmet İnönü'ye vermiştir. Zaten Fethi Okyar'ın istifa ortamını hazırlayan M. Kemal'di. Bu nedenle 21 Şubat'ta İsmet İnönü'yü Ankara'ya çağırmıştı. M. Kemal, planladığı bir oyunla Fethi Okyar'ın istifasını sağlamıştı. Ama bu, ilk değildi. 1930 yılında yine Fethi Okyar'a Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurma görevini vermiş, parti halkın teveccühünü kazanıp İnönü iktidarı için tehlikeli konuma gelince yine Fethi Bey'i yarı yolda bırakmıştı. M. Kemal, aynı şekilde Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Rauf Orbay, Refet Bele, Adnan Adıvar, Halide Edip Adıvar gibi en yakın silah arkadaşlarını yarı yolda bırakmış hatta idamla yargılanmalarını sağlamış, kimilerinin idam edilmesini sağlamıştır.[18]

M. Kemal, Fethi Okyar'ın istifasını İnönü'ye haber vermesi üzerine Çankaya'da bir araya gelerek sabaha kadar görüşmüşlerdir. Bu görüşmede, hükümete alınacak bakanları, mecliste uygulanacak taktiği, güvenoyu alır almaz meclise sunulacak Takrir-i Sükûn Kanunu'nun şekli ve kapsamı üzerinde konuşup kararlar almışlardır.

İnönü, kabinesini ve programını bir gün sonra, 4 Mart (1925) Çarşamba günü, sabahleyin CHF grubuna, öğleden sonra da meclise sunacaktı. Kabine, tahmin olunabileceği gibi gruptan kolay ve çabuk geçti, İsmet Paşa, yeni hükümette dışişleri bakanlığı görevini de üzerine almıştı. Kabine şuydu:

Başbakan ve dışişleri bakanı: İsmet Paşa

Adalet bakanı: Mahmut Esat Bey

İçişleri bakanı: Cemil Bey

Milli savunma bakanı: Recep Bey

Bayındırlık bakanı: Sırrı (Day) Bey

Maliye bakanı: Hasan (Saka) Bey

Ticaret bakanı: Ali Cenani Bey

Bahriye bakanı: İhsan Bey

Tarım bakanı: Sabri Bey

Hükümet, güvenoyu aldıktan sonra mecliste

durumu kâfi derecede izah buyurmadığını ve bunun dahilde ve hariçte suitefehhümlere sebep olabileceğini ileri sürerek yüksek meclisin daha iyi aydınlatılması gerektiğini söyledim. Fethi Bey ise cevaben, verecek başka izahatı olmadığını beyan etti." demiştir. Bkz; Emre Yayınları, Eylül 1993, İstanbul, s. 192

16 Fahrettin Gün, age. s. 167-168; Örgeevren, age. s. 61-62
https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/31808/tez2121.pdf?sequence=1&isAllowed=y

17 İsmet İnönü Hatıraları, Bilgi Yayınevi, yayına hazırlayan Sabahattin Selek, 4. bsk. Ağustos 2014, Ankara, s. 462

18 Daha geniş bilgi için bkz. Ali Kaçar, Mayınlı Tarlada Konuşmak Kemalizm'e Eleştirel Bir bakış, Genç Birikim Yayınları, 1. bsk. Mart 2023, Ankara, s. 188 vd.

çok sert tartışmalar meydana gelmiştir. Tartışmaların yoğunlaştığı konu, hükümetin meclise getirdiği Takrir-i Sükûn Kanunu olmuştur.

İsmet İnönü, hükümetin programını anlattıktan sonra konuşmasına şöyle devam etmiştir:

"İç politikada her şeyden evvel son hadiselerin sürat ve şiddetle söndürülmesi, memleketin maddeten ve manen fesattan korunması, umumi huzur ve sükûnetin muhafazası, her hâl ve kârda devlet nüfuzunun teyidi için seri ve özel önlemler alınmasına taraftarız."[19]

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının (TCF) sözcüsü Ali Fuat Cebesoy, partisi adına özetle şunları söylemiştir:

"Memleket hiç ümit edilmedik bir zamanda, bir hükümet buhranı içinde kaldı. Bu, malumunuzdur. Bu buhranı davet edecek, ortada ne vardır? Bunu ben anlayamadım. Daha birkaç gün evvel meclis-i ali, Genç isyanını tenkil için istediği salahiyeti ve tahsisatı vermek suretiyle Fethi Bey hükümetine bir daha itimat etmişti. Aleni celsede ve millet muvacehesinde alınan tedabiri, hadise ile mütenasip bulan Halk Fırkasının, sonradan hususi bir içtimada, hangi sebeplerden mebni bu tedbirleri muvafık bulmadığını ben anlayamıyorum. Bu sebeple isyanın, hükümetin düşmesine sebep olduğunu zannetmek doğru olamaz.

(…)

İsyanlar, irticalar tenkil ve asiler, mürteciler tedip olunmalıdır. Buna şüphe yoktur. Ancak milletin hukuk-u tabiiyesini ve hürriyetini tahdit ve tazyik edecek tedbirlere de idare makinesinde yer verilmemelidir. Malum olduğu üzere hükümetlerin, hikmet-i vücudu yalnız ve yalnız milletin hukukuna riayet etmek ve ettirmek, vicdanlarda huzur ve sükûn vücuda getirmektir. Biz Fethi Bey hükümetinin çekilmesini, bu esaslarla telif edemiyoruz."

Ali Fuat Bey, bu durum açıklığa kavuşmadıkça İsmet İnönü hükümetine itimat edemeyeceğiz, demiştir.[20]

İnönü'nün kurduğu yeni hükümet ile ilgili 4 Mart 1925'te güven oylaması yapılmış ve yapılan oylama neticesinde 23 muhalif, 2 müstenkife (çekimser) karşı 155 muvafakatle güven oyu almıştır. Güven oyu alır almaz önceki başbakan Fethi Bey'in aldığı önlemlerle yetinmeyen İnönü, hemen TBMM'ye daha sert tedbirler için kanun teklifinde bulunmuştur.[21]

İnönü, güven oylamasından sonra şu konuşmayı yapmıştır:

"Efendim; meclis-i âlinin tecelli eden itimadına arz-ı şükran ederim. Meclis-i âli emin olabilir ki memleketin selâmeti için tayin ettiği hudutta ve şimdi kabul buyurduğu siyaset-i dâhiliyede memleketimiz için yalnız selâmet ve necat (kurtuluş) neticesini idrak edeceğiz ve behemehal (ne olursa olsun) muvaffak olacağız. ('Bravo' sesleri, sürekli alkışlar.) Meclis-i âliden, vaziyet icabı hemen bu gece müzakeresini teklif edeceğim bir kanun vardır. Bu kanunun bu gece müzakere ve intaç edilmesini (sonuçlandırılmasını) istirham ederim. ('Hay hay, kabul' sesleri.)"[22]

İsmet Paşa'nın meclisten, hemen görüşülüp çıkarılmasını istediği kanun teklifi, "Takrir-i Sükûn Kanunu"dur. Bu kanun tasarısı meclis gündemine geldiğinde iktidar ve muhalefet arasında çok sert müzakereler cereyan edecek, ne var ki muhalefetin onca gayretine rağmen kanun, kabul edilecektir. Bu kanunun kabulünün peşi sıra, hukuk tarihimizin en karanlık dönemini oluşturan iki istiklal mahkemesi teşekkül edecektir. Ülkemizde fikir ve düşünce bağlamında tam bir açmazın yaşandığı, insan hak ve hürriyetlerin hiçe sayıldığı, görülmemiş bir kaosun yaşandığı bir süreç başlayacak; halk, dinî anlamda öz yurdunda gariplik yaşayacaktır.[23]

19 Toker, age. s. 74-75

20 Ali Fuat Cebesoy, age. s. 546-547; Toker, age. s. 75-76

21 Mete Tunçay, TC'de Tek Parti Yönetiminin Kurulması, (1923-1931), Cem Yayınları, 3. bsk.1992, İstanbul, s. 139; Toker, age. s. 77; Ayaklanmalar, s. 113

22 Örgeevren, age. s. 66; Fahrettin Gün, age. s. 174

23 Fahrettin Gün, age. s. 174